

ผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการพัฒนาจิตภาวะทางอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

ปริญญาโท

ของ

บทุมมาศ พูนเกษม

20 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177343

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงจาก
รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญถั่ง และ
รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ซึ่งทุกท่านได้ให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อ
บกพร่องต่าง ๆ ในการทำปริญญานิพนธ์แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ. ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วิชัย ฐวธรรม แห่งกรมการฝึกหัดครู และอาจารย์วรรณ
พรหมบุรณีย์ แห่งศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้
ให้คำแนะนำและมอบเอกสารต่าง ๆ ไว้ใช้ประกอบการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์แนะแนวโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย และขอขอบใจนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือแก่ผู้วิจัย
ตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในที่สุดขอกราบระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้กำลังใจ
ในการศึกษาเล่าเรียน และขอขอบคุณ คุณวาสนา ชุนเกษม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและ
สนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ทุกท่าน และขอขอบคุณผู้ซึ่งมิได้กล่าวนามในที่นี้อีกหลายท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและ
ให้คำแนะนำ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ปทุมมาศ ชุนเกษม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	5
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	6
	ความเป็นมาของหลักสูตรและกิจกรรมแนะแนว	6
	ลักษณะของวิชากิจกรรมแนะแนว	7
	ทฤษฎีหรือหลักการเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอาชีพ	8
	ทฤษฎีหรือหลักการเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพและการแนะแนวอาชีพ	31
	ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม	38
	เอกสารเกี่ยวกับชุดการสอน	38
3	วิธีดำเนินการ	42
	การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
	การดำเนินการทดลอง	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล	51
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การดำเนินการทดลอง	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สรุปผลการวิจัย	60
อภิปรายผลการวิจัย	61
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้	63
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	72

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงลักษณะคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ	45
2 แสดงแบบแผนการทดลอง	50
3 ค่าสถิติพื้นฐานของวุฒิภาวะทางอาชีพ	54
4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพ	55
5 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพก่อนการสอน วุฒิภาวะทางอาชีพภายหลังการสอน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ...	56
6 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพที่เพิ่มขึ้นภายหลัง การสอน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	57

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและค่านิยม การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ รวมตลอดทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ก็เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ทำให้มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนไทยทั่วประเทศ โดยเฉพาะเยาวชนของชาติที่กำลังอยู่ในวัยแสวงหาเป้าหมายของชีวิต นั่นคือการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อเยาวชนของชาติเป็นอย่างมากก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา กล่าวคือ ประเทศไทยมีวิทยาการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นรวมทั้งยังมีอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีกด้วย กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้การศึกษาแก่คนกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ ได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิทยาการ ทั้งในแง่ของระบบการศึกษาและหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่พุทธศักราช 2513 เป็นต้นมา จนกระทั่งได้มีประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กำหนดระบบโรงเรียนใหม่ให้จัดประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 หลักสูตรนี้มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 : คำนำ)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีความมุ่งหมายให้โรงเรียนจัดระบบการสอนตามหลักสูตร จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย

ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล แต่ผู้เรียนจะสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งจะขาดเสียมิได้ ก็คือ กระบวนการแนะแนว (คู่มือการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 : คำนำ) การแนะแนวจัดเป็นสิ่งสำคัญควบคู่ไปกับหลักสูตรใหม่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับกับ กระบวนการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายสูงสุดร่วมกัน คือ การพัฒนาเยาวชนทั้งในด้านวิชาการและ วิชาชีพ ดังที่ ศาสตราจารย์ดวงเดือน พิศาสบุตร ได้ให้ความเห็นว่า "การแนะแนวเป็น กระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนรู้ช่องทาง ที่จะใช้ความสามารถของตนที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง และต่อสังคมให้มากที่สุด และรู้จักเลือกหรือตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้อย่าง เหมาะเหมาะสม" (ดวงเดือน พิศาสบุตร 2521 : 3) ซึ่งความคิดนี้สอดคล้องกับ พิไล แยมงามเหลือ ที่ได้กล่าวว่า "วิชากิจกรรมแนะแนวเป็นวิชาที่ว่าด้วยการบริการข่าวสาร และให้ข้อมูล เพื่อจะช่วยให้เด็กเรียนมีโอกาสได้รู้จักตนเองอย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อเตรียม การศึกษาและเลือกอาชีพในอนาคต" (พิไล แยมงามเหลือ 2521 : คำนำ) ด้วยเหตุนี้ ทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จึงได้กำหนดให้โรงเรียนจัดสอนวิชากิจกรรมแนะแนวสัปดาห์ละ 1 คาบ ตั้งแต่เริ่มใช้ หลักสูตรเป็นต้นมา

ถึงแม้ว่าวิชากิจกรรมแนะแนวจะเป็นกำลังสำคัญอย่างหนึ่งในการช่วยให้นักเรียน ได้รับประโยชน์อย่างมากที่สุดจริง แต่การสอนวิชานี้ยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านการแนะแนวอาชีพ ดังจะเห็นได้จาก การสำรวจและรวบรวมปัญหาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในวัยปัจจุบัน พบว่า ปัญหาที่นักเรียนมักประสบปัญหาหนึ่งได้แก่ การตัดสินใจและ วางแผนทางอาชีพ เด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่จะมองอาชีพในอนาคตของเขา เพียงเพื่อจะก้าวไปสู่ การมีชีวิตที่ดีขึ้น โดยจะเริ่มตั้งความมุ่งหวังทางอาชีพและความสำเร็จในชีวิต แต่ก็มักพบเสมอว่า ระดับความมุ่งหวังนั้นสูงเกินกว่าที่จะเป็นจริงได้ ทั้งนี้เพราะขาดความรู้หรือข้อมูลที่เพียงพอ ขาดการแนะแนวอาชีพที่เหมาะสม (ประสพท อิศรปริตตา 2523 : 165)

เด็กในระดับมัธยมศึกษานี้ ชูเปอร์ได้จัดอยู่ในระยะการก่อตัวของความสนใจในอาชีพ และประกอบกับ เป็นวัยที่เด็กยังไม่สามารถคิดหรือตัดสินใจได้อย่างรอบคอบเพียงพอ จึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและการแนะแนวทางอาชีพที่เหมาะสม เพื่อให้เขา

ได้สำรวจและรู้จักตัวเอง ตลอดทั้งได้รู้ถึงโลกของอาชีพตามสมควร (Super. 1960 อ้างจาก วัชรีย์ ทรัพย์มี 2523 : 31) ซึ่งความคิดนี้สอดคล้องกับคมเพชร ฉัตรฟูกุล ที่กล่าวว่า บุคคลควรจะได้รับความช่วยเหลือที่จะทำให้เกิดความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยได้รับความพึงพอใจในสองวิธีการคือ วิธีการแรกช่วยบุคคลให้เกิดพัฒนาการในเรื่องของความสามารถ และเรื่องราวความสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชีพ ส่วนวิธีการที่สองคือ ช่วยให้บุคคลได้รับความเข้าใจตนเอง รู้ถึงจุดอ่อนและลักษณะเด่น อันจะมีผลทำให้เลือกอาชีพได้อย่างพึงพอใจ (คมเพชร ฉัตรฟูกุล 2521 : 69) ดังนั้นในการเลือกอาชีพ ผู้ปกครองและครูจะปล่อยให้เด็กเลือกอาชีพโดยไม่มีหลักเกณฑ์นั้นไม่ได้ การปล่อยให้ละเลย จะทำให้นักเรียนไม่ทราบว่าจะชอบช่วยของงานแต่ละอาชีพเป็นอย่างไร และกว้างขวางแค่ไหน การให้ข้อมูลแก่เด็ก จึงควรมีทั้งข้อมูลที่เป็นเรื่อง "ภายนอก" และข้อมูลที่เป็นเรื่อง "ภายใน" (วัชรญา บั้วศรี 2523 : 11)

จะเห็นได้ว่าการแนะแนวอาชีพที่จะให้ได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ จำเป็นจะต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้ให้การแนะแนวจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องอาชีพเป็นอย่างดี มีความสามารถที่จะใช้วิธีการแนะแนวที่เหมาะสม ประการสำคัญ ควรจะมีหลักและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย มิฉะนั้นการแนะแนวอาชีพจะไม่มีทางสัมฤทธิ์ผลได้เลย (วัชรญา บั้วศรี 2523 : 12) แต่การให้ข้อมูลทางอาชีพที่กระทำกันอยู่ในปัจจุบันนี้ นิยมใช้การสอนแบบบรรยายและการใช้กระดานคำเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอนวิชากิจกรรมแนะแนว ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบว่า ปัญหาที่นักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยส่วนหนึ่งไม่อาจเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับตนได้ หรือที่เรียกว่าขาดคุณภาพทางอาชีพนั้น จะสามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ซึ่งมีวิธีการให้ข้อมูลทางอาชีพแตกต่างไปจากวิธีบรรยายที่ใช้กันอยู่ให้หรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยทั้งครูแนะแนวและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเตรียมตัวทางอาชีพของนักเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพทางอาชีพ
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพทางอาชีพของนักเรียน ระหว่างการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัย จะช่วยทั้งครูแนะแนวและผู้หน้าที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเตรียมตัวทางอาชีพของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 12 ห้องเรียน รวม 600 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียนจำนวน 12 ห้องเรียน สุ่มมา 2 ห้องเรียน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 60 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ
    - 3.1.1 การสอนโดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
    - 3.1.2 การสอนแบบปกติ
  - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพทางอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ** หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมเรื่องที่จะสอน ซึ่งประกอบด้วยการสำรวจตนเอง การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และการวางแผนทางในการตัดสินใจ เลือกแผนการเรียน ทั้งนี้โดยอาศัยวิธีการของขบวนการกลุ่ม และอุปกรณ์ต่าง ๆ
2. **วุฒิภาวะทางอาชีพ** หมายถึง การที่นักเรียนมีพัฒนาการด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัย โดยพิจารณาจากการเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมถึงโลกกว้างทางอาชีพ ตลอดจนสามารถวางแผนทางในการตัดสินใจ เลือกแผนการเรียน ที่เหมาะสมกับตนเองได้
3. **การพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ** หมายถึง การที่นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหรือเพิ่มขึ้น ของความต่อเนื่องในพัฒนาการทางอาชีพ โดยพิจารณาจากการเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัวรวมถึงโลกกว้างทางอาชีพ ตลอดจนสามารถวางแผนทางในการตัดสินใจ เลือกแผนการเรียนที่เหมาะสมกับตนเองได้ ซึ่งวัดได้จากการสอบด้วยแบบทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพ ก่อนและหลังการทดลอง
4. **การสอนโดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ** หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลอง เกิดการเรียนรู้ในเรื่องอาชีพเพื่อพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพได้โดยการนำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
5. **การสอนแบบปกติ** หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยทำให้นักเรียนในกลุ่มควบคุม เกิดการเรียนรู้ในเรื่องอาชีพเพื่อพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ ได้โดยการใช้วิธีบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนการซักถามและอภิปราย ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

สมมุติฐานในการศึกษาขั้นคว่ำ

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอน ด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอนด้วยการสอนแบบปกติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัด
เรียบเรียงเป็นลำดับหัวข้อ ดังนี้

ความเป็นมาของหลักสูตรและกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โดยคำนึงถึงหลักที่ว่า
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นี้ เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้
วิชาพื้นฐานสำหรับประกอบสัมมาชีพตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ และเพื่อ
ให้ตอบสนองความจำเป็นและความเหมาะสมดังกล่าว หลักสูตรนี้จึงได้กำหนดจุดหมายขึ้นไว้
หลายประการ มีจุดหมายบางข้อที่สอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้คือ ในจุดหมายข้อที่หนึ่ง เพื่อให้
ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง และจุดหมาย
ข้อที่สาม เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521 : 2)

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521 เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียน
ตามความต้องการ และการเลือกเรียนต้องให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ และ
ความสนใจที่แท้จริงของตน ซึ่งหลักสูตรนี้จะบรรลุเป้าหมายได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัย
การแนะแนว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้าน การแนะแนวอาชีพ เป็นที่น่ายินดีที่หลักสูตรนี้สอดคล้อง
กับปรัชญา หลักการ และเป้าหมายของการแนะแนว ผู้วิจัยขอความสัมพันธสำคัญ ๆ บางตอน
ที่สอดคล้องกับงานวิจัย แสดงให้เห็นชัด ดังนี้ (อภาฯ ถนัดช่าง 2521 : 15 - 16)

การแนะแนว

หลักสูตรใหม่

ปรัชญา การแนะแนว

หลักสูตรใหม่

ยึดถือความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นสำคัญ

จัดวิชา เลือกให้สอดคล้องกับ

ความสนใจ ความถนัด และ

ความสามารถของแต่ละคน

การแนะแนว

เคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ ยอมรับใน
คุณค่าและศักยภาพของแต่ละบุคคล

หลักสูตรใหม่

หลักสูตรนี้ยอมรับในความสามารถ
แต่ละด้านของนักเรียน ไม่ถือว่าวิชาใดมี
ความสำคัญมากกว่า หรือยกย่องคนที่เรียน
เก่งทางวิชาการเท่านั้น ทั้งยังส่งเสริม
ความถนัด ความสามารถของแต่ละคน
ให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่

หลักการ

ไม่บังคับแต่ช่วยให้บุคคลเลือกเป็น
และตัดสินใจอย่างฉลาด

หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจ
ตัวเอง และตัดสินใจเลือกได้เอง

ความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างการแนะแนวและหลักสูตรใหม่ดังกล่าว ทำให้
การแนะแนวสามารถช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้

ปัจจุบันการแนะแนวได้จัดให้มีขึ้นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และให้แต่ละโรงเรียน
มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนวิชากิจกรรมแนะแนว 1 คาบต่อสัปดาห์ การจัดสอนวิชานี้
เติมหลักสูตรโครงการมัธยมแบบประสมเรียกว่า "กิจกรรมสำรวจ" ต่อมาเมื่อกระทรวง-
ศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จึงเปลี่ยนเป็นชั่วโมง
กิจกรรมแนะแนว (คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 : 15)

ลักษณะของวิชากิจกรรมแนะแนว

การสอนวิชากิจกรรมแนะแนวเป็นงานที่มี 2 ลักษณะร่วมกันคือ

1. เป็นงานที่ขึ้นอยู่กับบริการแนะแนวของโรงเรียน
2. เป็นการสอนคล้ายการสอนวิชาสามัญทั่วไป (สมพร นาคนาคินทร์

2525 : 7)

ประเภทของข้อมูลหรือเนื้อหาทำอาชีพที่สอนในคาบวิชากิจกรรมแนะแนว

พิไล แย้มงามเหลือ (พิไล แย้มงามเหลือ 2521 : 4) ได้กล่าวว่า วิชากิจกรรมแนะแนวมีเนื้อหาด้านหนึ่งที่เกี่ยวกับอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองว่าเป็นคนที่มีบุคลิกภาพเช่นไร จะเลือกอาชีพกลุ่มใดในอนาคต จึงจะเหมาะสมกับตนเองได้ ซึ่งความคิดนี้สอดคล้องกับที่ ประเสริฐ วิเศษกิจ (ประเสริฐ วิเศษกิจ 2524 : 1) กล่าวว่า วิชาอาชีพศึกษา ๑ ที่สำคัญและจำเป็น ที่ควรจัดไว้ในชั่วโมงแนะแนว ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ด้านหนึ่ง ได้แก่ ข้อมูลด้านอาชีพ โดยเน้นให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่าของวิชาสามัญและวิชาเลือกที่เรียนอยู่ ว่ามีประโยชน์อย่างไร สำหรับการประกอบอาชีพ ให้นักเรียนรู้จักวางโครงการในอนาคตเกี่ยวกับอาชีพของตน ตามหลักการ ที่ถูกต้องในการเลือก เช่น รู้จักเลือกอาชีพโดยสำรวจจากความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ แนวโน้มของตลาดอาชีพ ลักษณะเฉพาะพิเศษของอาชีพนั้น ๆ ค่าตอบแทนที่ได้รับ ตลอดจนแนวทางที่จะประสบความสำเร็จในแต่ละอาชีพ

ทฤษฎีหรือหลักการเกี่ยวกับวิภาวะทางอาชีพ

ความหมายของวิภาวะทางอาชีพ

โดยทั่วไป ยังไม่เคยได้มีการกล่าวถึงมโนทัศน์ (Concept) ของวิภาวะทางอาชีพกันเลย จนกระทั่ง ซูเปอร์ (สุคา อ่อนช้อย 2520 : 13 อ้างอิงจาก Super. 1955) ได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับมิติของพฤติกรรมของบุคคล เขาจึงได้เริ่มต้นให้คำจำกัดความของคำว่า วิภาวะทางอาชีพซึ่งหมายถึง สภาพความพร้อมของพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งเริ่มต้นจากการสำรวจ กิดค้น จนมุ่งไปถึงจุดที่ตัดสินใจเลือกอาชีพได้ เช่นเดียวกับที่ กิงส์เบิร์ก (Ginzberg. 1966 : 47 - 57) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นขบวนการตั้งแต่เกิด จนตายไม่ใช่การตัดสินใจครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจเป็นลำดับติดต่อกันไป แต่ละขั้นของขบวนการมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของอายุแต่ละบุคคล การเลือกอาชีพเป็นขบวนการที่มุ่งไปสู่กาลข้างหน้า และจบลงด้วยการประเมินระบอระหว่างความสนใจ ความต้องการของตนเอง และความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม

นอกจากนี้ ซูเปอร์และคณะ (Super. 1960 อ้างอิงจาก Bartlett. 1971 : 217 - 229) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า วุฒิภาวะทางอาชีพจะทำให้เราสามารถประเมินระดับพัฒนาการด้านอาชีพของแต่ละบุคคลได้ แต่อย่างไรก็ตามวุฒิภาวะทางอาชีพจะแตกต่างกันไปตามขั้นชีวิตของแต่ละบุคคล เช่นวุฒิภาวะทางอาชีพของเด็กอายุ 14 ปี จะหมายถึงความสนใจและความสามารถในการตัดสินใจวางแผนการศึกษา มากกว่าการที่จะเลือกอาชีพ และวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคล อายุ 45 ปี ก็จะหมายถึงการรักษาสุขภาพในการประกอบอาชีพไว้ วุฒิภาวะทางอาชีพจึงมีความหมายกว้าง ๆ ว่า เป็นระยะที่บุคคลมีความเหมาะสมระหว่าง พฤติกรรมทางอาชีพกับความคาดหวังทางอาชีพในแต่ละช่วงอายุ

ลักษณะของวุฒิภาวะทางอาชีพ

ซูเปอร์ (Super. 1960 อ้างอิงจาก สุกา อ่อนช้อย 2520 : 13 - 14) ได้แบ่งลักษณะของวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคลออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

วุฒิภาวะทางอาชีพ 1 (Vocational Maturity I หรือ VM. I)

หมายถึง ระยะของชีวิตซึ่งแต่ละบุคคลเป็นอยู่จริง ๆ ในช่วงนั้น ซึ่งจะดูได้จากงานพัฒนาการซึ่งบุคคลผู้นั้นกำลังปฏิบัติอยู่ นำมาสัมพันธ์กับสิ่งที่เขาคาดหวังไว้ว่าเขาจะทำ

วุฒิภาวะทางอาชีพ 2 (Vocational Maturity II หรือ VM. II)

หมายถึง พฤติกรรมทางอาชีพ ในลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว กล่าวคือ เกิดขึ้นจริง ๆ (โดยไม่คำนึงถึงช่วงชีวิตที่หวังไว้) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นจากงานพัฒนาการในช่วงชีวิตขณะนั้น เปรียบเทียบกับงานพัฒนาการของคนอื่น ในงานซึ่งเดียวกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า วุฒิภาวะทางอาชีพแบบที่ 1 จะชี้เฉพาะไปที่ขั้นตอนของชีวิตคือ ช่วงอายุของบุคคล แต่วุฒิภาวะทางอาชีพแบบที่ 2 จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเผชิญปัญหาของบุคคล ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละระดับอายุ จากการศึกษาของ ฮีธ (Heath. 1965 อ้างอิงจาก Bartlett. 1971 : 213) เสนอว่าบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพจะมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับกระบวนการเลือกอาชีพ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ที่ได้รับน้อยมาก

2. สามารถรับข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับตนเองและเกี่ยวกับอาชีพได้
  3. รับทราบข้อมูลที่เป็นจริง มากกว่าจะนึกคิดเอาเอง
  4. รู้จักตนเองและรู้จักโลกของงาน
  5. มีอิสระในการเลือกงาน โดยปราศจากค่านิยมที่ได้รับมาจากเด็ก ๆ
- สำหรับบุคคลที่ไม่มีวุฒิภาวะทางอาชีพนั้น ฮีธล์ กล่าวว่า จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะ

ดังนี้คือ

1. เป็นบุคคลที่ขาดจุดมุ่งหมายที่ชัด สำหรับอนาคตของตนเอง
2. เป็นบุคคลที่ติดกับค่านิยม ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

เพื่อให้เข้าใจคำว่า "วุฒิภาวะทางอาชีพ" มากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอなたฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพมาอธิบายประกอบ ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์

ซูเปอร์ (Super. 1957 : 99 - 108) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพและได้สรุปรวบรวมทั้งเป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพขึ้น โดยใช้ชื่อทฤษฎีว่า "ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ" ซูเปอร์ใช้คำว่า "การพัฒนา" แทน "การเลือก" ก็เพราะว่า "การพัฒนา" กว้างกว่า ซึ่งหมายถึงความชอบ การเลือก การพิจารณาตัดสินใจ และการเข้าประกอบอาชีพหลักใหญ่ ๆ ของทฤษฎี คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เป็นหลักสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาและจิตวิทยาทางอาชีพ เพราะบุคคลย่อมแตกต่างกันทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ ดังนั้นการเลือกอาชีพของบุคคลก็ควรต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย
2. ความสามารถหลาย ๆ อย่างในตัวบุคคล (Multipotentiality) บุคคลแต่ละคนมีขีดความสามารถประจำตัว ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงานอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่จะเอาคนหนึ่งไป เปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่งนั้นไม่ได้ ทุกคนจะมีความสามารถเฉพาะตัว ซึ่งแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน

3. **แบบฉบับของความสามารถในอาชีพ (Occupational Ability Patterns)** อาชีพแต่ละอาชีพจะมีแบบฉบับของความสามารถเฉพาะของแต่ละอาชีพ เช่น ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพนั้นคือ อาชีพหนึ่ง ๆ ก็ต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพต่างไปจากอีกอาชีพหนึ่ง

4. **การเลียนแบบและบทบาทของรูปแบบ (Identification and Role of Models)** บุคคลส่วนมากจะเลียนแบบบิดามารดาหรือบุคคลอื่นในด้านการประกอบอาชีพ เด็กวัยรุ่นจะสนใจอาชีพโดยการเลียนแบบจากอาชีพของผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้ใหญ่จึงควร เป็นรูปแบบที่ดีให้แก่เด็ก

5. **ความต่อเนื่องของการตัดสินใจ (Continuity of Adjustment)** การที่บุคคลจะเลือกอาชีพอะไรนั้น การตัดสินใจเลือกจะต้องจัดให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่บุคคลอาศัยอยู่หรือทำงานอยู่ รวมทั้งความนึกคิดเกี่ยวกับตัวเองย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและประสบการณ์ ดังนั้นการเลือกและการตัดสินใจ ก็ต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน

6. **ช่วงของชีวิต (Life Stage)** กระบวนการเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการต่อเนื่องตามช่วงชีวิตของบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็นชั้น ๆ ดังต่อไปนี้

6.1 **ชั้นของการเจริญเติบโต (Growth Stage)** ชั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโต

6.2 **ชั้นของการสำรวจ (Exploration Stage)** เป็นช่วงระหว่างอายุ 15 - 24 ปี เป็นช่วงที่บุคคลพยายามทำความเข้าใจตนเอง ทดลองบทบาทของผู้ใหญ่ เช่น การเลือกคู่ การเลือกอาชีพ และการเลือกหาตำแหน่งในสังคม

6.3 **ชั้นของการสร้างหลักฐาน (Establishment)** เป็นช่วงระหว่างอายุ 25 - 44 ปี เป็นช่วงที่บุคคลมีครอบครัว มีบทบาทในสังคม มีอาชีพแน่นอน มีงานทำมั่นคง และมีบ้านอยู่อาศัย

6.4 **ชั้นของชีวิตที่มั่นคง (Maintenance Stage)** เป็นช่วงระหว่างอายุ 45 - 64 ปี เป็นช่วงที่เห็นความสำคัญของครอบครัว พยายามที่จะมีหน้ามีตา หากความก้าวหน้าในการทำงาน

12. งานคือวิถีทางของชีวิต (Work is a way of Life) การที่บุคคลจะพึงพอใจในวิถีชีวิตของตนเองนั้น ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้ค้นพบทางออกที่ได้ออกแสดงความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ และสามารถกระทำได้ตามบทบาทที่บุคคลนั้นเลือกแล้ว

จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปออร์ แสดงว่าการเลือกอาชีพของบุคคลมีลักษณะเป็นพัฒนาการ เด็กในระดับมัธยมศึกษาได้จัดอยู่ในระยะการก่อตัวของความสนใจในอาชีพ ซึ่งยังไม่สามารถคิดหรือตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ เพราะในบุคคลเดียวกันจะเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพทางอาชีพแตกต่างกัน ตามขั้นพัฒนาการของชีวิต

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินส์เบอร์ก

กินส์เบอร์ก (Ginzberg. 1971 อ้างจาก Tolbert. 1974 : 34 - 40) ได้เสนอทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ โดยเชื่อมโยงความพยายามของนักเศรษฐศาสตร์ นักจิตวิทยาบำบัด นักสังคมวิทยา และนักจิตวิทยาเข้าด้วยกัน จากทฤษฎีพัฒนาการนี้ บุคคลจะพัฒนาผ่านขั้นต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (Process) มากกว่าการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว ค่านิยม สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง คุณลักษณะทางจิตวิทยา โอกาสในการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา มีผลต่อกระบวนการนี้
2. กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับหลังไม่ได้
3. การเลือกอาชีพเป็นการประนีประนอมระหว่าง ความต้องการและความเป็นจริงในการเลือก โดยคำนึงถึงความสามารถและเป้าหมายที่ต้องการ

ต่อมากินส์เบอร์ก ได้ปรับปรุงหลักบางประการในทฤษฎีดังนี้

1. กระบวนการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพ (The Process of Vocational Choice and Development) เกิดขึ้นตลอดชีวิตและเปิดกว้าง จากการวิจัยเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของบุคคลทั้งชายหญิง กินส์เบอร์กสรุปได้ว่าบุคคลเปลี่ยนงานเพราะงานใหม่ให้ความพึงพอใจ ให้อิสระภาพเนื่องจากเปลี่ยนความรับผิดชอบ ความกดดัน หรือให้ทางเลือกในการทำงานของบุคคล

2. กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับหลังไม่ได้ (Irreversible) ไม่มี ความแม่นยำ กระบวนการเตรียมตัวเลือกอาชีพใช้เวลานานขึ้น กิ๊บเบอร์กกล่าวว่า สิ่งที่คุณหนุ่มสาวเผชิญในช่วงอายุวัยรุ่น คือ การวางแผนเพื่อให้มีโอกาสเลือกได้มาก อย่างน้อย ที่สุดเพื่อให้แน่ใจว่าเขามีสิทธิในการเข้ามหาวิทยาลัยหรือได้งานที่ดี โดยที่ตัวบุคคลได้รับการศึกษาสูง โอกาสที่เขาเลือกอาชีพจะมีกว้างขวางขึ้น

3. การมองงานในทัศนคติ (Optimization) แทนที่จะเป็นการประนีประนอม (Compromise) กิ๊บเบอร์ก มีความเห็นว่างานที่เหมาะสมมากที่สุดเป็นกระบวนการต่อเนื่อง จากการศึกษาบุคคลในระยะยาวได้ข้อสรุปแนะว่า บุคคลมีความพยายามที่จะทำงานเพื่อสนอง ความพึงพอใจหรือความต้องการของตน โดยให้ตนเองเปิดประโยชน์ในงานที่เขามีโอกาสทำ ตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องปฏิบัติ

4. ข้อจำกัดบางอย่างที่จำเป็นต้องพิจารณา กิ๊บเบอร์ก อธิบายว่าสิ่งเหล่านี้คือ รายได้ต่ำ สถานภาพทางครอบครัว ทัศนคติ และค่านิยมของบิดามารดา ระดับการศึกษาต่ำ รวมทั้งสถานภาพของผู้หญิง ชนกลุ่มน้อย และความไม่กลมกลืนกันระหว่างการศึกษากับอาชีพ สถาบันชุมชน และสถาบันอื่น ๆ

5. โอกาสในโลกของงานที่จะต้องพิจารณา หมายถึง ความสำคัญของการรับรู้ โอกาสของบุคคลว่า เขามองเห็นโอกาสหรือไม่

6. แนวโน้มในเรื่องค่านิยมมีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน และมีบทบาทสำคัญ ในการค้นหาความพึงพอใจของบุคคล วิธีชีวิตของบุคคลมีผลกระทบต่อการศึกษาอาชีพ โดยเป็นความพยายามที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จ ในการสร้างดุลยภาพระหว่างงานและกิจกรรมอื่น

กิ๊บเบอร์กแบ่งช่วงการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะเวลาเพื่อฝัน (The Fantasy Period) เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงอายุ 11 ปี ในระยะแรก เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปแบบของความปรารถนา เด็กไม่สามารถที่จะ ประเมินความสามารถ โอกาส และขอบเขตของความจริงได้

2. ระยะทดลองเลือกอาชีพ (The Tentative Period) ช่วง
 17 ปี ในระยะนี้การเลือกอาชีพยังเป็นการเลือกที่มีองค์ประกอบเกี่ยว
 ความสนใจ ความสามารถ และค่านิยม การเลือกอาชีพยังไม่มี
 แท้จริงยังไม่ได้นำมาพิจารณา ในระยะนี้แบ่งออกเป็นระ

2.1 ระยะความสนใจ ระ
 อาชีพ โดยไม่คำนึงถึงความสามารถที่

2.2 ระยะความสา
 ความสามารถในการวางแผนเลือก
 การเลือกยังเป็นการทดลอง

2.3 ระย
 ในช่วงนี้ค่านิยมจะมีความ

2.4 วั
 การประเมินประเมินกัน
 เลือกอาชีพ แต้เอง
 ทดลองเลือก แม้

3.
 อายุ 17 ปี
 ที่แท้จริง
 ระยะนี้

เลือก

จากทฤษฎีของกินส์เบิร์ก แสดงว่าการเลือกอาชีพของบุคคลเริ่มตั้งแต่อายุ 11 ปีขึ้นไป โดยพิจารณาตนเองเป็นสำคัญ และเริ่มนำคุณสมบัตินี้ของอาชีพมาประกอบการพิจารณาเมื่อมีอายุ 17 ปี

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของทีเคอแมน และโอฮารา

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในอาชีพเป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งพัฒนามาเป็นเวลานาน แบ่งเป็นขั้น ๆ ได้ดังนี้ (Tiedeman and O Hara. อ้างจาก Tolbert. 1974 : 40 - 41)

1. ขั้นการเตรียมเลือกอาชีพ แบ่งเป็น

1.1 ขั้นสำรวจ (Exploration) บุคคลจะสำรวจตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ความต้องการและสำรวจลักษณะสาขาวิชาหรือลักษณะอาชีพ

1.2 ขั้นก่อตัวของความคิด (Crystallization) เมื่อประเมินตนเองและอาชีพแล้วก็จะรวบรวมเป็นแนวความคิด เพื่อจะตัดสินใจเลือกอาชีพ

1.3 ขั้นลองเลือกอาชีพ (Choice) บุคคลจะตัดสินใจลองเลือกอาชีพหรือสาขาวิชา

1.4 ขั้นพิจารณารายละเอียดเพื่อความกระจ่างชัดเจมในการตัดสินใจ (Clarification) บุคคลจะหารายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อช่วยในการตัดสินใจที่แน่นอน

2. ขั้นประกอบอาชีพและปรับตัวในอาชีพ แบ่งเป็น

2.1 ขั้นนำตนเองเข้าสู่การศึกษาหรืออาชีพ (Induction) บุคคลจะเข้าศึกษาหรือมีอาชีพ ตามที่ตนเลือกแล้ว

2.2 ขั้นเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง (Reformation) ถ้าบุคคลไม่ประสบความสำเร็จหรือมีปัญหา บุคคลจะปรับปรุงตนเองหรือสำรวจตนเองและอาชีพใหม่ เพื่อไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมต่อไป

2.3 ขั้นความมั่นคงในการประกอบอาชีพ (Integration) ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จ ก็จะเป็นกำลังใจให้เขาเจริญก้าวหน้าต่อไป

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

ฮอลแลนด์ (Holland. 1966 : 2 - 4) ได้ตั้ง "ทฤษฎีการเลือกอาชีพ" ขึ้น โดยมีความคิดพื้นฐาน 4 ประการคือ

1. บุคลิกภาพของบุคคลทั่วไป แบ่งออกได้เป็น 6 ลักษณะ ตามความสนใจในอาชีพประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง งานวิทยาศาสตร์และเทคนิค งานบริการ การศึกษาและสังคม งานสำนักงานและเสมียน งานจัดการและค้าขาย งานศิลปะ คนครีและวรรณกรรม

บุคลิกภาพแต่ละลักษณะเป็นผลมาจาก การปะทะสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ กับแรงผลักดันส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยวงศ์ตระกูล บิดามารดา ระดับชั้นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประสบการณ์เหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบไม่ชอบ และความรู้สึกดังกล่าวนี้จะกลายเป็นความสนใจ และจากความสนใจจะนำไปสู่ความสามารถเฉพาะ ที่ยที่สุดความสนใจและความสามารถเฉพาะ จะกำหนดให้บุคคลรับรู้และแสดงเอกลักษณ์ของตน

2. สิ่งแวดล้อมของบุคคล แบ่งได้เป็น 6 อย่าง ตามความสนใจในอาชีพประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างนี้ถูกรอบงำโดยบุคลิกภาพ และโดยเหตุที่บุคลิกภาพต่างกัน ทำให้ความสนใจและความถนัดต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ดังนั้นบุคคลในกลุ่มเดียวกัน จึงมักมีอะไรที่คล้ายคลึงกัน

3. บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะ และใช้ความสามารถของเขา ทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยมและบทบาทของเขา

4. พฤติกรรมของบุคคล ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เมื่อเราทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคล ก็จะทำให้เราทราบถึงผลที่จะติดตามมาด้วย ได้แก่ การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถเฉพาะ พฤติกรรมทางการศึกษาและสังคม ฮอลแลนด์เชื่อว่าความสนใจในอาชีพและความชอบในอาชีพของบุคคลมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ดังนั้นการเลือกอาชีพจึงเป็นการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพ

ของบุคคล และแบบสำรวจความสนใจในอาชีพก็คือแบบสำรวจบุคลิกภาพนั่นเอง นอกจากนี้ ฮอลแลนด์ยังเชื่อว่าความพอใจในอาชีพความมั่นคงในอาชีพ และความสัมฤทธิ์ผลในอาชีพ ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกันระหว่างบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของงานแต่ละชนิด

ฮอลแลนด์ ได้แบ่งกลุ่มอาชีพออกเป็น 6 กลุ่มดังนี้ (Holland, 1966 : 132)

1. Realistic เป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องการทักษะทางด้านการทำงานเกี่ยวกับวัตถุ และเครื่องมือต่าง ๆ เช่น เป็นช่างไฟฟ้า ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ ช่างกล ช่างแก้ไขเครื่องยนต์ ช่างท่อน้ำประปา เหล่านี้เป็นต้น บุคลิกของผู้เลือกกลุ่มนี้มักจะเป็นผู้ชอบทำงานกับสิ่งของ ไม่ต้องใช้ความคิดมาก ไม่จำเป็นต้องทำร่วมกับคนหมู่มากหรือต้องติดต่อกับผู้อื่น

2. Investigative กลุ่มนี้จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ นักเคมี นักฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ หรือผู้ควบคุมแล็บ นักคิดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น บุคลิกภาพของผู้สนใจในกลุ่มอาชีพนี้ มักเป็นบุคคลทางวิชาการ ชอบศึกษาค้นคว้าในเรื่องนามธรรมหรือตัวเลข ชอบอิสระ บางครั้งก็มุ่งมั่น และมีความสนใจทางสังคมไม่มากนัก

3. Artistic กลุ่มนี้จะเป็นักศิลปะ เช่น นักจิตรกรรม ภูมิภากรรม ผู้ออกแบบเสื้อผ้า นักดนตรี นักเขียนเรื่อง ตลอดจนนักวิจารณ์

บุคลิกภาพของผู้สนใจอาชีพกลุ่มนี้มักนิยมความสวยงาม การแสดงออกทางจิตใจ อย่างละเอียดอ่อน มีความรู้สึกไว และมักชอบความเป็นอิสระในการทำงาน

4. Social กลุ่มนี้ได้แก่ผู้ทำงานด้านการรับใช้ ติดต่อกับบุคคลทั่วไป เช่น อาชีพครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ สังคมวิทยา นักกายภาพบำบัด และพยาบาล เป็นต้น บุคลิกภาพของคนกลุ่มนี้มักชอบการคบค้าพบนะผู้คนอยู่เสมอ สนใจความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพัฒนาชุมชน มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาการกว้างขวาง

5. Enterprising พวกนักธุรกิจต่าง ๆ พ่อค้า และผู้ขายของในลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนถึงนักบริหาร ผู้จัดการบริษัท มักจะเป็นผู้มีบุคลิกที่ค่อนข้างจะกล้าเปิดเผยและก้าวร้าว ชอบที่จะเป็นผู้นำ ผู้ชักชวน มีวาทศิลป์ใน การพูดดี ทำให้คนเกิดความต้องการซื้อได้

6. Conventional กลุ่มนี้ได้แก่ เสมียน พนักงาน นักการ ผู้ตรวจบัญชี พิมพ์ดีด เลขานุการ ตลอดจนถึงพนักงานบริการ ผู้ต้อนรับตามโรงแรม และผู้รับเงินถอนเงิน ตามธนาคาร กลุ่มนี้มักมีบุคลิกที่มักการทำงานอยู่ใกรอบที่วางไว้ ชอบความมีระเบียบ และ

การมีระบบการทำงานที่แน่นอนตายตัว เข้ากับกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ และมักจะหัวเก่า ชอบสิ่งที่เบ๊เป็นมาแต่ดั้งเดิม

จะเห็นว่าทฤษฎีของฮอลแลนด์ ให้ความสำคัญกับอาชีพและลักษณะของบุคลิกภาพไว้คู่กับ อาชีพเหล่านั้นด้วย เพราะเขามีความเชื่อว่า ถ้ามนุษย์เราได้ทำงานในอาชีพที่ตรงกับลักษณะทางบุคลิกภาพของเราแล้ว เราจะมีความสุขในงานที่เราทำ แสดงให้เห็นว่าเขาได้เน้นถึงบุคลิกภาพของบุคคลกับประเภทของสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล

ทฤษฎีนี้มีหลักการว่า บุคคลแต่ละคนมีความแตกต่างกันในความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ งานแต่ละชนิดต้องการลักษณะและองค์ประกอบที่แตกต่างกัน บุคคลที่แตกต่างกัน จะเลือกประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน ทฤษฎีนี้มีหลักการเลือกอาชีพของแฟรงค์ พาร์สันส์ ซึ่งกล่าวถึงหลักการเลือกอาชีพ 3 ประการ ดังต่อไปนี้คือ (Crites. 1969 : 90 - 91)

1. ความเข้าใจตนเอง บุคคลจะทำความเข้าใจคุณสมบัติและองค์ประกอบของตนเอง เป็นต้นว่าความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ความไม่ก้าวร้าว และขีดจำกัดของตน
2. ความเข้าใจในอาชีพ ความรู้ความเข้าใจถึงความต้องการของงาน เงื่อนไขในการประสบความสำเร็จในอาชีพ ประโยชน์ โทษ รายได้ และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ
3. การมองความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและอาชีพ ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นการวิเคราะห์ความจริงทั้งสองประกอบกัน เพื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมที่สุด

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอปพอก

ฮอปพอก ได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพขึ้นโดยสร้างเป็นหลัก 10 ประการ (Hoppock. 1963 : 114 - 125)

1. บุคคลเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความต้องการหลายอย่าง ทั้งร่างกายและจิตใจ เมื่อคนเรามีความต้องการประเภทใดรุนแรง ก็จะพยายามหาวิธีการที่จะตอบสนองความต้องการเหล่านั้น เช่น บุคคลใดที่มีความต้องการที่จะติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ เขาก็ย่อมจะต้องเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับลักษณะความต้องการของเขา เช่น อาชีพครู แพทย์ นักประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2. เมื่อบุคคลใดเลือกอาชีพใดก็ตาม ย่อมมีความเชื่อว่า จะสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด

บุคคลที่มีความรู้สึกต้องการความปลอดภัยในระดับสูง ก็จะแสวงหาอาชีพที่ให้ความมั่นคง ทั้งทางด้านการเงินและตำแหน่งการงาน ถ้าอาชีพใดที่มีลักษณะไม่สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว ก็จะไม่เลือก

3. บุคคลจะรับรู้เรื่องความต้องการของตนทางด้านสติปัญญา หรือบางครั้งทางด้านความรู้สึกที่ไม่ชัดเจนนัก การรับรู้ดังกล่าวเป็นแรงจูงใจ ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางอย่างใดอย่างหนึ่ง และมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลด้วย

4. การเลือกอาชีพของบุคคล เริ่มต้นเมื่อเกิดความรู้สึกในครั้งแรกว่า การประกอบอาชีพจะช่วยตอบสนองความต้องการบางประการของบุคคลได้

5. การเลือกอาชีพของบุคคล จะดีขึ้นก็ต่อเมื่อมีความสามารถที่จะมองเห็นเหตุการณ์ข้างหน้า ว่าอาชีพอะไรจะสนองความต้องการเขาในอนาคต สมรรถวิสัยของบุคคลที่จะมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคต ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาชีพ และความสามารถที่จะคิดอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งต่าง ๆ

6. ข้อสันนิษฐานว่าบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพ เพราะมีแนวโน้มช่วยให้บุคคลได้ตระหนักถึงเรื่องความต้องการ และการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเขาจะประสบความสำเร็จหรือไม่

ในหลักการข้อนี้ ขอพทอด ได้เน้นความสำคัญ เรื่องการรู้จักตนเองว่า เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกอาชีพอย่างเหมาะสม ในขณะที่บุคคลเริ่มมีความต้องการ ความทะเยอทะยาน จุกมุ่นหมายในชีวิต และค่านิยมหรือปรัชญาในชีวิต เขาจะเริ่มเข้าใจตัวของเขาเองว่าเขาต้องการอะไรนอกจากความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อย ทั้งนี้เพื่อนำไปเทียบเคียงกับข้อมูลทางด้านอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้เลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องและประสบความสำเร็จ

7. ข้อสันนิษฐานทางด้านอาชีพที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลได้ค้นพบอาชีพที่สนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด และสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่า จะได้รับความพึงพอใจอาชีพที่ตนเองเลือกมาน้อยเพียงใด ถ้าเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ๆ

ถึงแม้ว่าบุคคลทั้งหลายจะมีความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง ก็จะไม่มีความอะไรเลยต่อการเลือกอาชีพ ถ้าเขาปราศจากความรู้ทางด้านอาชีพ ดังนั้นข้อเสน�훼ทั้งสองประการต้องนำมาเปรียบเทียบ จับคู่ และรวมกันเข้าอย่างสมบูรณ์

8. ความพึงพอใจในด้านอาชีพ ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้รับการตอบสนองด้านความต้องการจากอาชีพ ความรู้สึกที่เขาคิดว่าควรจะได้รับอย่างไร ระดับของความพอใจนั้นถูกกำหนดโดย อัตราส่วนระหว่างสิ่งที่ได้รับและความต้องการที่จะได้รับ

9. ความพึงพอใจในการทำงาน มีผลมาจาก การตอบสนองความต้องการของบุคคลในปัจจุบันหรืออนาคต

10. การเลือกอาชีพของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นจะช่วยให้เขาได้รับการตอบสนองความต้องการได้ดีขึ้น

จะเห็นได้ว่าฮอฟฟอก มีความเชื่อว่า บุคคลจะเลือกอาชีพที่สนองความต้องการของตนเองได้มากที่สุด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การเลือกอาชีพของฮอฟฟอก เน้นถึงความสำคัญของการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ในเรื่องความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำไปเทียบเคียงกับข้อมูลทางด้านอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องและประสบความสำเร็จ

ทฤษฎีและข้อสันนิษฐานของแฮมเลอว์

ทฤษฎีของแฮมเลอว์ กล่าวว่า การเลือกอาชีพมีความเกี่ยวข้องกับขบวนการพัฒนาการโดยอธิบายข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับขบวนการเลือกอาชีพของเด็ก ดังนี้ (คมเพชร จิตรสุภกุล 2521 : 127 -- 128)

1. บุคคลแต่ละคนมีสมรรถวิสัยในการตัดสินใจด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้วย
2. การปรับตัวขั้นสูงสุดในด้านอาชีพ มีความเกี่ยวข้องและขึ้นอยู่กับปรับตัวโดยส่วนรวม
3. การแนะแนวอาชีพ จะช่วยให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการเลือกอาชีพ

4. การเลือกอาชีพควรมีรากฐานมาจาก การพิจารณาข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบทั้งหมดของบุคคล
  5. นักเรียนแต่ละคนจะต้องมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ที่จะช่วยให้รู้จักวิธีการได้คอมพิวเตอร์ การวัดผลและความต้องการของอาชีพ ที่มีต่อบุคคลที่จะเลือกอาชีพ
  6. การตัดสินใจย่อมขึ้นอยู่กับขบวนการพัฒนาการทดลอง สำหรับประสบการณ์บางอย่างนั้นอาจทำให้บุคคลเกิดความลังเลใจ
  7. อาชีพที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการคุณลักษณะของบุคคลที่จะเข้าไปทำงานต่างกัน ดังนั้นการตัดสินใจ ควรจะมีรากฐานมาจากความรู้ในเรื่องข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ
  8. การแนะนำอาชีพ ควรจะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการประเมินความสำเร็จ เกี่ยวกับการวางแผนทางอาชีพ
  9. การแนะนำอาชีพ เป็นขบวนการที่ต่อเนื่องกันไปในแต่ละขั้นตอนขอ ช่วยให้จุดมุ่งหมายในด้านอาชีพมีความชัดเจน
  10. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้พิจารณาและ เปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายทางอาชีพ จากทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเลือกอาชีพของบุคคลเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ การศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ ฯลฯ ดังนั้นวุฒิภาวะทางอาชีพจึงเป็นสิ่งกำหนดว่า พฤติกรรมทางอาชีพของบุคคลมีการเปลี่ยนแปลง มีนักจิตวิทยาหลายคน ได้พยายามสร้างเครื่องมือเพื่อวัดวุฒิภาวะทางอาชีพ ไครท์ส (John O Crites. 1974 : 25 - 31) เป็นผู้หนึ่งที่ได้สร้างแบบสำรวจวุฒิภาวะทางอาชีพขึ้น ไครท์ส ได้สรุปว่า แบบสำรวจของเขาสามารถวัดโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ ได้อย่างแม่นยำพอสมควร คือ มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของตัวแปรต่าง ๆ ตามทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ
- จากการศึกษาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า วุฒิภาวะทางอาชีพเป็นสิ่งที่มีความจริงและสามารถวัดได้ การพิจารณาโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางบุคลิกภาพโดยทั่ว ๆ ไป จะทำให้เข้าใจเรื่องราวของการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ ได้ดีขึ้นด้วย

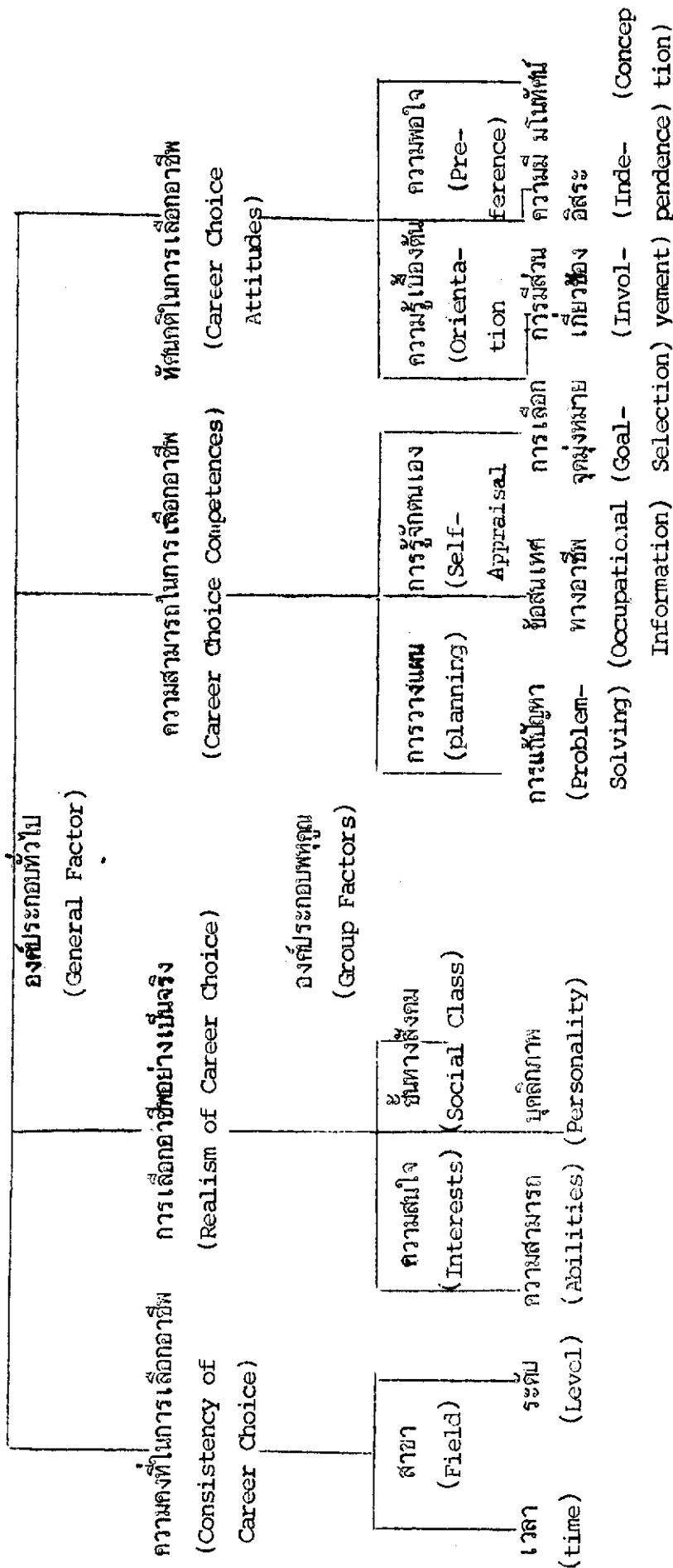
การวัดจิตภาวะทางอาชีพ

ซูเปอร์ และโอเวอร์สตรีท (Super and Overstreet อ้างจาก Crites. 1974 : 25 - 35) สรุปว่า การวัดจิตภาวะทางอาชีพของบุคคลในช่วงวัยรุ่น สามารถวัดได้โดยใช้มิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ
2. การทราบข้อสนเทศ และการวางแผนเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ
3. การมีความคงที่ของการเลือกอาชีพ
4. การมีความรู้ ความถนัด ความพอใจ ตลอดจนเข้าใจกลไกและค่านิยมของงาน
5. ความเฉลียวฉลาดในการเลือกอาชีพ

ไครท์ส (Crites. 1973 : 6) ได้ทำการวิเคราะห์มิติทั้ง 5 ของซูเปอร์ และโอเวอร์สตรีทใหม่อย่างละเอียด และสรุปว่า จิตภาวะทางอาชีพเป็นโครงสร้างหลายมิติมากกว่าจะประกอบด้วยตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง เขาได้เสนอแผนภูมิแสดงองค์ประกอบของจิตภาวะทางอาชีพ โดยได้แนวคิดจากโครงสร้างทางเซวาน์ปัญญาของเวอร์นอน ซึ่งจำแนกได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ระดับพัฒนาการทางอาชีพ
(Degree of Career Development)

แสดงโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ

(The Construct of Vocational Maturity)

องค์ประกอบทั่วไป 4 ประการ ในแผนภูมิแสดงวิถีภาวะทางอาชีพของวัยรุ่น
อธิบายให้ต่อไปนี้

1. ความคงที่ในการเลือกอาชีพ เมื่อบุคคลมีวิถีภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้น บุคคลจะ
ตัดสินใจเลือกอาชีพที่เขาชอบ และคิดว่ามีความเหมาะสมระหว่างเวลา (Time)
สาขาอาชีพ (Field) และระดับอาชีพ (Level) อย่างแน่นอนและเที่ยงตรงขึ้น คือ
ไม่คิดเปลี่ยนอาชีพไปเรื่อย ๆ
2. การเลือกอาชีพอย่างเป็นจริง หมายถึง การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยคำนึงถึง
ตนเองและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนโอกาสที่จะเป็นไปได้ คือมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ
ความสอดคล้องระหว่างความสามารถของตน (Abilities) ความสนใจ (Interests)
บุคลิกภาพ (Personality) และชั้นทางสังคม (Social Class)
3. ความสามารถในการเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยคำนึงถึง
องค์ประกอบดังนี้
  - 3.1 การแก้ปัญหา (Problem Solving) คือการที่บุคคลทราบว่า
เขาจะทำอะไร
  - 3.2 การวางแผน (Planing) คือการที่บุคคลมองถึงอนาคตข้างหน้า
  - 3.3 ข้อเสนอแนะทางอาชีพ (Occupational Information) คือ
การที่บุคคลทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานและรู้จักงาน
  - 3.4 การรู้จักตนเอง (Self Appraisal) หมายถึง การที่บุคคลรู้
ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง
  - 3.5 การเลือกจุดมุ่งหมาย (Goal Selection) คือการที่บุคคลเลือก
งานที่เหมาะสมกับตนเอง
4. ทัศนคติในการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย
  - 4.1 การมีส่วนร่วม (Involment) หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ในกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ

4.2 ความรู้เบื้องต้น (Orientation) หมายถึง การที่บุคคลได้รับทัศนคติที่มีต่อการทำงาน และคุณค่าที่ให้แก่งานของเขา เช่น การที่บุคคลมีทัศนคติว่า งานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายหรืองานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

4.3 ความมีอิสระ (Independence) หมายถึง การที่บุคคลขึ้นหรือไม่ขึ้นกับผู้อื่นในการเลือกอาชีพ

4.4 ความพอใจ (Preference) หมายถึง การที่บุคคลเลือกอาชีพของเขาโดยขึ้นกับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ความสามารถในการทำงาน

4.5 มโนทัศน์ (Conception) หมายถึง การที่บุคคลมีมโนทัศน์ในการเลือกอาชีพ ที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

ทฤษฎีหรือหลักการ เกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ

ความหมายของการแนะแนวอาชีพ

เกี่ยวกับความหมายของการแนะแนวอาชีพ ได้มีผู้กล่าวถึง ทั้งในด้านความหมายและจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ ไว้หลายท่าน เช่น

ไมเออร์ส (Myers. 1941 : 4) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลแต่ละคน ในด้านการให้ข่าวสารข้อมูล ประสิทธิภาพ และคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลแต่ละคนสามารถเลือกอาชีพสำหรับตนเองได้

ความคิดดังกล่าว สอดคล้องกับซูเปอร์ (Super. 1957 อ้างจาก Crite. 1964 : 21) ที่กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยบุคคลให้พัฒนา และยอมรับประสมประสานกันของอัตมโนทัศน์และบทบาทของเขาในโลกของงาน โดยทดสอบแนวคิดที่ต่อความเป็นจริง เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับความเป็นจริง เพื่อความพอใจของตนเอง และประโยชน์แก่สังคม

ในทำนองเดียวกัน สมาคมนแนะแนวอาชีพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพ เตรียมตัวประกอบอาชีพ การเข้าทำงาน และประสบความก้าวหน้าในการทำงาน (Crites. 1969 : 21) เช่นเดียวกับทิงส์เบิร์ก (Ginzberg. 1971 : 4)

กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการซึ่งมีจุดมุ่งหมาย ที่จะช่วยให้บุคคลได้ประโยชน์ จากการศึกษ การฝึกหัด และโอกาสของงานให้มากที่สุดเท่าที่ควรเป็น

คมเพชร จิตรศุภกุล (คมเพชร จิตรศุภกุล 2519 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้มีอาชีพที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามความต้องการ ดังนั้นกระบวนการแนะแนวอาชีพ จะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องใช้เวลา เพราะจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่พิจารณาบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่นความสนใจ ความถนัด และความสามารถ สถานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกภาพ และอื่น ๆ ที่สำคัญ แล้วนำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาว่า เด็กควรเลือกอาชีพอะไร และจะเตรียมตัวเพื่ออาชีพนั้นได้โดยวิธีใด จึงจะประสบความสำเร็จ

ในด้านจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาด้านอาชีพนั้น ไครท์และซูเปอร์ (Crites and Super. 1968 : 1) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาด้านอาชีพมี 2 ประการคือ ช่วยให้ผู้บุคคลปรับตัวเข้ากับงานได้ดี และเอื้ออำนวยให้บุคคลได้ใช้ศักยภาพของเขา อย่างเต็มที่

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้สามารถตัดสินใจและเลือกอาชีพ รวมทั้งมีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพเข้าไปประกอบอาชีพและมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพนั้น

ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ

แฟรงค์ พาร์สัน ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่า เป็นบิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ ได้เป็นผู้วางรากฐานการแนะแนวอาชีพทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา มากกว่า 70 ปีแล้ว โดยได้ก่อตั้งสำนักงานแนะแนวอาชีพชื่อว่า สำนักงานแนะแนวอาชีพแห่งเมือง บอสตันเมื่อปี ค.ศ. 1908 เพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาการว่างงาน เรียนจบแล้วไม่มีงานทำ ซึ่งเป็นปัญหานักยิ่งในขณะนั้น แฟรงค์ พาร์สัน ได้พยายามใช้กลวิธีต่าง ๆ ที่อาศัยหลักของวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือในการแนะแนวอาชีพ แม้ในขณะนั้น (ค.ศ. 1907) ยังไม่มีแบบทดสอบมาตรฐานใช้ แต่เขาก็ได้พยายามใช้การสัมภาษณ์ มาตราประมาณค่า และการกำหนดให้ทำงาน

เป็นกลวิธีที่สำคัญ นอกจากนีแฟรงค์ พาร์สัน ได้วิเคราะห์ปัญหาของการแนะแนวอาชีพอย่างกว้างขวาง ซึ่งนักแนะแนวในสมัยต่อมา นิยมเรียกกันว่า "ขั้นตั้งทงเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพของแต่ละบุคคล" (Brewer. 1942 : 20 - 23) ประกอบด้วย

1. การวางรากฐานอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์ในอาชีพ
2. การศึกษาช่องทางหรือโอกาสเกี่ยวกับอาชีพ
3. การเลือกอาชีพ
4. การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ
5. การเข้าทำงาน
6. การปรับตัวให้เข้ากับงาน และการหาความก้าวหน้าในการทำงาน ระยะต่อมา

กิบสัน (Gibson. 1965 : 416 - 422) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยม ในรัฐโอไฮโอ มิชิแกน เวสต์เวอร์จิเนีย และรัฐอินเดียนา จำนวน 205 คน เกี่ยวกับการจัดโครงการแนะแนวในโรงเรียนของตน ผลการศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการให้ข้อเสนอแนะทางการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ควรถือเป็นบริการสำคัญในโครงการแนะแนวของโรงเรียน และควรช่วยเหลือให้นักเรียนมีความมั่นใจในการเลือกอาชีพและศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของเดอกิน

(Durgin. 1974 : 2674 - 75) ซึ่งได้สำรวจการจัดโครงการแนะแนวอาชีพ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทต่าง ๆ ในรัฐโอไฮโอ โดยแจกแบบทดสอบไปยังครูแนะแนวจำนวน 884 คน ผลการสำรวจปรากฏว่า ครูแนะแนวเห็นว่า การแนะแนวอาชีพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด ในการช่วยให้เด็กมีความสามารถเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง และมีบางแห่งที่ยอมรับว่า โครงการแนะแนวของตนยังจัดให้นักเรียนไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปรับปรุงโดยรีบด่วน เพื่อให้พอกับความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้เขาได้เสนอแนะโครงการอาชีพศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดพัฒนาการทางอาชีพตามลำดับขั้น อันได้แก่ ระดับแรกมุ่งพัฒนาความรู้ข้อมูลฐานทั่วไป ทักษะบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การรู้จักสิ่งแวดล้อมและสังคม การรู้ว่าตนเขาทำมาหากินกันอย่างไร และมุ่งพัฒนาความรู้เกี่ยวกับอาชีพเบื้องต้นด้วย ระดับที่สอง เป็นการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนแรงงาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ พร้อมทั้งได้สำรวจตนเองว่า มีความถนัดทางใด

สนใจอะไร มีความสามารถในด้านวิชาการด้านไหน เพียงไร แล้วปรึกษากับครูแนะแนวอาชีพ ระดับสาม สำหรับผู้ที่จะเริ่มทำงานครั้งแรก โดยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานนั้น ๆ ลองทำดูในสภาพที่เป็นจริง หรือใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง แล้วศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ระดับสุดท้าย เป็นระดับของผู้ที่เข้าประกอบอาชีพแล้ว ก็ควรรหาโอกาสหาความรู้และทักษะเพิ่มเติมตลอดเวลาที่ประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงให้ตนเองมีความก้าวหน้าในอาชีพต่อไป ตลอดชีวิตของการทำงาน ถ้าหากจะเปลี่ยนอาชีพก็กระทำได้โดย การหาความรู้ใหม่ ฝึกใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ

แกทซ์ (Katz อ้างจาก วัชร ทรัพย์มี 2521 : 18) ได้ชี้แจงหลักในการนำทฤษฎีการวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล ไปใช้ประโยชน์ในการแนะแนวอาชีพ ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนไม่ได้เหมาะกับทุกอาชีพ
2. ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือ บุคคลอาจเลือกอาชีพได้ไม่เหมาะสม หรือเสียเวลาในการเลือกอาชีพ
3. ควรให้บุคคลได้เรียนรู้ วิธีการพิจารณาคำเเนกการเลือกอาชีพที่เหมาะสม ตั้งแต่วัยรุ่นตอนต้น

4. การเลือกอาชีพของบุคคล ต้องมีการวางโครงการล่วงหน้า เพื่อจะได้เลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง และประสบความสำเร็จในอาชีพที่เลือกแล้วนั้น

สำหรับในประเทศไทย วัชร ทรัพย์มี (วัชร ทรัพย์มี 2523 อ้างจาก สุดา อ่อนช้อย 2520 : 10 - 12) ได้ให้ความเห็นว่า การแนะแนวอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น สมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการจัดบริการแนะแนวอาชีพ เพื่อช่วยเหลือเยาวชนในการวางโครงการประกอบอาชีพ และปรับตัวในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม โดยได้ให้หลักในการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. การแนะแนวอาชีพ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. นักแนะแนวอาชีพยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
3. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
4. การแนะแนวอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชน

5. ผู้ทำหน้าที่แนะแนวอาชีพ จะต้องมีความรู้ของแก่นแนะแนวที่ดี และได้รับการฝึกอบรมมาทางการแนะแนวโดยเฉพาะ
  6. ต้องตระหนักว่า การเลือกอาชีพและประกอบอาชีพของบุคคลมีความสำคัญต่อตัวบุคคลและประเทศชาติ
  7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเป็นสิ่งที่จะต้องศึกษา
  8. ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทั่วไป
  9. การตัดสินใจเลือกอาชีพควรมีความยืดหยุ่น
  10. การแนะแนวอาชีพจะต้องคำนึงถึง ความต้องการด้านเศรษฐกิจ และโอกาสที่บุคคลจะทำงานด้วย
  11. การแนะแนวอาชีพควรมีการประสานงาน ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก
  12. กิจกรรมแนะแนวอาชีพ ควรเป็นทั้งกิจกรรมที่จัดในโรงเรียนและนอกห้องเรียน
  13. การแนะแนวอาชีพ ไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงการช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้เท่านั้น แต่เป็นการช่วยให้บุคคลมีทัศนคติที่ถูกต้อง ปราศจากอคติ พิจารณา สิ่งต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และมีหลักการตัดสินใจและการทำงาน
- จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มีความสำคัญและมีคุณค่าจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้เลือกแผนการเรียน หรือเลือกอาชีพได้ตรงกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียน ดังนั้นก่อนที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดก็ตาม เขาควรจะได้รับ การช่วยเหลือให้มีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อจะช่วยให้เขานำเอาความรู้ทั้งสองอย่างมาสัมพันธ์กัน และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแนะแนวอาชีพจึงต้องเริ่ม ต้นด้วย การหาความรู้และพิจารณาตัวบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพและอื่น ๆ ที่สำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ วุฒิมาระทางอาชีพและการแนะแนวอาชีพ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1976 แซมเซล (Samsel. 1976 : 3428 - A) ได้ศึกษาผลการใช้ข้อทดสอบสำรวจความต้องการพัฒนาการทางอาชีพ วัตถุประสงค์ของนักเรียนมัธยม หลังจากให้การแนะแนวเป็นกลุ่มไประยะหนึ่งแล้ว ผลปรากฏว่านักเรียนเกรด 8, 11 และ 12 มีวุฒิมาระทางอาชีพเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่เกรด 7 และ 9 ส่วนเกรด 10 มีวุฒิมาระทางอาชีพลดลงระหว่าง 6 เดือนแรกของการศึกษา แล้วจึงเพิ่มขึ้นและในปีเดียวกันนี้ซุลลิแวน (Sullivan. 1976 : 3430 - A) ได้ศึกษาถึงผลการตัดสินใจของกลุ่มและบุคคล เกี่ยวกับวุฒิมาระทางอาชีพหลังจากให้คำปรึกษาหารือด้านอาชีพไปแล้ว กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย จำนวน 128 คน ผลปรากฏว่าการฝึกตัดสินใจมีผลต่อวุฒิมาระทางอาชีพ ทั้งในกลุ่มที่ตัดสินใจโดยกลุ่ม และกลุ่มที่ตัดสินใจด้วยตนเอง

ไพล์ (Pyle 1977 : 4143 - A - 4144 - A) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนวุฒิมาระทางอาชีพและการเข้ารับการอบรมในโปรแกรมแนะแนวและข้อสนเทศ ผลปรากฏว่า คะแนนจากการเข้ารับการอบรมในโปรแกรมแนะแนวและข้อสนเทศ มีความสัมพันธ์กับคะแนนวุฒิมาระทางอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคลาร์ค (Clark. 1977 อ้างจาก สุคา อ่อนช้อย 2520 : 22 - 23) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลของหลักสูตรการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อวุฒิมาระทางอาชีพ ผลปรากฏว่า หลักสูตรการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มของนักเรียนระดับ 9 สามารถเพิ่มวุฒิมาระทางอาชีพของนักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำกว่าปานกลางให้สูงขึ้นได้ เข้าได้สรุปการวิจัยว่า วุฒิมาระทางอาชีพเป็นสิ่งที่สามารถเพิ่มได้ด้วยการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม แต่จากการวิจัยของแฮมบี้ (Hamby. 1977 : 4316 - A) ได้ผลขัดแย้งกับผู้วิจัยคนอื่น ๆ กล่าวคือ ในการศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนที่จะทำการทดลองนั้นให้นักเรียนทำแบบสอบถามวัตถุประสงค์วุฒิมาระทางอาชีพ ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยของคะแนนใกล้เคียงกัน จากนั้นให้กลุ่มทดลองได้รับการแนะแนวอาชีพ และเรียน

วิชาการโดยให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพด้วย ส่วนกลุ่มควบคุมนั้น ให้เรียนวิชาการตามปกติ ผลจากการทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพครั้งหลัง ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

อเล็กซานเดอร์ (Alexander. 1979 : 4554 - A) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของหลักสูตรการศึกษาอาชีพกับวุฒิภาวะทางอาชีพ ของเด็กวัยรุ่นชาย เกรด 8 จำนวน 30 คน ผลปรากฏว่า ระดับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนไม่ได้มีผลมาจากหลักสูตร การศึกษาอาชีพ คือคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับชิลด์ (Shield. 1979 : 3263 - A) ซึ่งได้ศึกษาวุฒิภาวะทางอาชีพของ นักเรียนดลาตกับการเลือกกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่อยู่ในโครงการพิเศษของ โรงเรียน เป็นนักเรียนที่ลงเรียนวิชาวิจัยอาชีพ 21 คน อยู่ในโครงการฝึกหัด 21 คน ส่วนกลุ่มควบคุมมี 42 คน นักเรียนที่เรียนวิชาฝึกหัดอาชีพได้ฝึกงานกับหมอ นักกฎหมาย ครู นักสังคม และนักธุรกิจ ผลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งไม่มีการฝึกอาชีพ กับนักเรียนที่มี ประสบการณ์ในการฝึกหัดและวิจัยอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน และในปีเดียวกันนี้ คาเตอร์ (Cater. 1979 : 1273 - A) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมให้การศึกษาเกี่ยวกับ อาชีพที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ ของนักเรียนเกรด 10 ผลปรากฏว่า กิจกรรมให้การศึกษา เกี่ยวกับอาชีพทำให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีวุฒิภาวะทางอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งคล้ายกับ ผลการวิจัยของ ลาสกิน (Laskin. 1979 : 4413 - A) ซึ่งได้ศึกษาผลของโปรแกรม การตัดสินใจ ที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายชาย และหญิง 132 คน กลุ่มทดลองได้เข้าโปรแกรมการทดลอง 2 คาบต่อสัปดาห์ ติดต่อกัน 8 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในโปรแกรมการทดลองได้คะแนนรวมจาก แบบทดสอบพัฒนาการทางอาชีพ สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ อาดัมส์ (Adams. 1979 : 5021 - A) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แบบโครงสร้างที่จะช่วยเพิ่มวุฒิภาวะ ทางอาชีพแก่นักศึกษามหาวิทยาลัย ที่ยังไม่ได้ตัดสินใจในอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ปีที่ 1 จำนวน 97 คน โดยให้กลุ่มทดลองมีการพบปะกันสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงเป็นเวลา

6 สัปดาห์ เพื่อสัมมนาค้นคว้าหาทางวางแผนอาชีพ ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีการสัมมนาใด ๆ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุม

เวสต์ (Weist. 1980 : 951 - A) ได้ศึกษาผลการเข้าร่วมในหลักสูตรการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เข้าร่วมหลักสูตรที่เป็นเพศหญิง ผลปรากฏว่า มีการเพิ่มขึ้นของวุฒิภาวะทางอาชีพระหว่างการทดสอบก่อนและทดสอบหลัง ซึ่งผลการทดลองนี้สอดคล้องกับมอนร์เตอรัมูโร (Montemurro. 1980 : 4414 - A) ที่ได้ศึกษาวิธีการสองวิธีที่จะพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพในเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน จำนวน 30 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมข้อเสนอแนะทางอาชีพ กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการทดลอง ผลปรากฏว่า มีความแตกต่างของวุฒิภาวะทางอาชีพในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับ ฟิชเชอร์ (Fisher. 1980 : 105 - A) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมแนะแนวอาชีพอย่างยั่งยืนกับระดับวุฒิภาวะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นแคทอลิก จำนวน 59 คน กลุ่มทดลองเข้ารับการอบรมโปรแกรมการแนะแนว 3 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมในโปรแกรมแนะแนวอาชีพ ผลปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกันในระดับวุฒิภาวะทางอาชีพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาชั้นพบว่า การใช้ชุดการแนะแนวที่สร้างขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่นโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะและฝึกปฏิบัติทางด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพ การใช้หลักสูตรที่เกี่ยวกับอาชีพ จะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการทดลอง มีงานวิจัยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างของการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพระหว่าง กลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการทดลองกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมในโปรแกรมการทดลอง

งานวิจัยในประเทศ

สำหรับงานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับชุดการแนะแนวอาชีพ ได้แก่

ปริญดา บุญศิลาเลิศ (ปริญดา บุญศิลาเลิศ 2520 : 45) ได้ทำการทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพนมสารคาม "พนมอดุลวิทยา" จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการแนะแนวอาชีพด้วยชุดการแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการแนะแนวอาชีพแบบเดิม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวด้วยชุดการแนะแนวอาชีพมีคะแนนเฉลี่ยปัญหาในการเลือกอาชีพแต่ละด้านต่ำกว่า เมื่อยังไม่ได้รับการแนะแนวด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ

สุคา อ่อนช้อย (สุคา อ่อนช้อย 2520 : 46 - 48) ได้ศึกษาผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่ออุทิศภาวะทางอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทรีหุ่นำเพ็ญ กรุงเทพมหานครจำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 20 คน และกลุ่มทดลอง 20 คน แต่ละกลุ่มแบ่งเป็นเพศชายและหญิง กลุ่มละ 10 คน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ ปานกลาง และสูง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับอาชีพและมีปัญหาในการตัดสินใจเลือกอาชีพ กลุ่มทดลองเข้าโครงการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่ผู้วิจัยจัดขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มจะมีอุทิศภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม

จินตนาภรณ์ อังสุวรรณาติ (จินตนาภรณ์ อังสุวรรณาติ 2525 : 62) ทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดราชโอรส กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีบรรยาย ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีคะแนนปัญหาในการเลือกอาชีพทุกด้านต่ำกว่า เมื่อยังไม่ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

กฤษฎา จันทรวิภาค (กฤษฎา จันทรวิภาค 2527 : 34) ได้ทดลองใช้ชุด การแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอน กิจกรรมแนะแนวด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วย วิธีปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับกลุ่ม ที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติมีคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนเรื่องอาชีพ แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาผลของการใช้ ชุดการแนะแนว อาชีพที่มีต่อตัวแปรต่าง ๆ เช่น วุฒิกวาระทางอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพ และ ปัญหาในการเลือกอาชีพ โดยเปรียบเทียบกับวิธีการสอนตามปกติ พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอน ด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ จะมีวุฒิกวาระทางอาชีพและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ และมีปัญหาในการเลือกอาชีพน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอน โดยวิธีปกติ

ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่ากลุ่มอยู่หลายท่าน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป เช่น สเตรง (Strang. 1958 : 3) กล่าวว่า กลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาทำงานร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน

เดวิด (David. 1962 : 405) กล่าวว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันอย่างเห็นได้ชัด

กัลลี (Gulley. 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคล มาอยู่ร่วมกันเฉย ๆ เท่านั้น แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิก แต่ละคนด้วย
2. ผลของการทำงานจะเกิดจากร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจา (Verbal Communication) หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมพ์ (Kemp. 1970 : 24 - 25) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป รวมกันอยู่ในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใช้และไม่ใช้ภาษา (Verbal and Nonverbal) มีผู้นำและสมาชิก. หรืออาจไม่มีผู้นำก็ได้ มีการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependent) มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับ และให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

แม้ว่าจะมีผู้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ต่าง ๆ กัน ซึ่งแต่ละคนอาจจะมองกันคนละแง่คนละมุม แต่พอจะกล่าวสรุปถึงลักษณะของกลุ่มได้ว่า กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยสองคนมารวมกัน การรวมกลุ่มจะต้องมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน นอกจากนี้โครงสร้างและพื้นฐานของกลุ่มจะเป็นส่วนกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม ให้ออกมาในรูปแบบที่กลุ่มต้องการ ทั้งในแง่การปฏิบัติของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม และการกระทำกิจกรรมโดยทั่วไป

ประเภทของกลุ่ม

ขบวนการเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม ใ้มีผู้สนใจและคิดค้นศึกษาวิธีการมาใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นกลุ่มประเภทต่าง ๆ เช่น

กลุ่มฝึกอบรม (T - Group or Training Group) เป็นการช่วยให้บุคคลที่เข้ามาอยู่ในกลุ่มได้เพิ่มการตระหนักรู้เกี่ยวกับความรู้สึกที่เป็นอยู่ และการสร้างทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นอกจากนี้แล้วยังเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม เช่น การเข้าใจแนวโน้มนต่าง ๆ การสื่อความหมาย ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นที่ยอมรับกับบทบาท รวมทั้งผลของการดำเนินบทบาทอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มฝึกอบรม ความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) เป็นการฝึกหรือพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เชื่อกันว่าการฝึกการรับรู้นี้ จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตัวเองยอมรับตัวเอง เห็นความสำคัญของการพัฒนาปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเกิดความเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (B.S.T. - Group or Basic Skill Training Group) บางครั้งเรียกว่ากลุ่มมนุษยสัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างให้สมาชิกในกลุ่มได้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์ และการพัฒนาทักษะเพื่อนำเอาไปใช้

กลุ่มฝึกทดลอง (Laboratory Training Group) เป็นโครงการสำหรับ นิสิตที่อยู่ประจำ โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ และทักษะติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และเพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) เป็นกลุ่มที่เน้นความจริงของงานส่วนบุคคล มุ่งช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเอง อันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างเปิดเผย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

กลุ่มทนทาน (Marathon Group) เป็นกลุ่มที่พบกันหลายช่วงเวลาติดต่อกันไป โดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมง ในแต่ละครั้ง จากการพบปะติดต่อกันหลายครั้ง จะทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและของผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ดำเนินตามแบบแผนในการปฏิสัมพันธ์กัน ความขัดแย้งกัน มีอคติต่อกัน และมีความกลมเกลียว สามีคคีกัน

➢ การให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นกลุ่ม (Group Career Counseling) เป็นกระบวนการที่บุคคลซึ่งมีความต้องการตรงกัน ที่จะวางโครงการประกอบอาชีพหรือ ต้องการจะแก้ไขปัญหาด้านอาชีพ มาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่มโดยมีผู้ให้คำปรึกษา ร่วมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความเห็นของแต่ละคน เป็นการได้ระบายความรู้สึกขัดแย้งในใจ ได้สำรวจตนเองเพื่อให้เข้าใจตนเองยิ่งขึ้น ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการวางโครงการในอนาคต ในการแก้ปัญหาหรือในการปรับปรุงตนเอง กับได้รับทั้งความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่าผู้อื่นก็มีความรู้สึกขัดแย้งหรือความคิดเห็นเช่นเดียวกับตน ไม่ใช่เขาค้นเดียวที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่ต้องตัดสินใจ อย่างน้อยก็มีผู้ใหญ่นหนึ่งคือผู้ให้คำปรึกษาที่ยอมรับ และเข้าใจเขา และอีกประการหนึ่ง การใช้วิธีนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่ม แต่ละคนได้เสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจว่า ตนเองสามารถให้ข้อคิดอันจะเป็นประโยชน์แก่กลุ่มได้ (วัชร ทรัพย์มี 2523 : 110)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แม้จะมีการแบ่งกลุ่มออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่จะนำขบวนการกลุ่มไปใช้ โดยมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่กลุ่มประเภทต่าง ๆ ก็มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กลุ่มเป็นวิทยาการแขนงหนึ่งซึ่งพยายามศึกษาเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน อันจะทำให้การทำงานของกลุ่มคนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

ได้มีผู้ศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มในแง่ต่าง ๆ ดังเช่น เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มในแง่พฤติกรรมของมนุษย์ ต่อมาได้ร่วมกับคณะศึกษาและทดลองเกี่ยวกับกลุ่มสังคม การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในกลุ่ม และความเป็นผู้นำในแบบต่าง ๆ และได้สร้างทฤษฎีสถานะขึ้น (ทิสนา แคมมณี และเขาวนา เตชะคุปต์ 2522 : 2) นอกจากนี้ โรเจอร์และคณะ ได้ศึกษาทั้งประสบการณ์ภายในกลุ่มและการนำหลักการของพลังกลุ่มมาพัฒนาในการฝึกกลุ่มแบบเข้ม ซึ่งเน้นพัฒนาการส่วนบุคคลและการปรับปรุงความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งมีส่วนช่วยในการบำบัดรักษาทางจิต (ทิสนา แคมมณีและคณะ 2522 : 3)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการของพลังกลุ่มมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม โดยเน้นพัฒนาการส่วนบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง การรับรู้โลกกว้างทางอาชีพ และการวางแผนทางในการตัดสินใจ เลือกแผนการเรียนของตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยอาศัยขบวนการกลุ่มเป็นหลัก

เอกสารเกี่ยวกับชุดการสอน

งานวิจัยในต่างประเทศ

บรอว์ เลย์ (Brawley. 1975 : 4280) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการใช้ชุดการสอนแบบสื่อประสม เรื่องการบอกเวลาสำหรับเด็กเรียนช้า โดยให้กลุ่มทดลองใช้ชุด

การสอนซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์และสื่อการสอน 12 ชุด ใช้เวลาสอน 15 วัน ผลการวิจัยปรากฏว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องความสามารถของการบอกเวลา ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มทดลองมีความสามารถในเรื่องการบอกเวลาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

แมคโคลแมน (Maccoleman. 1975 : 109) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดการสอนกับกิจกรรมกลุ่มในการสอนวิชาสังคมศึกษา กับนักเรียนระดับ 9 จำนวน 22 ห้องเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนเป็นห้อง ๆ ละ 3 กลุ่ม รวมทั้งหมด 72 กลุ่ม การแบ่งกลุ่มคำนึงถึงสติปัญญา อายุ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติต่อโรงเรียน โดยทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการสอน ร่วมกับการอภิปรายเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียว และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ

ฟราเซีย (Frazier. 1975 : 2589) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนคือใช้ชุดการสอนอบรมครูในโปรแกรมการอบรมครูประถมศึกษาระดับ 1 เพื่อให้ครูนำความรู้จากการอบรมไปใช้สร้างชุดการสอนสำหรับเด็กระดับ 1 ทดลองกับครูจำนวน 66 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 26 คน กลุ่มทดลอง 40 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนน 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันคือครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอน สามารถนำความรู้ไปใช้สร้างชุดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

จากผลการวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผลของการใช้ชุดการสอนที่มีต่อตัวแปรต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการบอกเวลา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้สร้างชุดการสอน โดยเปรียบเทียบกับการสอนตามปกติ พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีใช้ชุดการสอนจะมีความสามารถในการบอกเวลา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการนำความรู้ไปใช้สร้างชุดการสอนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ

งานวิจัยในประเทศ

ณรงค์ สมพงษ์ (ณรงค์ สมพงษ์ 2519 : 36) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนประกอบหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบ ให้สัมพันธ์กับลักษณะความเป็นอยู่และปัญหาในท้องถิ่นชนบทภาคกลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2518 จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนท่าม่วง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนวัดศรีโสดา จำนวน 30 คน ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ครูสอนด้วยชุดการสอนที่สร้างขึ้น กับการสอนตามปกติในแต่ละเรื่อง พบว่า นักเรียนที่ครูสอนด้วยชุดการสอนที่สร้างขึ้น ด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบและสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นอยู่และปัญหาท้องถิ่นชนบทภาคกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนและการใช้วัสดุประกอบการสอนตามปกติ

พิสุทธิ์ บุญเจริญ (พิสุทธิ์ บุญเจริญ 2522 : 80) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหากลุ่ม ด้วยชุดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน กับการสอนตามปกติในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยความคิด การประเมินค่า การนำไปใช้ และการแก้ปัญหากลุ่มที่เรียนที่เรียนจากชุดการเรียนการสอน สูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ

สุภาลักษณ์ พงษ์สุธรรม (สุภาลักษณ์ พงษ์สุธรรม 2523 : 34) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เมตริกซ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบหน่วยการเรียนการสอน กับการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากหน่วยการเรียนการสอน สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามปกติ

คงไฉย เรืองเดช (คงไฉย เรืองเดช 2524 : 45) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างสิ่งก๊อปของคำ และความสามารถทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบสืบสวน - สอบสวน กับการสอนตามปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้สิ่งก๊อปของคำด้วยวิธีสอนแบบสืบสวน - สอบสวน มีความสามารถในการสร้างสิ่งก๊อปของคำ

ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้
แต่นักเรียนที่เรียนรู้สิ่งปะของคำด้วยวิธีสอนแบบสืบสวน - สอบสวน มีความสามารถทาง
การอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีสอนตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้

พรรณนิภา สันติพงษ์ (พรรณนิภา สันติพงษ์ 2526 : 74) ได้สร้างชุดการสอน
เพื่อช่วยผู้ปกครองเตรียมความพร้อมทางการอ่าน แก่เด็กก่อนวัยเรียนที่ยังไม่พร้อมในการอ่าน
โดยสร้างชุดการสอนจำนวน 2 ชุด ทดลองกับผู้ปกครองจำนวน 15 คน และเด็กในปกครอง
15 คน ผลปรากฏว่า ชุดการสอนทั้ง 2 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และชุดการสอน
ช่วยให้ผู้ปกครองและเด็กมีผลการเรียนรู้ภายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลของการใช้ชุดการสอนที่มีต่อ
ตัวแปรต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถทางการอ่าน และความพร้อม
ทางการอ่าน โดยเปรียบเทียบกับวิธีสอนตามปกติ พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีใช้ชุด
การสอนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถทางการอ่าน และความพร้อมทางการอ่าน
สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัย
ต้องการศึกษาว่า การใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนวแรวอาชีพจะสามารถพัฒนาคุณภาพะทางอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้หรือไม่

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาต้นคว้าความขึ้นตอนต่อไปนี้คือ

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 12 ห้องเรียน ทั้งหมด 600 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 11 - 14 ปี

กลุ่มตัวอย่าง ให้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียน 12 ห้องเรียน สุ่มมา 2 ห้องเรียน แล้วจึงสุ่มนักเรียนในแต่ละห้อง ๆ ละ 30 คน โดยวิธีจับฉลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยวิธีจับฉลากอีกเช่นกัน ต่อจากนั้นจึงแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน โดยวิธีจับฉลาก กำหนดให้เป็นกลุ่ม E_1 , E_2 กลุ่ม E_1 มีการทดสอบก่อนการสอน ส่วนกลุ่ม E_2 ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน สำหรับกลุ่มควบคุม ก็ดำเนินการเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง กล่าวคือ แบ่งกลุ่มควบคุมออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน โดยวิธีจับฉลาก กำหนดให้เป็นกลุ่ม C_1 , C_2 กลุ่ม C_1 มีการทดสอบก่อนการสอน ส่วนกลุ่ม C_2 ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน กำหนดให้กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มเรียนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมทั้งสองกลุ่มเรียนด้วยวิธีสอนแบบ ปกติ

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 2.1 คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
- 2.2 แบบทดสอบบุคลิกภาวะทางอาชีพ

การสร้างคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพขึ้น โดยกระทำเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีการเลือกอาชีพและงานวิจัยต่าง ๆ ทางด้านการแนะแนวอาชีพ
2. ศึกษาคู่มือพัฒนาการทางอาชีพของอาจารย์วรรณา พรหมบุญมย์ ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
3. ศึกษาคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนว ม. 1, ม. 2 และ ม. 3 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
4. ศึกษาคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวมัธยมต้น ของผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเจตน์ อภิมนตรีรักษา ภาควิชาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
5. ศึกษาและเข้ารับการอบรมวิทยวิธีในการพิจารณาสร้างเสริมค่านิยมของอาจารย์วีรชรี ฐะคำ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
6. ศึกษาเกมส์ปาร์ตี้ ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวลศิริ เบาโรหิตย์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งแปลจากหนังสือ Occupational Finder ของฮอลแลนด์
7. ศึกษาทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์และการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการแนะแนว
8. ศึกษาวิธีสร้างชุดการสอนจากคำราและผลงานวิจัย
9. เข้าร่วมเขียนหนังสือคู่มือกิจกรรมแนะแนวชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของศูนย์แนะแนวการศึกษาอาชีพ กรมวิชาการ และหนังสือคู่มือกิจกรรมแนะแนวชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ตามทฤษฎีการสอนของกาเย่) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

10. ปรึกษาผู้รู้และผู้ชำนาญทางด้าน การแนะแนว

11. กำหนดชั้นและกิจกรรมย่อยที่ใช้สอนในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว จุดมุ่งหมาย เวลาที่ใช้ วิธีการดำเนินกิจกรรม อุปกรณ์ การสรุปและการนำไปใช้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้นตอนดังนี้

ชั้นตอนที่ 1 ชั้นตอนการสำรวจตนเอง ในชั้นนี้ มุ่งให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ความสามารถ ความต้องการ ความถนัด และความสนใจในอาชีพ ให้อยอมรับจุดเด่น จุดด้อย และข้อจำกัดในการเลือกอาชีพ

ชั้นตอนที่ 2 ชั้นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ในชั้นนี้ มุ่งให้นักเรียนมี โอกาสรู้จักโลกกว้างทางอาชีพ

ชั้นตอนที่ 3 ชั้นการวางแผนทางในการตัดสินใจเลือกแผนการเรียน ในชั้นนี้ นักเรียนจะนำข้อมูลจากชั้นตอนที่ 1 และ 2 มาเป็นแนวทางในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการเลือก แผนการเรียนและการวางแผนทางไปสู่อชีพในอนาคต

12. นำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไข โดยนำไปปรึกษาผู้รู้และผู้ชำนาญทางด้าน การแนะแนวอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 12 กิจกรรมใช้เวลาสอนรวม 16 คาบ ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงลักษณะของคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ตอนที่	กิจกรรม	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เวลา (คาบ)
1. ขั้นการสำรวจตนเอง	1. ฉันเก่งอะไร	บอกได้ว่าคนเรียนวิชาอะไรได้ดีบ้าง	1
	2. จุดเด่น	บอกลักษณะและความสามารถพิเศษในตัวเองได้	2
	3. ใครหนอ	บอกลักษณะและความสามารถพิเศษในตัวเองได้กว้างขวางและชัดเจนขึ้น	1
	4. ใครเก่งอะไร	บอกได้ว่าคนเราต้องพึ่งพาคนที่มีความสามารถในงานด้านต่าง ๆ	1
	5. บุคลิกของฉันสัมพันธ์กับอาชีพใด	บอกได้ว่าบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับอาชีพอย่างไร	2
2. ขั้นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	6. รจนาเลือกคู่	บอกรูปแบบของอาชีพในแต่ละลักษณะอาชีพได้	1
	7. ปรินาอาชีพ	บอกลักษณะการทำงานของอาชีพต่าง ๆ	1
	8. หัวใจเรียกหา	บอกการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ตนสนใจได้	1
	9. มาตามอาชีพ	บอกสภาพการทำงานของอาชีพบางอย่างได้	1
3. ขั้นการวางแผนทางในการตัดสินใจเลือกแผนการเรียน	10. การตั้งเป้าประสงค์	สามารถตั้งเป้าประสงค์ที่เหมาะสม	2
	11. เน้นแนวเน้นสำคัญใจ	บอกได้ว่าบริการแนะแนวมีความสำคัญต่อการเลือกของตนอย่างไร	1
	12. การวางแผนในหน้า	สามารถวางแผนทางในการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนที่เหมาะสมกับตนได้	2

หมายเหตุ เวลาที่ใช้ 1 คาบ เท่ากับ 50 นาที

ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนว

<u>ชื่อกิจกรรม</u>	ฉันเก่งอะไร
<u>เวลาที่ใช้</u>	1 คาบ (50 นาที)
<u>จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม</u>	บอกได้ว่าตนเรียนวิชา อะไร ได้ดีบ้าง

วิธีดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนเตรียมผลการเรียน ม. 1 (ภาคเรียนที่ 1) ไว้ทุกคน
2. ครูแจกกระดาษแข็งรูปสี่เหลี่ยมขนาด 10×15 ซม. ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น
3. ครูให้นักเรียนนำผลการเรียนทุก ๆ วิชา ของตนมาเขียนในรูปของกราฟ (จะเป็นกราฟเส้นหรือกราฟแท่งก็ได้) โดยเรียงลำดับจากวิชาที่ได้เกรดสูงที่สุดไปจนถึงวิชาที่ได้เกรดต่ำที่สุด (ตามแบบแนบท้าย)
4. ครูแจกสีเมจิกให้นักเรียนตกแต่ง เพื่อความสวยงาม
5. เมื่อนักเรียนทุกคนทำเสร็จแล้ว ครูขออาสาสมัครที่ได้ผลการเรียนสูงสุดในแต่ละวิชา ออกมาเล่าถึงเทคนิคการที่ทำความได้ในวิชานั้น ๆ ใ้คำให้เพื่อน ๆ ฟัง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เพื่อนซักถาม (ครูจะต้องไม่เน้นแต่เฉพาะผู้ที่ได้คะแนนดี ในวิชาสามัญเท่านั้น แต่จะต้องสนับสนุนผู้ที่ได้คะแนนดีในวิชาชีพร่าง ๆ ด้วย)
6. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อคิดลงในสมุดแนะแนว
7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร

ดังนี้

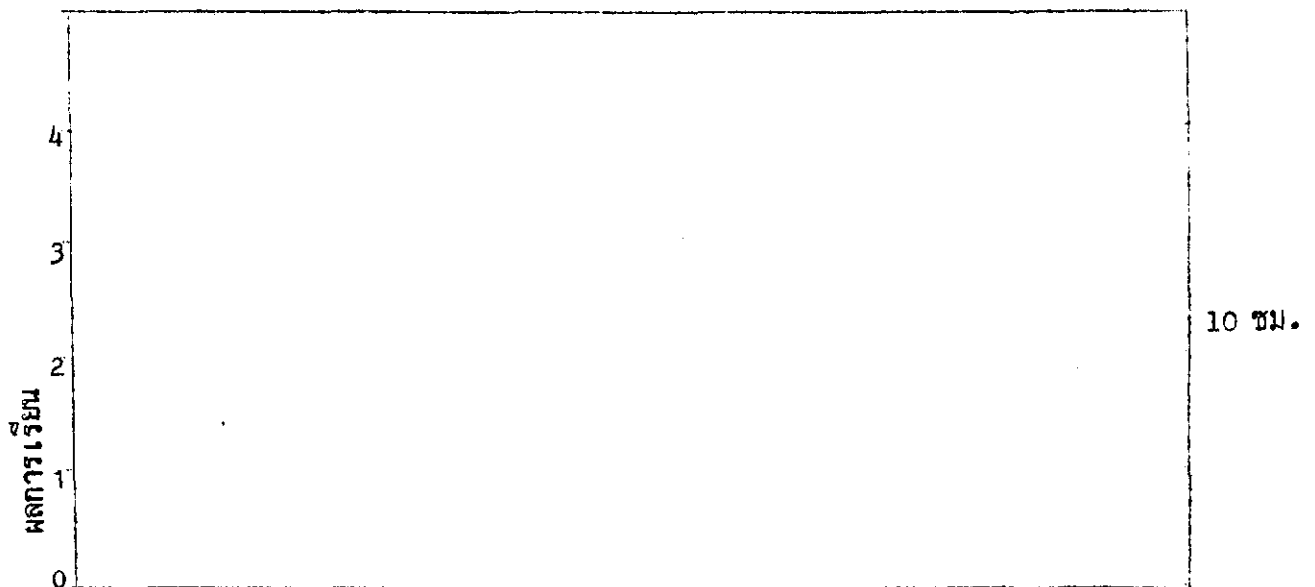
คำว่า เก่ง ในที่นี้หมายถึงใช้ความสามารถของตนเองและรู้ลึกภูมิใจ นักเรียนจะมีความเก่งในวิชาอะไรนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน มีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่เบื่อหน่ายและไม่ชอบเรียนบางวิชา ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนเลือกแผนการเรียนได้ไม่ตรงกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชานั้น ซึ่งจะทำให้เกิดความตั้งใจเรียน ความสนใจที่อยากจะเรียนจะตามมา และมีผลทำให้เรียนอย่างสนุกสนานแม้ชีวิตชีวา ไม่เบื่อหน่าย

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ผลการเรียน ม. 1 (ภาคเรียนที่ 1)
2. กระดาษแข็งรูปสี่เหลี่ยมขนาด 10×15 ซม. เท่าจำนวนนักเรียน (ตามตัวอย่าง)
3. ปากกาเมจิก
4. เอกสารแนวทางการสรุป

หมายเหตุ ครูอาจชี้แนะนักเรียนให้ทำกราฟผลการเรียนเช่นนี้ ทุก ๆ เทอมเพื่อเก็บไว้
เปรียบเทียบว่านักเรียนมีความเปลี่ยนแปลงในผลการเรียนวิชาต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

15 ซม.

รายวิชาที่เรียน

แบบทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพ

เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจาก แบบทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพของ
 ดร. พรรณราย ทรัพย์ประภา แห่งภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ซึ่งดัดแปลงมาจาก The Career Maturity Inventory - Attitude Scale ของ
 จอห์น โอ ไครท์ส (John O. Crites. 1973 : 15)

ลักษณะและรูปแบบ

เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ 50 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างอ่านข้อความ
 เหล่านั้นแต่ละข้อ แล้วแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในแบบทดสอบนี้มีแบบเฉลย
 ไว้เพื่อการตรวจสอบ

การให้คะแนน	1	คะแนนสำหรับข้อที่ตรงตามแบบ เฉลย
	0	คะแนนสำหรับข้อที่ไม่ตรงตามแบบ เฉลย

ตัวอย่างเช่น

ข้อ 1 เมื่อนักเรียนเลือกอาชีพหนึ่งอาชีพใดแล้ว นักเรียนไม่อาจ เลือกอาชีพอื่น
 ใ้อีก

จากแบบเฉลยข้อ 1	ต้องตอบว่า	ไม่เห็นด้วยจึงจะได้	1	คะแนน
	ถ้าตอบว่า	เห็นด้วยจะได้	0	คะแนน

แบบทดสอบนี้จะใช้ทดสอบนักเรียนดังนี้คือ ทดสอบก่อนการสอน (Pre - test)
 กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพียงกลุ่มละ 15 คน ส่วนที่เหลืออีกกลุ่มละ 15 คน ไม่มีการ
 ทดสอบก่อนการสอน ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาว่า อาจจะมีผลของการทดสอบก่อนการสอนมาร่วมด้วย
 ในการทดลอง สำหรับการทดสอบหลังการสอน (Posttest) นั้น จะให้กลุ่มตัวอย่างทุกคน
 ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำเหมือนกันหมด เมื่อสิ้นสุดการทดลอง เพื่อต้องการทราบว่
 การสอนโดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับการสอนแบบปกติ จะมีผลในการพัฒนา
 วุฒิภาวะทางอาชีพของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

การทดลองเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ผู้วิจัยได้ทำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่เขียนแล้ว ไปปรึกษากรรมการที่ปรึกษา และผู้อำนวยการทางด้านการแนะแนว เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำ ต่อจากนั้นได้นำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพไปทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้วิจัยรวบรวมข้อบกพร่องต่าง ๆ เกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรม เวลาที่ใช้ แล้วนำไปปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพ สำหรับเป็นเครื่องมือในการสอนกิจกรรมแนะแนวต่อไป

แบบทดสอบบุคลิกภาพทางอาชีพ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบบุคลิกภาพทางอาชีพ ซึ่งมีจำนวน 50 ข้อ ไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ทดลองทำ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ และเนื่องจากการตรวจได้คะแนนแบบทดสอบนี้เป็นแบบ 0 กับ 1 ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของ Kuder - Richardson (K.R. 21) (บัณฑิตวิทยาลัย 2527 : 144 - 145) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.85 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.81 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ ± 2.20

จากค่าความเชื่อมั่นที่ได้ดังกล่าว จักว่าแบบทดสอบฉบับนี้มีความเชื่อมั่นพอที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 รูปแบบการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่ใช้แบบ

แผนการทดลองแบบ Randomized Solomon four groups Design (บุศรี วงศ์รัตนะ 2528 : 84) ดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
(R) E ₁	T ₁ E ₁	X ₁	T ₂ E ₁
(R) C ₁	T ₁ C ₁	X ₂	T ₂ C ₁
(R) E ₂	-	X ₁	T ₂ E ₂
(R) C ₂	-	X ₂	T ₂ C ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- X₁ แทน การทดลองสอน ด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
 X₂ แทน การทดลองสอน ด้วยวิธีสอนแบบปกติ
 T₁ แทน การทดสอบก่อนการสอน
 T₂ แทน การทดสอบเมื่อสิ้นสุดการสอน
 E₁ แทน กลุ่มทดลอง ที่มีการทดสอบก่อนการสอน
 E₂ แทน กลุ่มทดลอง ที่ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน
 C₁ แทน กลุ่มควบคุม ที่มีการทดสอบก่อนการสอน
 C₂ แทน กลุ่มควบคุม ที่ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน
 (R) แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

3.2 ลำดับขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนของการดำเนินการทดลอง ดังนี้

- 3.2.1 เลือกกลุ่มตัวอย่างจากมวลประชากรแบบสุ่มอย่างง่าย
- 3.2.2 แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มคือ E_1, E_2 กลุ่มควบคุม 2 กลุ่มคือ C_1, C_2
- 3.2.3 ทดสอบก่อนการสอน (Pre - test) ด้วยแบบทดสอบ วิชาภาวะทางอาชีพกับกลุ่ม E_1, C_1 ส่วนกลุ่ม E_2, C_2 ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน
- 3.2.4 นำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพไปทดลองสอนกับ กลุ่ม E_1, E_2 (กลุ่มทดลอง) ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 2 คาบ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ส่วนกลุ่ม C_1, C_2 (กลุ่มควบคุม) ใช้การสอนแบบปกติซึ่งใช้วิธีบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนการซักถามและอภิปราย โดยมีเนื้อหาและเวลาเช่นเดียวกับกลุ่ม E_1, E_2 (กลุ่มทดลอง) ทั้งสี่กลุ่มได้รับการสอนโดยผู้สอนคนเดียวกันคือผู้วิจัย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลแทรกซ้อนอันเนื่องมาจากผู้สอนต่างกัน
- 3.2.5 ทดสอบหลังการสอน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบ วิชาภาวะทางอาชีพฉบับเดิม ทั้งสี่กลุ่ม
- 3.2.6 นำคะแนนที่ได้จากการสอบทั้งสองครั้ง มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนวิชาภาวะทางอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ตัวประกอบ (Two - way analysis of variance) โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

4.1 Pre - test Effect เป็นการศึกษาค่าผลของการใช้การทดสอบก่อนการสอน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนวิชาภาวะทางอาชีพ ระหว่างกลุ่มที่มีการทดสอบก่อนการสอน กับกลุ่มที่ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน

4.2 Treatment Effect เป็นการศึกษาผลของการใช้วิธีการสอนที่ต่างกัน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนวุฒิการะทางอาชีพ ที่ได้จากการทดสอบเมื่อสิ้นสุด การสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.3 Development เป็นการศึกษาการพัฒนาวุฒิการะทางอาชีพ โดยเปรียบเทียบ ความแตกต่างของคะแนนวุฒิการะทางอาชีพ ที่ได้จากการทดสอบก่อนการสอนและเมื่อสิ้นสุด การสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 หาค่าเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2527 : 40)
  - 1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2527 : 74)
2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวุฒิการะทางอาชีพ โดยใช้สูตรของ Kuder - Richardson สูตรที่ 21 (บัณฑิตวิทยาลัย 2527 : 144)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนวุฒิการะทางอาชีพ ของแต่ละกลุ่ม โดยใช้ F - test (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2527 : 284)
4. วิเคราะห์พัฒนาการของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วย t - dependent และ t - independent (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2527 : 201)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ตัวประกอบ (Two - way analysis of variance) t - dependent และ t - independent โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. Pre - test Effect เป็นการศึกษาผลของการใช้การทดสอบก่อนการสอน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพระหว่างกลุ่มที่มีการทดสอบก่อนการสอนกับกลุ่มที่ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน

2. Treatment Effect เป็นการศึกษาผลของการใช้วิธีสอนที่ต่างกัน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพที่ได้จากการทดสอบเมื่อสิ้นสุดการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. Development เป็นการศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมทางอาชีพ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพที่ได้จากการทดสอบก่อนการสอนและเมื่อสิ้นสุดการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอค่าคัมของการวิเคราะห์ ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลของการทดสอบ (Testing) และวิธีสอน (Treatment) ที่มีต่อพฤติกรรมทางอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ตัวประกอบ (Two - way analysis of variance) ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง เมื่อนำมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์ผลของการใช้การทดสอบก่อนการสอนกับผลของวิธีสอน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของวุฒิภาวะทางอาชีพหลังการทดลอง

การทดสอบ	วิธีสอน	ใช้คู่มือการสอนกิจกรรม แนะแนวอาชีพ		ใช้วิธีสอนตามปกติ	รวม
		N			
มีการทดสอบก่อนการสอน		N	15	15	30
		$\bar{X}$	40	29.8	34.9
		S	3.46	3.88	6.32
ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน		N	15	15	30
		$\bar{X}$	40.13	30.67	35.4
		S	4.55	2.66	6.05
รวม		N	30	30	
		$\bar{X}$	40.07	30.23	
		S	3.97	3.30	

จากตาราง 3 แสดงว่า ในเรื่องของการทดสอบ กลุ่มที่ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่ากลุ่มที่มีการทดสอบก่อนการสอน ในเรื่องของวิธีสอนที่ต่างกัน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่าที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

เพื่อทดสอบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จึงทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ตัวประกอบ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพ

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
การทดสอบ	1	3.75	3.75	0.27
วิธีสอน	1	1,450.42	1,450.42	105.87*
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบกับวิธีสอน	1	2.01	2.01	0.15
ความคลาดเคลื่อน	56	767.47	13.70	
รวม	59	2,223.65		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 แสดงว่า

1. วุฒิภาวะทางอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีการทดสอบก่อนการสอนและไม่มี การทดสอบก่อนการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 0.27$) แสดงว่า การทดสอบก่อนการสอนไม่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียน
2. วุฒิภาวะทางอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งใช้วิธีสอนต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 105.87$) แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบและวิธีสอน ไม่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียน ($F = 0.15$) แสดงว่า การทดสอบและวิธีสอนไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียน แต่การที่นักเรียนมีวุฒิภาวะทางอาชีพแตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากได้รับวิธีสอนที่ต่างกันเท่านั้น

2. เปรียบเทียบการพัฒนาวิภาวະทางอาชีพภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Dependent ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบวิภาวະทางอาชีพก่อนการสอน วิภาวະทางอาชีพภายหลังการสอน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S	t
สอบก่อน กลุ่มทดลอง สอบหลัง	15	28 40	4.67 3.46	- 8.61*
สอบก่อน กลุ่มควบคุม สอบหลัง	15	28 29.8	3.21 3.88	- 3.67*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า วิภาวະทางอาชีพภายหลังการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สูงกว่าวิภาวະทางอาชีพก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = - 8.61, - 3.67$) แสดงว่า การสอนโดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ และการสอนโดยวิธีปกติ ทั้งสองวิธีต่างทำให้เด็ก เรียนมีวิภาวະทางอาชีพสูงขึ้นกว่า ก่อนได้รับการสอนด้วยวิธีใหม่ ๆ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของวุฒิภาวะทางอาชีพที่เพิ่มขึ้นภายหลังการสอน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test แบบ Independent ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพที่เพิ่มขึ้นภายหลังการสอน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_D$	S_D	t
สอบก่อน กลุ่มทดลอง สอบหลัง	15	- 12	5.40	6.89*
สอบก่อน กลุ่มควบคุม สอบหลัง	15	- 1.8	1.90	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากรายการ 6 แสดงว่า วุฒิภาวะทางอาชีพที่เพิ่มขึ้นภายหลังการสอนของกลุ่มทดลอง กับวุฒิภาวะทางอาชีพที่เพิ่มขึ้นภายหลังการสอนของกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 6.89$) แสดงว่า การสอนโดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ทำให้นักเรียนมีวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้น มากกว่าการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางอาชีพ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียน ระหว่างการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับการสอนแบบปกติ

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ห้องเรียน รวม 600 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน ละ 30 คน รวม 60 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 12 กิจกรรม ใช้เวลาสอนรวม 16 คาบ
2. แบบทดสอบพฤติกรรมทางอาชีพ

การดำเนินการทดลอง

1. นำแบบทดสอบวัดภาวะทางอาชีพ ไปทดสอบก่อนการสอนกับกลุ่ม E_1, C_1 ส่วนกลุ่ม E_2, C_2 ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน
2. นำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ไปทดลองสอนกับกลุ่ม E_1, E_2 (กลุ่มทดลอง) ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 2 คาบ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ส่วนกลุ่ม C_1, C_2 (กลุ่มควบคุม) ใช้การสอนแบบปกติ ซึ่งใช้วิธีบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนการซักถามและอภิปราย โดยมีเนื้อหาและเวลาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง ทั้งสี่กลุ่มได้รับการสอนโดยผู้สอนคนเดียวกันคือผู้วิจัย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลแทรกซ้อน อันเนื่องมาจากผู้สอนต่างกัน
3. ทำการทดสอบหลังการสอนด้วยแบบทดสอบวัดภาวะทางอาชีพฉบับ เดิมทั้งสี่กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะทางอาชีพระหว่างกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ตัวประกอบ (Two - way analysis of variance) t - dependent และ t - independent โดยแยกวิเคราะห์ ดังนี้

1. Pre - test Effect เป็นการศึกษาค่าผลของการใช้การทดสอบ (Testing) โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะทางอาชีพระหว่างกลุ่มที่มีการทดสอบก่อนการสอน และกลุ่มที่ไม่มีการทดสอบก่อนการสอน
2. Treatment Effect เป็นการศึกษาค่าผลของการใช้วิธีสอนที่ต่างกัน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะทางอาชีพที่ได้จากการทดสอบเมื่อสิ้นสุดการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. Development เป็นการศึกษาการพัฒนาภาวะทางอาชีพ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะทางอาชีพ ที่ได้จากการทดสอบก่อนการสอนและ เมื่อสิ้นสุดการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การใช้การทดสอบก่อนการสอนและการไม่ใช้การทดสอบก่อนการสอน ทำให้นักเรียนมีอุทกภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน
2. การสอนโดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ทำให้นักเรียนมีอุทกภาวะทางอาชีพสูงกว่าการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ
3. วิธีสอนทั้งสองวิธีทำให้นักเรียนมีการพัฒนาอุทกภาวะทางอาชีพสูงขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีอุทกภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีอุทกภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีอุทกภาวะทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้เรียนการสอน ด้วยวิธีดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีอุทกภาวะทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้เรียนการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ มีอุทกภาวะทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้เรียนการสอน ด้วยวิธีดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีอุทกภาวะทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้เรียนการสอนด้วยการสอนแบบปกติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ให้ผลในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะในการสร้างคู่มือดังกล่าว ผู้วิจัย ได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง คือมีการวางแผนการสอนทั้งในด้านเนื้อหาและ การจัดกิจกรรม โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการเลือกเนื้อหา นั้น ผู้วิจัยได้ยึดหลักความสนใจ ในอาชีพ ตามขั้นพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super อ้างอิงมาจาก วัชรีย์ ทรัพย์มี 2523 : 31) ซึ่งให้สรุปไว้ว่า เด็กในวัยวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งอยู่ในช่วงอายุประมาณ 11 - 18 ปี จะมีพัฒนาการด้านอาชีพอยู่ในขั้นของการก่อตัวของความสนใจในอาชีพ ดังนั้นการ กำหนดเนื้อหาของคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ผู้วิจัยจึงได้ยึดหลักดังกล่าวเป็น แนวทางในการสร้าง ดังจะเห็นได้ว่า เนื้อหาของคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีลักษณะ เปิดกว้าง เพื่อให้เด็กเรียนได้รับข้อมูลด้านอาชีพอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำคู่มือ การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อยก่อน และใน ขณะทำการทดลอง ผู้วิจัยก็ได้บันทึกพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรม แนะแนวอาชีพ พร้อมทั้งประเมินผลเพื่อนำไปแก้ไขส่วนที่บกพร่องทุกครั้ง แล้วจึงนำไปใช้ กับนักเรียนในกลุ่มใหญ่

สำหรับการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยได้นำกระบวนการกลุ่มเข้ามาใช้เป็นส่วนใหญ่นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น จึงมีผลทำให้เด็กเรียนเกิดความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ด้วยเหตุดังกล่าว ข้างต้น จึงทำให้ผลของการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนว อาชีพ มีประสิทธิภาพกว่าการสอนแบบปกติ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ ได้แก่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา บุญศิลาเลิศ (ปริญญา บุญศิลาเลิศ 2520 : 48) ซึ่งได้ทดลองใช้ชุด การแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพนมสารคาม "พนมอดุลวิทยา" จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการแนะแนวอาชีพด้วยชุดการแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุม

ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบเดิม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยปัญหาในการเลือกอาชีพแต่ละด้านต่ำกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการแนะแนวด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดา อ่อนช้อย (สุดา อ่อนช้อย 2520 : 46 - 48) ซึ่งได้ศึกษาผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม ที่มีต่อ ทัศนคติทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์นุมาพิทย กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 20 คน และกลุ่มทดลอง 20 คน แต่ละกลุ่มแบ่งเป็นเพศชายและหญิง กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองเข้าโครงการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่ผู้วิจัยจัดขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม จะมีทัศนคติทางอาชีพ สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตารณ์ อังสุวรรณชาติ (จินตารณ์ อังสุวรรณชาติ 2525 : 62) ซึ่งได้ทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดราชโอรส กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีบรรยาย ผลการวิจัย ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีคะแนนปัญหาในการเลือกอาชีพทุกด้าน ต่ำกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ และท้ายสุดสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา จันทรวิภาค (กฤษฎา จันทรวิภาค 2527 : 34) ซึ่งได้ทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติมีคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพ แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยที่สอดคล้องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อตัวแปรต่าง ๆ เช่น ทัศนคติทางอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพ และปัญหาในการเลือกอาชีพโดยเปรียบเทียบกับวิธีสอนแบบปกติ ซึ่งพบว่า การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพให้ผลดีกว่าการสอนแบบปกติ ถึงแม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้จะพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ มีทัศนคติทางอาชีพสูงชันกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอนด้วยวิธีดังกล่าวก็ตาม แต่เป็นการเพิ่มขึ้นที่น้อยกว่าการสอนโดยใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ และจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทุกกลุ่มด้วยตนเอง ทำให้มองเห็นความแตกต่างของนักเรียนได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ นักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ขาดความสนใจและความกระตือรือร้น ในการที่จะซักถาม นอกจากนั้นสภาพการเรียนการสอนไม่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสภาพดังกล่าวแตกต่างเป็นอย่างมากกับกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ซึ่งใช้วิธีการของกระบวนการกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ด้วยเหตุนี้เอง ที่ทำให้นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติเกิดการพัฒนาด้านทัศนคติทางอาชีพน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ครูแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อาจนำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเตรียมตัวทางอาชีพของนักเรียนต่อไป
2. สำหรับผู้ที่มิใช่ครูแนะแนวแต่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว อาจนำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวไปใช้สอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนแทนบุคลากรด้านแนะแนวได้ ทั้งนี้จะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระการสอนกิจกรรมแนะแนว ในโรงเรียนที่มีบุคลากรด้านแนะแนวไม่เพียงพอ
3. ในการนำคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวไปใช้ กิจกรรมต่าง ๆ ควรมีการยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับเวลาตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสร้างคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อใช้สอนในระดับอื่น ๆ ด้วย เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นต้น

2. คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับด้านอาชีพเท่านั้น ดังนั้นถ้าต้องการให้เยาวชนของชาติได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ควรมีการสร้างคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นในเรื่องบุคลิกภาพด้วย ซึ่งคงจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา จันทรวิภาค "ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร" ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527
- คงไศย เรืองเดช "การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างสิ่งกับของคำและความสามารถทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสืบสวน-สอบสวน กับวิธีสอนตามปกติ" ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 214 หน้า อัดสำเนา
- คมเพชร ฉัตรสุภกุล บริการสนเทศ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 232 หน้า
2519 คำบรรยายข้อสนเทศทางอาชีพ ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร (โรเนียว)
- คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จงเจริญการพิมพ์ 2521, 252 หน้า
- คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 รุ่งศิลป์การพิมพ์จำกัด 2524, 103 หน้า
- จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ "การทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) กรุงเทพมหานคร ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525
- ชูศรี วงศ์รัตน์ สถิติเพื่อการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 370 หน้า
- ณรงค์ สมพงษ์ "การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนประกอบหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาสังคมศึกษาที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบให้สัมพันธ์กับลักษณะความเป็นอยู่และปัญหาในท้องถิ่นชนบทภาคกลาง" ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 216 หน้า อัดสำเนา

- ดวงเดือน พิศาลบุตร คู่มือการแนะแนวตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิศนา แยมมณี และคณะ กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ บูรพาศิลป์การพิมพ์ 2522,
249 หน้า
- ประสพ อิศรปริศา จิตวิทยาวัยรุ่น ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ 2523, 251 หน้า
- ประเสริฐ วิเศษกิจ การจัดการเรียนการสอนในช่วงโมงแนะแนว 2524, 15 หน้า
(โรเนียว)
- ปริญญา บุญศิลาเลิศ "การทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520
- พิไล แยมงามเหลือ และคนอื่น ๆ คู่มือวิชากิจกรรมสำรวจ กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 65 หน้า
- พิสุทธิ บุญเจริญ การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการ
การแก้ปัญหาเป็นกลุ่มของการสอนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบสืบสวน-สอบสวนกับ
การสอนตามปกติ ในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 326 หน้า อัสสำเนา
- พรรณนิภา สันติพงษ์ "การสร้างชุดการสอนเพื่อช่วยผู้ปกครองเตรียมความพร้อมทางการอ่าน
แก่เด็กก่อนวัยเรียนที่ยังไม่พร้อมในการอ่าน" ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 112 หน้า
- วชิรญา บัวศรี คำบรรยายเรื่องอาชีพศึกษา ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523
- วัชร ทรัพย์มี การแนะแนวอาชีพ ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523,
136 หน้า
- สุภา อ่อนช้อย ผลของการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อฐานะทางอาชีพ ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2520, 102 หน้า อัสสำเนา

- สมพร นาคนาทินทร์, 2525 การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการสอนวิชากิจกรรมแนะแนว
ของครูแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษาที่ 7 กรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525,
83 หน้า อัดสำเนา
- สุภาลักษณ์ พงษ์สุธรรม การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
เรื่องเมตริกซ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบหน่วยการเรียนรู้
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523,
194 หน้า อัดสำเนา
- อาภา ถนัดช่าง การบริหารงานแนะแนวให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ วารสารแนะแนว
ฉบับที่ 54 ปีที่ 13 (17 ธันวาคม 2520 - มกราคม 2521)
- เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัย 521 วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 212 หน้า
- Adams, Howard Glen. A Structured Approach to facilitate Career
Maturity for Vocational Undecided College Student,"
Dissertation Abstracts International. 40 (March 1980) : 5021 - A
- Alexander Roland Hayes. "The Effects of Career Education Curriculum
on the Vocational Maturity of inner city Adolescent Boys,"
Dissertation Abstracts International. 10 (February 1980) :
4551 - A
- Bartlett, Willis E. "Vocational Maturity its past Present and
future development," Journal of Vocational Behavior 1 (1971)
217 - 229
- Brawley, Oletha Daniels. "A Study to Evaluate the Effects of
Using Multimedia Instructional Modules to Teach Time Telling
to Retarded Learners," Dissertation Abstracts. 35(7) :
1280 - A, January, 1975.
- Brewer, J.M. History of Vocational Guidance. New York Harper,
1912.

- Cater, J.R. "The Effect of Career Education Activities on the Vocational Maturity of Tenth Grade Students," Dissertation Maturity of Tenth-Grade Students, Dissertation Abstracts International. 40 (September, 1979) : 1273 - A.
- Crites, J.O. and Super, D.E. Appraising Vocational Fitness. Delhi : universal Book Stall, 1968.
- Crites, J.O. Vocational Psychology. New York; McGraw-Hill, Co., 1969.
- _____. Theory and Research Handbook CMI. California : McGraw-Hill, Inc., 1973.
- _____. "Problems in the Measurement of Vocational Maturity," Journal of Vocational Behavior. 4 (1974).
- Davis^d, Keith. Human Relation at Work. New York, McGraw-Hill Company, 1962.
- Durgin, Rodney Wayne. "A Model of Managing Career Guidance Programs in Secondary Schools of Ohio," Dissertation Abstracts. 35(5) : 2671 - A, November 1974.
- Eugene, Staley. Planning Occupational Education and training for Development. Orient Langmans, 1970.
- Fisher, D.W. "The Effect of A Brief Vocational Guidance Program on the Level of Maturity of Group of Catholic High School Seminary Students," Dissertation Abstracts International. 41 (July, 1980) : 105 - A.
- Frazier, Inservice Training Model on Teaching Performance and Skill of a Group of Grade Teacher," Dissertation Abstract International. 36(5) : 2589 - A, 1975.
- Gilson, Robert L. "Teacher Opinion of High School Guidance Program," The Personnel and Guidance Journal. 44 : 416 - 422 December, 1965.
- Ginzberg Eli. The Development of Human Resources McGraw-Hill. Inc., 1966. 299 p.
- _____. Career Guidance. New York : McGraw-Hill, Co., 1971.
- Culley, Halbert E. Discussion, Conference and Group Process. New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960.

- Hamby, Jeannette. "An Analysis of a Career Education Cluster Curriculum as Reflected by Student Growth in Career Maturity," Dissertation Abstracts International. 37 : 4316 - A, April, 1977.
- Holland John L. The Psychology of Vocational Choice. Blaisdell Publishing Company, 1966. 132 p.
- Hoppock, Robert. Occupational Information. McGraw-Hill Book Company, New York, 1963. 589 p.
- Houston, W., Robert and other. Developing Instructional Modules, A Modules System for Writing Modules. University of Honston, Texas, 1972. 120 p.
- Kemp, Gratton C. Perspective on the Group Process. Boston, Houghton Mifflin Co., 1970.
- Laskin, S.B. "The Effects of a Decision - Making Program on the Career Maturity of High School Students," Dissertation Abstracts International. 40 (January, 1980) 4413 - A.
- Maccoleman, James Westey. "Relationship Between the Use of Instruction Media Package, Group Activities and the Preferences of Student toward the School Study Course," Dissertation Abstracts. 36 (1) : 109 - A, July, 1975.
- Montemurro, Larry P. "Two Approaches to the Development of Career Maturity In Economically Disadvantage Adolescents," Dissertation Abstracts International. 40 (February, 1980), 4414 - A.
- Myers, E. George. Principles and Techniques of Vocational Guidance : New York, McGraw-Hill Book, Co., 1941.
- Pyle, K. Richard. "The Relationship of Group Career Counseling and Computer - Assisted Career Guidance to the Career Maturity of Community College students," Dissertation Abstract International. 37 (7) : 4144 - A, 1977.
- Samsel, Ruth Lonise, "Effect of Group Counseling on Career Maturity of students Grades Seven Through Twelve," Dissertation Abstract International, 37 (6) : 3428 - A, December, 1976.
- Shields, Hal Cline. "The Effects of Selected Career experiences on the career Maturity of Gifted Students," Dissertation Abstracts International. 40 (December, 1979) : 3263 - A.
- Strang, Ruth M. Group Work in Education. New York, Harper and Brother Publishers, 1985.

- Sullivan, Susan Elizabeth, "The Effect of Decision - Making Group and Individual Career Counseling on the Career Maturity of College Freshmen," Dissertation Abstract International. 37 (6) : 3430 - A, December, 1976.
- Super, Donald E. The Psychology of Career. New York, Harper and Brothers, 1975. 362 p.
- Tolbert, E.L. Counseling for Career Development. Boston : Houghton Mifflin, Co., 1974.
- Weist, Judith J. "The Effect of a Life Career Planning Course on Self - Esteem, Career Maturity, and Sex - Role Stereotype," Dissertation Abstracts International. 41 (September, 1980) : 951 - A.

ภาคผนวก

รายชื่อกิจกรรม

1. ดันแก่งอะไร	1	คาบ
2. จุดเด่น	2	คาบ
3. ไครหนอ	1	คาบ
4. ไครแก่งอะไร	1	คาบ
5. บุคลิกของฉันทัมพันธ์กับอาชีพใด	2	คาบ
6. รจนาเลือกคู่	1	คาบ
7. ปริศนาอาชีพ	1	คาบ
8. หัวใจเรียกหา	1	คาบ
9. มาตามอาชีพ	1	คาบ
10. การตั้งเป้าประสงค์	2	คาบ
11. แน่แนวนั้นสำคัญไฉน	1	คาบ
12. การวางแผนในหน้าที่	<u>2</u>	คาบ
รวม	<u>16</u>	คาบ

ฉันทะ

1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกได้ว่าตนเรียนวิชาอะไรได้ดีบ้าง

วิธีดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนเตรียมผลการเรียน ม.1 (ภาคเรียนที่ 1) ใ้ทุกคน
2. ครูแจกกระดาษแข็งรูปสี่เหลี่ยมขนาด 10×15 ซม. ใ้นักเรียนคนละ 1 แผ่น
3. ครูให้นักเรียนนำผลการเรียนทุก ๆ วิชาของตนมาเขียนในรูปกราฟ (จะเป็นกราฟเส้นหรือกราฟแท่งก็ได้) โดยเรียงลำดับจากวิชาที่ได้เกรดสูงที่สุดไปจนถึงวิชาที่ได้เกรดต่ำที่สุด (ตามแบบแนบท้าย)
4. ครูแจกสีเมจิกใ้นักเรียน ตกแต่งเพื่อความสวยงาม
5. เมื่อนักเรียนทุกคนทำเสร็จแล้ว ครูขออาสาสมัครใ้ผลการเรียนสูงในแต่ละวิชาออกมาเล่าถึงเทคนิคการทำคะแนนในวิชานั้น ๆ ได้ดีใ้เพื่อน ๆ ฟัง พร้อมทั้งเปิดโอกาสใ้เพื่อนซักถาม (ครูจะต้องไม่เน้นแต่เฉพาะผู้ใ้คะแนนในวิชาสามัญเท่านั้น แต่จะต้องสนับสนุนผู้ใ้คะแนนดีในวิชาซีพต่าง ๆ ด้วย)
6. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อติกลงในสมุดแนบแนว
7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ใ้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร
ดังนี้

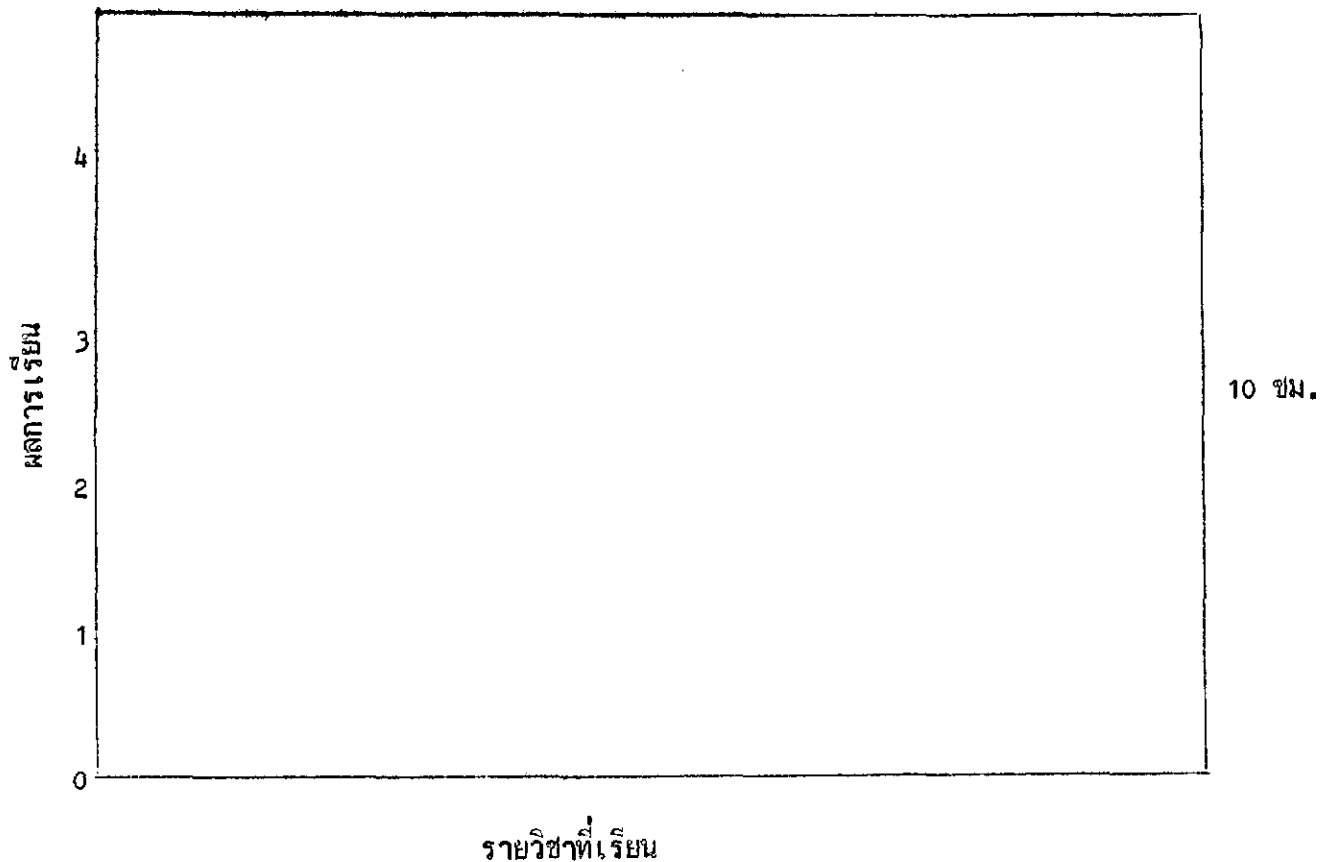
คำว่า "เก่ง" ในที่นี้หมายถึงใ้ความสามารถของตัวเองและรู้สึกภูมิใจ นักเรียนจะมีความเก่งในวิชาอะไรนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดใ้แก่การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน มีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่เบื่อหน่ายและไม่ชอบเรียนบางวิชา ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนเลือกแผนการเรียนไม่ตรงกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตัวเอง จึงจำเป็นใ้อย่างยิ่งใ้จะต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชานั้น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความตั้งใจเรียน ความสนใจใ้ใ้จะเรียนจะตามมา และมีผลทำให้เรียนอย่างสนุกสนานมีชีวิตชีวาไม่เบื่อหน่าย

อนึ่งในการทำงานก็เช่นกัน สิ่งที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การมีเจตคติที่ดี ต่องานนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ทำเกิดความสุขสนาน ไม่เบื่อหน่าย

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ผลการเรียน ม.1 (ภาคเรียนที่ 1)
2. กระดาษแข็งรูปสี่เหลี่ยมขนาด 10 × 15 ซม. เท่าจำนวนนักเรียน (ตามตัวอย่าง)

15 ซม.

3. ปากกาเมจิก
4. เอกสารแนวทางการสรุป

หมายเหตุ ครูอาจชี้แนะนักเรียนให้ทำกราฟผลการเรียน เช่นนี้ทุก ๆ เทอม เพื่อเก็บไว้เปรียบเทียบว่า นักเรียนมีความเปลี่ยนแปลงลงในผลการเรียนวิชาต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกลักษณะรูปร่างของตัวเองและความสามารถพิเศษในตัวได้

วิธีดำเนินการ

1. ครูเตรียมแบบตรวจสอบลักษณะตนเอง
2. ครูแจกแบบตรวจสอบลักษณะตนเองให้นักเรียนคนละ 1 ชุด แล้วจึงอธิบายวิธีการทำให้นักเรียนเข้าใจ
3. นักเรียนลงมือทำ
4. ครูเก็บแบบตรวจสอบตนเองของนักเรียนทั้งห้อง เสร็จแล้วครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 - 6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขของกลุ่ม
5. แต่ละกลุ่มส่งรายชื่อสมาชิกในกลุ่มของตนให้ครู เพื่อทำกิจกรรมในคาบต่อไป
6. ในสัปดาห์ต่อมา ครูเรียกนักเรียนมายืนหน้าชั้นทีละคน เพื่อให้เป็นผู้ถูกเพื่อนทนายจุดเด่นของตน
7. ครูคืนแบบตรวจสอบตนเองที่ทำไว้ครั้งที่แล้ว ให้แก่นักเรียนที่เป็นผู้ถูกทนาย (นักเรียนที่เป็นผู้ถูกทนาย ครูอาจเรียกตามรายชื่อในบัญชีเรียกชื่อ หรือได้จากอาสาสมัครก็ได้ แต่ควรให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเป็นผู้ถูกเพื่อนทนาย)
8. นักเรียนแต่ละกลุ่มปรึกษากันภายในกลุ่ม และให้ตัวแทนยืนขึ้นทนายลักษณะเด่นของเพื่อนที่ยืนอยู่หน้าชั้น โดยเริ่มจากกลุ่มที่ 1, 2, 3 ตามลำดับ
9. ครูให้นักเรียนที่ถูกทนายเฉลยคำตอบให้แต่ละกลุ่มทราบว่า คำตอบของกลุ่มใดบ้างที่ถูกต้องตรงกับลักษณะเด่นที่ตนเองเลือกไว้ 5 ลักษณะ กลุ่มใดทนายถูกจะได้รับคะแนน 1 คะแนน และถ้าทนายผิดจะไม่ได้คะแนน
10. เมื่อทำเช่นนี้ครบทุกคนแล้ว ให้เลขของกลุ่มรวมคะแนนของกลุ่ม เพื่อหา กลุ่มที่เป็นผู้ชนะ

11. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อคัดลงในสมุดแนบแนว
12. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสารดังนี้
- จุดเด่น คือ ลักษณะพิเศษที่ทุกคนมีอยู่ในตัว เช่น เรียนเก่ง ขยัน ซื่อสัตย์ สวยงาม
 รับผิดชอบ ฯลฯ หากทุกคนสามารถนำลักษณะพิเศษของตนไปใช้ได้เป็นอย่างดี จะช่วย
 ให้ประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิต

สื่อการจัดกิจกรรม

1. เอกสารแนวทางการสรุป
2. แบบตรวจสอบลักษณะของตน (ตอนที่ 1)

ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เป็นลักษณะตัวท่าน (เลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

- ..... 1. ท่านรู้ว่าอะไรคือความดี อะไรคือความไม่ดี
- ..... 2. ท่านเล่นยิงปองแก๊ง
- ..... 3. ท่านเล่นแบดมินตันแก๊ง
- ..... 4. ท่านเล่นฟุตบอลแก๊ง
- ..... 5. ท่านร้องเพลงได้ไพเราะ
- ..... 6. ท่านเล่นดนตรีแก๊ง
- ..... 7. ท่านเป็นนักวาดภาพที่เก่ง
- ..... 8. ท่านเป็นคนที่เป็นเพื่อนไว้ใจ
- ..... 9. ท่านสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย
- ..... 10. ท่านเป็นคนที่ไม่ใคร ๆ เชื่อถือ
- ..... 11. ท่านรักความสะอาด
- ..... 12. ท่านเป็นคนที่สามารถพูดน้ำขึ้นได้โดยไม่กระดากอาย
- ..... 13. ท่านเป็นคนว่านอนสอนง่าย
- ..... 14. ท่านเป็นคนมีระเบียบเรียบร้อย
- ..... 15. ท่านเป็นคนน่ารัก
- ..... 16. ท่านเรียนเก่งในวิชาวิทยาศาสตร์

- ..... 17. ท่านเรียนเก่งในวิชาคณิตศาสตร์
- ..... 18. ท่านเรียนเก่งในวิชาภาษาไทย
- ..... 19. ท่านเรียนเก่งในวิชาสังคมศึกษา
- ..... 20. ท่านเรียนเก่งในวิชาศตวรรษ เช่น .....
- ..... 21. ท่านเรียนเก่งในวิชาอุตสาหกรรม เช่น .....
- ..... 22. ท่านเรียนเก่งในวิชาธุรกิจ เช่น .....
- ..... 23. ท่านเรียนเก่งในวิชาเกษตรกรรม เช่น .....
- ..... 24. อื่น ๆ ระบุ ....., (เช่นคุณเก่ง, เจียมขริ่ม, เจ้าอารมณ์,
ใจเย็น.... ฯลฯ)

หมายเหตุ เก่ง หมายถึง ใช้ความสามารถของตนเองและรู้สึกภูมิใจ

ตอนที่ 2

ให้นำลักษณะเด่นที่ท่านเลือกในตอนที่ 1 จำนวน 5 ลักษณะ มาจัดลำดับความสำคัญ

ดังนี้

- ลำดับที่ 1 .....
- ลำดับที่ 2 .....
- ลำดับที่ 3 .....
- ลำดับที่ 4 .....
- ลำดับที่ 5 .....

โครงหนอ

1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกลักษณะรูปร่างและความสามารถพิเศษในตนเองได้อย่างกว้างขวางขึ้น

วิธีดำเนินการ

1. ครูเตรียมกระดาษขนาด 3" x 5" แจกให้นักเรียนทุกคน
2. ครูให้นักเรียนเขียนลักษณะรูปร่างและความสามารถพิเศษของตน ลงในกระดาษที่แจกให้ ตัวอย่างเช่น
  - รูปร่างขาวสูง ยิ้มแย้มแจ่มใส คัดสนใจรวดเร็ว
  - ผิวเนื้อสองสี กีฬาคล่องแคล่ว เพื่อนรักทุกคน
3. ครูให้นักเรียนมีวนกระดาษใส่ลงในกล่องที่ครูเตรียมไว้ให้
4. ครูให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งหยิบมีวนกระดาษในกล่อง 1 มีวน แล้วอ่านให้เพื่อน ๆ ฟัง
5. ครูให้นักเรียนช่วยกันทายว่า ลักษณะรูปร่างและความสามารถพิเศษที่นักเรียนผู้นั้นอ่านตรงกับเพื่อนคนใด
6. ครูถามนักเรียนคนที่ถูกเพื่อนทาย ว่าตรงกับตนเองหรือไม่ หากไม่ตรงก็ให้นักเรียนช่วยกันทายอีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้ายังไม่ตรง ครูให้นักเรียนผู้นั้นแสดงตัวให้เพื่อนดู
7. การดำเนินกิจกรรมนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูว่า จะให้ทำทุกคนหรือไม่
8. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อติดตามในสมุดแนะนำแนว
9. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้

การรู้จักตัวเองเป็นสิ่งที่ดี และเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการประเมินตัวเองกับสภาพแวดล้อม เพื่อการตัดสินใจ เชื่อกันว่าคนที่ตัดสินใจด้วยการรู้จักตนเองดี ย่อมเชื่อถือหรือมั่นใจได้มากกว่าคนที่ไม่รู้จักตัวเองดีพอ สำหรับการที่บุคคลจะรู้จักตัวเองได้มากน้อยแค่ไหนนั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะการที่จะรู้จักตนเองได้หลายแง่หลายมุม ยังต้องอาศัยคนอื่นช่วยตัดสินใจให้ด้วย

อนึ่งการที่นักเรียนรู้จักตัวเองได้ดีนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อ การประกอบอาชีพ หรือตัดสินใจทำอย่างอื่น ๆ โดยจะมีผลทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นใน การทำสิ่งนั้น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

สื่อการจัดกิจกรรม

1. กระดาษขนาด 3" x 5" เท่าจำนวนนักเรียน
2. ก्ल่องเปล่า 1 ก्ल่อง
3. เอกสารแนวทางการสรุป

ใครเก่งอะไร

1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกได้ว่าคนเราต้องพึ่งพาอาศัยกันที่มีความสามารถในงานด้านต่าง ๆ

วิธีดำเนินการ

1. ครูกำหนดสถานการณ์ดังนี้

ครูมอบหมายให้นักเรียนออกร้านขายเครื่องดื่มน้ำเย็นในวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งจัดขึ้นที่โรงเรียน โดยให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาถึงความสามารถและความรับผิดชอบตามหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม โดยระบุชื่อของคนที่ต้องรับผิดชอบงานแต่ละงาน ตามหน้าที่ที่กำหนดให้ ลงในตารางข้างล่างนี้

หน้าที่	ความสามารถ	ชื่อผู้รับผิดชอบ
1. ประธานการประชุมเพื่อจัดร้านออกงาน		
2. เลขานุการที่ประชุม		
3. ผู้ตกแต่งและประดับร้าน		
4. ผู้ติดต่อสั่งซื้อของเข้าร้าน		
5. จัดบัญชีรายรับรายจ่าย		
6. บริการหรือพนักงานเสิร์ฟ		
7. เก็บเงิน		
8. ขาย		
9. ดูแลความเรียบร้อยของร้าน		
10. ต้อนรับลูกค้า		
11. ล้างภาชนะ		

2. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 11 คน ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติตามสถานการณ์ข้างต้นนี้ โดยใช้เวลา 15 - 20 นาที ในระหว่างประชุมกลุ่ม ให้มีผู้บันทึก 1 คน กรอกชื่อผู้รับผิดชอบแต่ละหน้าที่และความสามารถลงในตารางที่แจกให้

3. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำตามสถานการณ์ที่กำหนดให้เสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

4. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียน เพื่อคิดลงในสมุดแนะนำ

5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้ นอกจากลักษณะภายนอกของคนจะมีความแตกต่างกัน เช่นบางคนผอมสูง บางคนผอมตรง บางคนผมหักตัก ฯลฯ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของแต่ละคนก็ยิ่งแตกต่างกันอีกด้วย ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องทราบและยอมรับในเรื่อง ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ในเรื่องของการทำงานก็เช่นกัน แต่ละคนมีความเก่งหรือความสามารถในการทำงานที่แตกต่างกันออกไป เช่นคนหนึ่งเก่งอย่างหนึ่ง อีกคนอาจเก่งอีกอย่างหนึ่ง ในการทำงานบางอย่างจำเป็นต้องใช้ความสามารถของคนหลายคน จึงไม่เป็นการถูกต้องถ้าเราจะเป็นผู้ทำทุกอย่างเสียเพียงคนเดียว โดยการดูถูกความสามารถของคนอื่น ๆ เราต้องรู้จักสังเกตและศึกษาว่าเพื่อนร่วมงานมีความเก่งหรือความสามารถในงานอย่างไร เพื่อจะได้กำหนดหน้าที่ที่มารับผิดชอบให้แต่ละคน ได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน จึงจะทำให้ทำงานนั้นมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ตารางสถานการณ์ที่กำหนดให้ เท่าจำนวนกลุ่มที่แบ่ง
2. เอกสารแนวทางการสรุป

ตารางสถานการณ์ที่กำหนดให้

หน้าที่	ความสามารถ	ชื่อผู้รับผิดชอบ
1. ประธานการประชุมเพื่อจัดร้านออกงาน		
2. เลขานุการที่ประชุม		
3. ผู้ตกแต่งและประดับร้าน		
4. ผู้ติดต่อสั่งซื้อของเข้าร้าน		
5. จัดบัญชีรายรับ - รายจ่าย		
6. บริการหรือพนักงานเสิร์ฟ		
7. เก็บเงิน		
8. ขยาย		
9. ดูแลความเรียบร้อยของร้าน		
10. ต้อนรับลูกค้า		
11. สว่างภาชนะ		

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกได้ว่าบุคลิกภาพของตนเป็นอย่างไร และสัมพันธ์กับอาชีพกลุ่มใด ตามทฤษฎีของ ฮอลแลนด์

วิธีดำเนินการ

1. ครูนำโปสเตอร์แสดงรายละเอียดของบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ ของบุคคล 6 กลุ่มอาชีพ ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ (ตามแบบแนบท้าย) ไปติดไว้ที่ฝาผนังรอบ ๆ ห้องเรียน
2. ครูให้เวลานักเรียนเพื่อศึกษาบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ และเลือกบุคลิกภาพที่คิดว่าตรงกับตัวเองมากที่สุดมา 1 กลุ่ม
3. เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้ว ครูแจกใบโรเนียวบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพให้นักเรียนทุกคน ตามกลุ่มบุคลิกภาพที่นักเรียนเลือก
4. ครูให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มย่อยกับเพื่อน ที่เลือกกลุ่มบุคลิกภาพเดียวกัน
5. ครูสั่งงานสำหรับสัปดาห์ต่อไป โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำงาน 2 อย่างคือ
  1. ทำสมุดภาพอาชีพกลุ่มละ 1 เล่ม ซึ่งประกอบด้วยอาชีพต่าง ๆ ตามใบโรเนียวที่ครูแจกให้ พร้อมทั้งเขียนคำอธิบายสั้น ๆ ใต้ภาพที่แสดงอาชีพแต่ละอาชีพด้วย (ภาพที่นักเรียนหามาติดในสมุดภาพนั้นอาจเป็นภาพ เครื่องแบบอาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ หรือสถานที่ทำงานของอาชีพเหล่านั้นก็ได้)
  2. ครูให้นักเรียนเลือกอาชีพในกลุ่มของตน 2 อาชีพ ส่งตัวแทนไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพ เขียนลงในแบบฟอร์มการสำรวจอาชีพของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ชื่ออาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ ลักษณะของอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง ความก้าวหน้าของอาชีพหรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

6. ในสัปดาห์ต่อมา ครูให้ตัวแทนทุกกลุ่มรายงานหน้าชั้น พร้อมทั้งแสดงสมมุติภาพอาชีพประกอบด้วย
7. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปก่อนนักเรียนทุกคน เพื่อติดลงในสมุดแนะนำแนว
8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร

คั้งนี้

งานหรืออาชีพแต่ละอาชีพต้องการคนที่มีทักษะ ความสามารถและบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากบุคคลจะเลือกงานหรืออาชีพอะไรก็ตาม มิใช่มุ่งหวังแต่เพียงรายได้สูง ๆ เพื่อไว้ซื้อในสิ่งที่ตนต้องการ หรือเพื่อความเจริญก้าวหน้าเป็นสิ่งสำคัญ แต่จะต้องคำนึงถึงความชอบ ความสนใจ ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกภาพของตนด้วย ดังนั้นก่อนที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาตนเองอย่างละเอียด และหาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่ตนสนใจ เสียก่อนว่า อาชีพเหล่านั้นเหมาะสมกับตนหรือไม่ แล้วจึงตัดสินใจเลือก ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นเลือกงานหรืออาชีพได้เหมาะสมกับอรรถภาพของตน ซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลประกอบอาชีพด้วยความพอใจ ราบรื่น พบความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในอาชีพที่เลือกได้

อนึ่งหากเราได้สำรวจอาชีพต่าง ๆ ที่เราสนใจด้วยตนเอง จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในอาชีพนั้นได้ถูกต้องและกว้างขวาง สำหรับเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพให้ดีกว่า ฟังคำบรรยายหรือศึกษาจากเอกสาร

สื่อการจัดกิจกรรม

1. โปสเตอร์แสดงรายละเอียดบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ ของฮอลแลนด์ จำนวน 6 แผ่น
2. ใบโรเนียวบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ เท่าจำนวนนักเรียน
3. เอกสารแนวทางการสรุป
4. แบบฟอร์มการสำรวจอาชีพชุมชน

แบบฟอร์มการสำรวจอาชีพชุมชน

ชื่ออาชีพ .....

สถานที่ประกอบอาชีพ .....

ลักษณะของอาชีพ .....

คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ .....

.....

รายได้ .....

ความมั่นคง .....

.....

ความก้าวหน้าของอาชีพ .....

.....

ลงชื่อ ..... ผู้สำรวจ

บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

บุคคล 6 กลุ่มอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์

บุคคลประเภท Realistic (R)

บุคลิกภาพ เป็นคนที่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการควบคุม การปฏิบัติกรกับเครื่องยนต์กลไก เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ชอบแก้ไขซ่อมแซมวัสดุต่าง ๆ ทั้งไม้และโลหะ ชอบช่างช่าง มีความรู้ทางคณิตศาสตร์ ชอบกิจกรรมกลางแจ้ง ชอบงานประเภทใช้กำลังกาย ชอบการเคลื่อนไหวและใช้ทักษะ เป็นลักษณะงานของผู้ชาย ชอบงานประเภทมองเห็นปัญหาที่จะแก้ไข ได้ชัดเจน ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้คำพูดอธิบาย บุคคลพวกนี้จะขาดทักษะทางสังคม

อาชีพ พนักงานป่าไม้ ครูสอนอุตสาหกรรมศิลป์ ผู้ควบคุมรายการวิทยุ วิศวกรเครื่องยนต์ วิศวกรช่างกล วิศวกรเหมืองแร่ วิศวกรโยธา ครูสอนวิชาเกษตรกรรม เกษตรกร ช่างเทคนิค อุตสาหกรรม ช่างเครื่องบิน ช่างเครื่องยนต์ ช่างพืค ช่างไฟฟ้า ผู้ช่วยทันตแพทย์ ผู้ค้าเพชร พลอย ช่างซ่อมต่าง ๆ คนแก้เครื่องดนตรี ผู้ดูแลสวนหรือป่า ผู้ทำเครื่องมือทางจักรกล ช่างกัญแจ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเอกซ์เรย์ ช่างเครื่องทำความเย็น นักเดินเรือ ผู้คุมเครื่อง ไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างแก้เครื่องพิมพ์ คนขับรถ เป็นต้น

ความสามารถ

อ่านพิมพ์เขียว แก้ ตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ ทำงานเกี่ยวกับเครื่องมือชนิดต่าง ๆ มีความรู้ทางคณิตศาสตร์และทางเครื่องมือตลอดจนวิธีใช้

กิจกรรม

แก้ไข ซ่อมวัสดุชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่ไม้ไปจนถึงโลหะ สามารถทำงานได้ดีกับเครื่องมือชนิดต่าง ๆ

บุคคลประเภท Investigative (I)

บุคลิกภาพ เป็นคนที่ชอบการวิเคราะห์ การประเมิน เป็นคนอยากรู้อยากเห็น ชอบคิดค้น ยึดระเบียบ กฎเกณฑ์และมีความแน่นอน คนพวกนี้ชอบอ่านหนังสือจำพวกวิทยาศาสตร์ ชอบทำงานในห้องทดลอง ชอบวิจัยในโครงการทางวิทยาศาสตร์ มีความรู้ความสามารถทาง วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ บุคคลประเภทนี้สามารถทำงานโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ได้ สามารถตรวจผลความถี่ของคลื่นวิทยุได้ มีความสามารถทางด้านการทำงานของร่างกายมนุษย์ สามารถวิเคราะห์ส่วนผสมทางเคมีและรู้จักใช้เครื่องมือทางเทคนิคได้ สามารถฝึกฝนอบรม ทางช่างบางสาขาได้ บุคคลประเภทนี้อาจขาดทักษะในการเป็นผู้นำ เป็นคนมุ่งมั่นเป็นใหญ่ สนใจในสิ่งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องได้)

อาชีพ นักชีววิทยา นักเศรษฐศาสตร์ นักมนุษยวิทยา นักดาราศาสตร์ นักพยาธิศาสตร์ นักฟิสิกส์ นักเคมี นักวางแผนการผลิต ผู้ช่วยแพทย์ในห้องทดลอง ครูสอนคณิตศาสตร์ จักษุแพทย์ นักจิตวิทยา นักแบคทีเรีย นักวิจัย นักวิเคราะห์ ผู้จำหน่ายยา ผู้ควบคุมเครื่อง คอมพิวเตอร์ นักสมุทรศาสตร์ นักสถิติหรือนักคำนวณ แพทย์ สัตวแพทย์ สัตวบาล ผู้ดูแลสวนสัตว์ นักภูมิศาสตร์ ผู้บริหาร ทันตแพทย์ ผู้ช่วยทดลองทางเคมี นักอนุกรมวิทยา นักจุลชีววิทยา นักธรณีวิทยา เป็นต้น

ความสามารถ

มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และมีความสามารถที่จะฝึกอบรมทางช่างบางสาขาได้ มีความสามารถทำงานกับกล้องจุลทรรศน์ ทำงานกับกระแสคลื่นทางวิทยุ ความถี่ต่าง ๆ มีความสามารถทางคณิตศาสตร์และแพทยศาสตร์ สามารถวิเคราะห์ส่วนผสมทางเคมีและรู้จัก วิธีการใช้เครื่องมือทางเทคนิค

กิจกรรม

เป็นคนชอบอ่านหนังสือจำพวกวิทยาศาสตร์ ชอบทำงานในห้องทดลอง ชอบทำงานวิจัย ทางวิทยาศาสตร์ สามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ มีความรู้ต่าง ๆ ทางฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา

บุคคลประเภท Artistic (A)

บุคลิกภาพ เป็นคนที่ชอบแสดงออกไม่กลัวตามบุคคลอื่น เป็นคนชอบริเริ่มไม่เอาอย่างใคร ทำงานอย่างอิสระ เป็นคนชอบไตร่ตรอง ไม่ชอบสัมพันธ์เป็นส่วนตัว โดยตรงกับใคร ชอบคิดค้นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและแสดงออกทางศิลปกรรม มีความสามารถทางดนตรี (เข้าร่วมวงประสานเสียงร้องเพลง แสดงบทบาทต่าง ๆ ได้) อ่านหนังสือแบบแสดงความรู้สึกออกได้ ชอบฟังเพลง ชอบดูละคร มีความสามารถเขียนภาพได้ใกล้เคียงความจริง เขียนหนังสือและแต่งกลอนได้ดี เป็นนักตกแต่ง เป็นนักดนตรี บุคคลประเภทนี้อาจขาดทักษะทางงานสำนักงาน

อาชีพ ผู้กำกับการแสดงละคร ครูสอนภาษา ผู้สื่อข่าว ครูสอนนาฏศิลป์ ผู้แปลภาษาต่างประเทศ นักปรัชญา ครูสอนวรรณคดี ครูสอนดนตรี นักดนตรี ผู้ทำงานทางโฆษณา นักแสดง นักประชาสัมพันธ์ นางแบบ นักเขียน ผู้ทำรายการวิทยุ ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้ตกแต่งอาคารภายใน นักวิจารณ์ ผู้ออกแบบเครื่องเรือน สถาปนิก จิตรกร นักถ่ายภาพ ผู้พิมพ์ นักแต่งเพลง นักแต่งบทละคร นักเขียนบทภาพยนตร์ เป็นต้น

ความสามารถ

เล่นดนตรีได้ ร้องประสานเสียงได้ แสดงบทบาทต่าง ๆ ได้ นิยมการไปฟังเพลงและดูละคร เขียนรูปได้อย่างใกล้เคียงความจริง ปั่นได้ เขียนหนังสือและแต่งกลอนดี

กิจกรรม

ร่างภาพ ระบายสี ฟังดนตรี ดูละคร ตกแต่ง ออกแบบเครื่องเรือน อยู่ร่วมวงดนตรี ผักตัดเครื่องดนตรี อ่านหนังสือ ฟังดนตรี เขียนรูป เขียนอ่านโคลงกลอน

บุคลิกประเภท Social (S)

บุคลิกภาพ เป็นคนที่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือคนอื่น ช่วยคนที่มีปัญหาทางจิตใจ แต่ไม่ชอบให้ใครสั่ง ไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาใคร ชอบให้ความรู้ ชอบพบปะสังสรรค์กับเพื่อนใหม่ ชอบดูกีฬา ชอบร่วมกิจกรรมบันเทิง ชอบเป็นสมาชิกองค์กรหรือศูนย์ ชอบช่วยดูแลเด็ก ๆ ชอบช่วยเหลือและรักษาพยาบาลผู้อื่น มีความสามารถในการพูด มีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีอายุสูงกว่าได้ดี สามารถจัดกิจกรรมหรือวางโครงการให้กับโรงเรียนได้ มองคนได้อย่างถูกต้อง ทำงานให้ชุมชนด้วยความสมัครใจ ชอบทำงานกับคนหมู่มาก ชอบสังคม ชอบกิจกรรมที่มีระบบ เป็นพนักงานประจำแคร์เตอร์ได้ เป็นหัวหน้างานตามปกติได้ และเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวได้ บุคคลประเภทนี้ดูจะขาดทักษะทางเครื่องจักรกล ขาดความสามารถในการวิเคราะห์อย่างมีกฎเกณฑ์และระเบียบวิธี

อาชีพ ผู้อำนวยการทางสังคมสงเคราะห์ ผู้ดูแลหอพัก ผู้สัมภาษณ์ ผู้ประสานงาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการฝึกงาน นักประวัติศาสตร์ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้จัดการโรงแรม ผู้แทนนายจ้าง ผู้จัดการร้านอาหาร ผู้บริหารงานชุมชน ตัวแทนธุรกิจ ครูพลศึกษา ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง จิตแพทย์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักรัฐศาสตร์ นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล ผู้ทำงานให้กับชุมชน ผู้อำนวยการด้านบุคลากร ผู้ตรวจคุณภาพอาหารและยากร ครู บรรณารักษ์ ผู้ดูแลนักเรียน ในต่างประเทศ ครูสอนประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ความสามารถ

มีความสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างดี สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีอายุสูงกว่าได้ดี สามารถจัดกิจกรรมหรือวางโครงสร้างให้กับโรงเรียนหรือวัด มองคนได้อย่างถูกต้อง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และทำงานให้กับชุมชนโดยสมัครใจ ชอบทำงานกับคนหมู่มาก

กิจกรรม

ชอบเขียนจดหมาย เป็นสมาชิกองค์กรหรือศูนย์ ช่วยคนที่มีปัญหาทางจิตใจ ชอบพบปะสังสรรค์เพื่อนใหม่ ชอบดูกีฬา ดูแลเด็ก เต็มร่า ไม่ร่วมกิจกรรมบันเทิง

บุคคลประเภท Enterprising (E)

บุคลิกภาพ เป็นคนที่ชอบกิจกรรมที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น มีทักษะทางการพูด มองเห็นตนเอง เป็นผู้นำเต็มตัว ชอบชักจูงชักนำผู้อื่นให้คล้อยตาม หรือชอบดำเนินการให้บรรลุเป้าประสงค์ ชอบถกเถียงปัญหาทางการเมือง อภิปรายพูดจาตรงไปตรงมา ริเริ่มและดำเนินธุรกิจส่วนตัว ชอบกิจกรรมชนิดเป็นกลุ่มและองค์การ ชอบควบคุมผู้อื่น ชอบพบปะบุคคลสำคัญ เป็นผู้นำกลุ่ม ในการทำกิจกรรม ชอบการนำกฎกติกา ร่วมขบวนการรณรงค์หรือหาเสียง ชอบการบรรยาย เรื่องราวต่าง ๆ เป็นพวกมุ่งงาน ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องเขียนด้วยสำนวนภาษาอย่างสละสลวย หรือเป็นคำประพันธ์ หรือเขียนภาพปั้น และสลัก หรือกิจกรรมที่มีระบบระเบียบมาก คนพวกนั้น สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นมาก และสามารถชักจูงผู้อื่น ให้มาทำสิ่งที่ตนต้องการได้ ขาดสินค้าน่าสนใจ ชอบจัดการ ชอบเป็นตัวแทนในการเจรจาตกลง ให้กับกลุ่มหรือองค์การ มักเคยได้รับเลือกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ สมัยเรียนอยู่ในโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย

อาชีพ พนักงานเดินตลาด นายธนาคาร ผู้ขายประกันชีวิต นายหน้าซื้อขาย ผู้ดูแลสวนดอกไม้ ผู้ทำสัญญาซื้อขาย พนักงานขายสินค้า นายความ ผู้พิพากษา โฆษกสถานีวิทยุกระจายเสียง ผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ผู้จัดการ บริษัทประกันชีวิต ผู้จัดการร้านอาหาร ผู้จัดการทางค่าน้ำเนื้ บำนาญ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ผู้จัดการสำนักงานจัดหางาน ผู้จัดการสำนักงาน ท้องเที่ยว เป็นต้น

ความสามารถ

มักเคยถูกเลือกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ สมัยอยู่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย สามารถ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นมาก สามารถชักจูงให้ผู้อื่นมาทำสิ่งที่ ตนต้องการได้ ขาดสินค้าน่าสนใจ ชอบจัดการ รวบรวมก่อตั้งเป็นสมาคมและองค์การ เป็นผู้พิง การอภิปรายที่ดี เป็นตัวแทนเจรจาตกลงให้กับกลุ่มหรือองค์การ ชอบและริเริ่มกิจการธุรกิจ ของตนเอง

กิจกรรม

มีกิจกรรมประเภทที่ต้องโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ถกเถียงปัญหาทางการเมือง ดำเนินธุรกิจส่วนตัว เข้าร่วมประชุม เปิดอภิปรายกิจกรรมของกลุ่มและองค์การ ควบคุมผู้อื่น พบปะบุคคลสำคัญ เป็นผู้นำกลุ่มทำกิจกรรม ร่วมในขบวนการรณรงค์หรือหาเสียง บรรยายหรือปาฐกถา เรื่องราวต่าง ๆ

บุคคลประเภท Conventional (C)

บุคลิกภาพ เป็นบุคคลที่ชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลขและการนับจำนวน ชอบบทบาทที่เป็นผู้ได้ บังคับบัญชา พอใจที่จะคล้อยตามหรือเชื่อฟังบุคคลอื่น เลี่ยงการโต้แย้ง ไม่ชอบงานที่ใช้ทักษะ ทางกาย ชอบการจับเก็บบันทึกหรือจำลองแบบวัสดุอุปกรณ์ มีความสามารถในการควบคุมการ ทำงานของเครื่องจักรทางธุรกิจ เช่น คอมพิวเตอร์ จักรเย็บเย็บงานเข้าหมวดหมู่ ดูแลไม่ให้ เกิดความสับสนในการเก็บข้อมูลทางตัวเลข ใช้วิชาคณิตศาสตร์ทางธุรกิจ สามารถใช้เครื่องมือ ต่าง ๆ ในสำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ตัวเลข ทำงานตามเวลาที่กำหนดได้ พิมพ์หนังสือ ได้ ทำบัญชีรับจ่ายได้ เก็บประวัติข้อมูลการนัดหมาย ตลอดจนรายจ่ายในการซื้อขายได้เรียบร้อย คนแบบนี้จะมีความคุ้นเคยกับวัสดุ ครุภัณฑ์ทางธุรกิจ

อาชีพ สมมุติบัญชี ครูสอนวิชาการธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน ผู้จัดการฝ่ายผู้ยืม ผู้ประเมินพนักงานได้ตอบคิคือทางการค้า เสมียนประจำสำนักงาน เสมียนจ่ายเงินเดือน ผู้ดูแลเครื่องมือคับัญชี เสมียนฝ่ายบุคลากร เสมียนใบระณีย์ ตัวแทนฝ่ายขาย ตัวแทนฝ่ายอนุรักษ์ ผู้เบิกเงิน เลขานุการ เลขานุการทางแพทย์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ พนักงานควบคุมเกี่ยวกับตัวเลข เลขานุการฝ่ายบุคลากร ผู้ตรวจบัญชี เป็นต้น

ความสามารถ

ควบคุมการทำงานของเครื่องจักรทางธุรกิจ (เช่นคอมพิวเตอร์) จักรเย็บเย็บงาน เข้าหมวดหมู่ ในวิชาตัวเลข ทำงานในเวลาตามที่กำหนด พิมพ์หนังสือได้ ทำบัญชีรับจ่ายได้ เก็บประวัติข้อมูล และการนัดหมายต่าง ๆ ตลอดจนรายจ่ายในการซื้อขาย คุ้นเคยกับวัสดุ ครุภัณฑ์ทางธุรกิจ

กิจกรรม

พิมพ์หนังสือหรือจดหมาย ใช้เครื่องพิมพ์ ดูแลไม่ให้ เกิดความสับสนในการเก็บข้อมูล ทางตัวเลข ใช้วิชาคณิตศาสตร์ทางธุรกิจ รักษาความเป็นระเบียบของการเก็บข้อมูล สามารถ ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในสำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รจนาลือกลู้

1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นอกกรูบแบบของอาชีพในแต่ละลักษณะได้

วิธีดำเนินการ

1. การแสดง

- เลือกตัวละครเพื่อจัดการแสดง
- จัดทำบทละครแจกผู้สมัคร
- ชักซ้อมความเข้าใจ
- หาสถานที่เช่นห้องเรียน ห้องประชุม เป็นต้น
- การแต่งกาย แต่งโดยใช้ป้ายชื่อหรือสายสะพายลักษณะอาชีพ

2. การสรุป

- ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อติดลงในสมุดแนบแนว
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการจัดกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้

อาชีพต่าง ๆ จะมีรูปแบบการทำงานที่ต่างกัน นอกจากนั้นรูปแบบของอาชีพแต่ละอาชีพยังมีความแตกต่างกันอีกมากมาย เช่นแต่ละอาชีพจะต้องเรียนรู้งานเกี่ยวกับอะไรบ้าง ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร มีรายได้เท่าไร และจะมีอาชีพอะไร ถ้าเราได้ศึกษารูปแบบของการทำงานหลาย ๆ ลักษณะอาชีพ จะเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพได้

สื่อการจัดกิจกรรม

1. บทละครเรื่องรจนาลือกลู้
2. กระดาษโปสเตอร์สีต่าง ๆ เพื่อทำเป็นป้ายชื่อและสายสะพายลักษณะอาชีพ
3. กรรไกร
4. ปากกาเมจิก
5. เข็มกลัด

เอกสารรูปแบบของอาชีพ

รายนามผู้แสดงกิจกรรมอาชีพ "รจนาเลือกคู่"

1. ท้าวสามล
2. นางมณฑา
3. มะลิวัลย์
4. จันทนา
5. สารภี
6. ยี่สุ่นเทศ
7. เกศเมือง
8. เรืองยศ
9. รจนา
10. ทกเขยคนที่ 1
11. ทกเขยคนที่ 2
12. ทกเขยคนที่ 3
13. ทกเขยคนที่ 4
14. ทกเขยคนที่ 5
15. ทกเขยคนที่ 6
16. เสนาคนที่ 1
17. เสนาคนที่ 2
18. ตำรวจ
19. ทันตแพทย์
20. สจ๊วต (พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน - ชาย)
21. มัคคุเทศก์
22. นักสำรวจ
23. ทนายความ

24. ครู
25. นักบัญชี
26. เกษีขกร
27. สัศวแพทย์

บทละครเรื่อง "รจนาเลือกคู่"

ภายในห้องพระโอรส ท้าวสามลและนางมณฑา นั่งอยู่บนมัตถ์ยังมีเสนา 2 คนหมอบ
เฝ้าอยู่ ท้าวนขวามีพระธิดา 6 องค์ ได้แก่ มะลิวัลย์ จันทนา สารภี ยี่สุนเทศ เกศเมือง
และเรื่องยศ พร้อมทั้งทกเขตที่ได้รับเลือกนั่งคู่อยู่ด้วย ท้าวสามลเอามือไขว้หลัง แล้วเดินไป
เดินมาอย่างไม่สบายใจที่นางรจนาพระธิดาองค์สุดท้ายห้องยังไม่สามารถเลือกคู่ได้

ท้าวสามลพูดกับนางมณฑาว่า "ว่ายังไงท่านนาย จะเอายังไงดีกับลูกธรรมาของเรา มาให้
เลือกกันจนทุกมุมเมืองแล้วยังหาไม่ได้"

นางมณฑา "แล้วแต่ท่านตาซีเพคะ

ท้าวสามล "เอาอีกแล้ว, ก็มีแต่เป็นช่างเท้าหลังอยู่นี่แหละ แล้วเมื่อไร
บ้านเมืองถึงจะเจริญได้เล่า"

นางมณฑา "ฮ่าว, ถ้าหมอนฉันทำเอง เตียวเสด็จก็จะหาว่าหมอนฉันรู้ตี
ซีเพคะ"

ท้าวสามล "เอาละ ๆ พอที่ ฉันจะให้ไฮ้เสนามันไปบ่าวประกาศไปทั่วประเทศ
ทุกหนทุกแห่ง ทุกมุมเมืองเลือกสรรหาไฮ้หนุ่มมาให้ ลูกข้าจะได้
เลือกคู่อีกครั้ง ถ้าครั้งนี้ไม่ได้ก็เห็นที่จะต้องลงหนังสือพิมพ์
ประกาศหาคู่กันละ ว่าไง ลูกรักทั้งหกของพ่อ

นางทั้งหก (ตอบพร้อมกัน) "ก็ดีเหมือนกันเพคะเสด็จพ่อ"

ท้าวสามล "ตรัสสั่งเสนา "เฮ้ยเสนาทั้งสอง เจ้าจงไปบ่าวประกาศที่ทุก
แห่งหนเลยนะให้ไฮ้หนุ่มทั้งหลายที่มันมีอาชีพมาหากัน ได้มา
ชุมนุมกัน ณ ที่นี้แล้วข้าก็จะให้รจนา ลูกสาวของข้ามันเลือกคู่
คู่อีกสักที" (กุมขมับ) เสนาคลานออกไป

"เวร เวร ลูกเวรลูกกรรมแท้ ๆ เจ้าฟ้าข้าแผ่นดินไม่สนใจ
ไผ่ตำแท้ ๆ ยิ่งต้องปล่อยให้ เป็นสาวทิดักจนแก่ตายก็จะดีละ"

- นางมณฑา "ใจเป็น ๆ เส่คือพี่เพคะ ซ้ำ ๆ ได้พำร่าเล่มงามนะเพคะ"
"คู่กันแล้วคงไม่แค้นกันให้หรอกเพคะ"
- ท้าวสามล "เออ คงจะจริง (หันมาทางเสนา)" เร็ว ๆ เข้านะเสนา
ขึ้นซักซำมันจะทำให้ถือค้อใจ จะได้รู้แล้วรู้รอดเสียที"
(เสนาทั้งสอง ถวายบังคมแล้วเดินเข้าโรง ท้าวสามลให้ทุกคน
ไปพักผ่อน เสนาออกมาตีฆ้องป่าวประกาศ
เสนาออกมาป่าวประกาศด้วยการตีฆ้องร้องป่าว
- เสนา "กระจงงอง ๆ เจ้าข้าเอ๋ย บ้านเมืองนี้ไปไหนกันหมด
ท่านท้าวสามลให้มาแจ้งให้ท่านทราบ ว่า หม่อมแม่รจนานิดา
ของพระองค์ต้องการจะเลือกคู่ จึงขอให้ท่านที่เป็นหนุ่มที่มี
สัมมาชีพ ได้รับเดินทางเข้าไปยังเมืองหลวง หม่อมแม่รจนานิดา
จะให้พิจารณาผู้ที่เหมาะสมไว้เป็นคู่ครอง"
- "กระจงงอง ๆ เจ้าข้าเอ๋ย"
(เสนาเดินวนไป ร้องไป 2 - 3 รอบ)
บุคคลอาชีพต่าง ๆ ก็โผล่หน้าแสดงความยินดี ที่อยู่ ๆ ก็จะมี
ราชรถมาเกย ต่างก็ค็อกตีใจกันใหญ่ เสนาเข้าโรง)
- ท้าวสามลออกมาพร้อมทั้งนางมณฑา และหกเขย-หกคู่ พร้อมทั้งหนุ่ม ๆ 10 อาชีพ
- เสนา "ถวายบังคม พะ ยะ ค่ะ"
- ท้าวสามล "เออ, ได้ข่าวคืบหน้าว่าอย่างไรบ้างล่ะ"
- เสนา "มากันมากมายหลายอาชีพ พะ ยะ ค่ะ"
- ท้าวสามล "ดีมาก ซ้ำชอบใจ (หันเข้าโรง)
ลูกรจนานิดาเอ๋ย, บัดนี้มีชายหนุ่มนานาอาชีพมาให้เลือกคู่แล้วนะลูก
ลองเลือกดูนะลูกนะ
- รจนานิดา "เป็นพระกรุณาอย่างยิ่งเพคะ เส่คือพ่อ ลูกจะพยายามเลือก
ให้ถูกสเปคเลย เพคะ"

- รจนา "พ่อนุ่นหมายเลขหนึ่ง ประกอบอาชีพอะไรจ๊ะ"
- ตำรวจ "หม่อนฉันเป็นตำรวจ พะ ย่ะ ค่ะ"
- รจนา "ตำรวจเขามีนี่ที่อย่างไรบ้างล่ะ"
- ตำรวจ "ตำรวจเป็นผู้มีหน้าที่รักษากฎหมาย ป้องกันบุคคลและทรัพย์สิน ให้รอดพ้นจากอันตรายและการกระทำที่ผิดกฎหมาย จับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายสืบสวน สอบสวน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พะ ย่ะ ค่ะ"
- รจนา "อ้อ, แล้วได้เงินเดือน ๓ ละเท่าไรล่ะจ๊ะ"
- ตำรวจ "ถ้าเป็นพลตำรวจ ชั้นต้นก็เดือนละ 1,255 บาท แต่ถ้าเป็น ร้อยตำรวจตรีอย่างหม่อนฉัน ก็เดือนละ 2,765 บาท พะ ย่ะ ค่ะ"
- รจนา "น่าสนใจและหวังใยมากนะจ๊ะ งานก็เสี่ยงด้วย รายได้ก็น้อย แต่จำไว้เถิด บ้านเมืองจะเป็นสุขได้ก็ต้องพึ่งตำรวจดี ๆ อย่าง คุณนั่นแหละ ขอให้รีบเสมอว่า "เป็นตำรวจต้องเมตตาประชาชนผู้ไม่ซื่อซลาดปรามเหล่าร้ายได้ทุกหน"
(นายคนต่อไป) "หมายเลขสองทำงานอาชีพอะไรจ๊ะ"
- ทันตแพทย์ "หม่อนฉันเป็นทันตแพทย์ พะ ย่ะ ค่ะ"
- รจนา "ทันตแพทย์หมายถึงอะไรจ๊ะพ่อนุ่น"
- ทันตแพทย์ "ทันตแพทย์หมายถึงหมอฟัน พะ ย่ะ ค่ะ หมอฟันต้องทำหน้าที่ในการรักษาโรคเกี่ยวกับฟันและช่องปากด้วยการผ่าตัด ให้ความ และวิธีอื่น ๆ รวมทั้งควบคุมโรคในช่องปากของประชาชน ตลอดจนควบคุมบริการทันตสุขภาพ หรือสุขภาพของฟันนั้นแหละ พะ ย่ะ ค่ะ"
- รจนา "แหมจริง ๆ ต้องอดทนหน่อยนะจ๊ะ" เพราะ "จะเป็นแพทย์ที่ ข้าของฟันของคน ต้องไม่ว่ากันว่าคนนี้เหม็นขี้ฟัน"
- รจนา "อ้อ แล้วได้เงินเดือนเท่าไรล่ะ"

- ทันตแพทย์ "ได้เงินเดือน 3,745 บาท เพราะเมื่อจบ ม.6 แล้วต้องใช้ เวลาเรียนถึง 6 ปี พะ ยะ ค่ะ นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการเปิดคลินิกอีกต่างหาก พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "ดีมาก"
- "หมายเลขสามล่ะ ทำงานด้านไหนจ๊ะ"
- สจ๊วต "เหมือนฉันทำงานสูง พะ ยะ ค่ะ ทำงานบนเครื่องบิน เป็นผู้ อำนวยความสะดวกสบาย และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความ ต้องการของผู้โดยสารบนเครื่องบิน เช่นต้อนรับผู้โดยสารและ จัดหาที่นั่งให้ ตรวจสอบให้ผู้โดยสารรัดเข็มขัดก่อนที่เครื่องบินจะ ขึ้นหรือลง แจกหนังสือให้อ่าน เสริฟอาหาร ดูแลห้องโดยสาร ให้เรียบร้อย รวมทั้งให้บริการอื่น ๆ ที่จะอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้โดยสารด้วย พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "ตื่นตื่นคืนนะ , เพราะทำสูงมาก แล้วได้เงินเดือนเท่าไรจ๊ะ"
- สจ๊วต "เงินเดือน ๆ ละ 3,150 บาท ค่าเบี้ยเลี้ยงและชั่วโมงบิน ต่างหาก พะ ยะ ค่ะ ความรู้ก็ ม.6 ธรรมดา ๆ แต่ควรมีความรู้ ภาษาอังกฤษดี แล้วก็อบรมเพียง 9 สัปดาห์เท่านั้น ถูกสเปคใหม่ พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "อ้อม น่าคิด เป็นรัฐวิสาหกิจด้วย ได้เงินเดือนมากกว่าข้าราชการ ตั้งเยอะ แต่อย่าประมาทนะจ๊ะ"
- "จะทำกราดิไตในเครื่องบินต้องไปขึ้นชั้นเวหา ฟ้าความตาย" หมายเลขสี่ล่ะจ๊ะ ท้ามาหากินอะไรจ๊ะ"
- มัคคุเทศก์ "เหมือนฉันเป็นผู้นำทัศนาวจร พาผู้สนใจทั้งไทยและต่างประเทศ ไปชมสถานที่ต่าง ๆ แล้วบรรยายหรืออธิบายเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ ให้ฟัง ทั้งจะต้องตอบข้อสงสัยและให้ข้อมูล รวมทั้งต้องจัดหา ยานพาหนะให้เขาด้วย พะ ยะ ค่ะ"

- รจนา "แล้วไปเรียนที่ไหนมากขึ้นล่ะ มีเงินเดือนสักเท่าไร"
- มัทคุเทศก์ อบรมที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ท.ท.) และที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ พะ ยะ ค่ะ มีเงินที่ได้ท่องเที่ยวทางไกลอีกด้วย พะ ยะ ค่ะ
- รจนา "แหม, คีมากนะจ๊ะ คนเมืองนี่ก็ชอบการท่องเที่ยวด้วยกันทั้งนั้น รักสนุก ชอบสะดวกสบาย"
- นำรักมากพ้อมัทคุเทศก์ คนซื้อ แต่จงจำไว้เสมอว่า
- "เป็นมัทคุเทศก์ ต้องพูดดีมีวิชา รู้จักคำสิ่งทั้งหลาย ชี้ให้ชม" หมายเลขห้าทำอะไรกันจ๊ะ
- นักร้อง เป็นนักร้อง พะ ยะ ค่ะ
- รจนา "ทำหน้าที่อะไรบ้างจ๊ะ"
- นักร้อง "ทำหน้าที่ควบคุมและสำรวจพื้นดินและท้องฟ้า เพื่องานหาแผนที่หรือแผนภูมิงานก่อสร้าง งานเหมืองแร่ หรืออาจทำงานอื่น ๆ โดยกำหนดสถานที่ตั้ง วาดภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศ พะ ยะ ค่ะ แต่เงินเดือนน้อยไปนิดได้ 2,765 บาท พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "คีมาก ๆ อดทนไปก่อน ค่าของคนอยู่ที่ผลของงานนะจ๊ะ และขอให้ถืออยู่เสมอว่า "จะเป็นนักร้องตรวจป่าคง ย่ำลุ่มหลงว่าที่ไหนก็มีไม้"
- หมายเลขหก "ห้ามาหาทีไรจ๊ะ เห็นแต่งตัวโก้ไปเลยนะ"
- หมายเลขความ "หมายเลขความ พะ ยะ ค่ะ ห้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย จัดเอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย และดำเนินคดีแทนคู่ความทั้งทางอาญาและทางแพ่ง พะ ยะ ค่ะ
- รจนา "ก็ต้องจบปริญญาตรีสินะ"
- หมายเลขความ "พะ ยะ ค่ะ ได้เงินเดือนเพียง 2,765 บาท เท่านั้นเอง"

- รจนา "ก็ยังคงน่าจะ ประหยัดเอาหน่อย และก็ต้องจำไว้ให้แน่นว่า
"จะเป็นหนายความทางกฎหมาย ต้องมุ่งหมายยุติธรรมให้แก่เขา"
"หมายเลขเจ็ดประกอบสัมมาชีพอะไรล่ะจ๊ะ เห็นยื่นสงบเรียบร้อย
เชียวนะ"
- "เป็นครู พะ ยะ ค่ะ ครูหลักสูตรใหม่ด้วย พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "หมายความว่าอย่างไรล่ะจ๊ะ"
- ครู "หมายถึงครูที่สอนให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ซิ พะ ยะ ค่ะ
และจะต้องทำหน้าที่ให้การศึกษาและอบรมแก่เด็กทั้งหญิงและชาย
ในโรงเรียน และสถานทีอื่น ๆ อีกด้วย ทั้งยังให้ความรู้ในเรื่อง
อาชีพแก่เด็ก ๆ ด้วย พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "แล้วได้เงินเดือนเท่าไรล่ะจ๊ะ คຸ່ມເໝືອຍໂທມ"
- ครู "2,765.-บาท พะ ยะ ค่ะ คຸ່ມຍຸ່ນຮອກແຕ່ໄມ່ພອໃຊ້ ສອນທັງວັນ
ມີເດັກເປັນຮ້ອຍເປັນພັນ พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "อดทนซิจ๊ะ ครูต้องสนใจ ใฝ่รู้ สู้งานและต้องจำคากาของครู
ไว้ด้วยว่า
"จะเป็นครูต้องเสียงดังพูดฟังชัด ทั้งถนัดชี้แจงแถลงไข"
"หมายเลขแปดประกอบอาชีพอะไรกันจ๊ะ"
- นักบัญชี "หม่อนฉันทำหน้าที่ให้บริการทางบัญชีแก่สถานประกอบการธุรกิจทั้ง
สถาบันเอกชน และหน่วยงานของรัฐบาล ควบคุมดูแลการทำ
บัญชี พะ ยะ ค่ะ แต่ได้เงินเดือนก็เพียง 2,765 บาท พะ ยะ ค่ะ
ยังไม่รวยเลย"
- รจนา "ถ้าอยากได้มากกว่านี้ก็ต้องทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจซิจ๊ะ"
และยึดอุดมการณ์ไว้ด้วยนะจ๊ะว่า
"อยากทำงานการบัญชีมีมากมาย ใจเราไซ้ก็ต้องยึดถือความซื่อตรง"
"หมายเลขเก้าทำมาหากินอะไรจ๊ะ นັงກຣະຫຍໍ້ມື້ມື້ຍ່ອ່ງເຫຼົາລະ"

- เภสัชกร "เหมือนฉันเป็นเภสัชกรทำหน้าที่ปรุงยา จ่ายยา และรวมทั้งสิ่ง
ที่เกี่ยวข้องตามใบสั่งยาอีกด้วย พะ ยะ ค่ะ ในขณะที่ทำงาน
คล่องตัวขึ้น บัณฑิตตกงานในด้านนี้มีน้อย เพราะตลาดแรงงาน
ยังต้องการอีกมาก โดยเฉพาะตามร้านขายยาทุกร้าน ต่อไปนี้
จะต้องมีเภสัชกรควบคุมการจำหน่ายกันแล้ว พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "คิซึจะ ความปลอดภัยจะได้นี้น่าชื่น แล้วอย่าลืมว่า อยากรเป็น
นักเภสัชจัดเรื่องยา ต้องรู้ค่ายาที่แท้แก่โรคร้าย"
- สัตวแพทย์ "เหมือนฉันเป็นสัตวแพทย์พะ ยะ ค่ะ ต้องทำหน้าที่วินิจฉัยโรค
ให้ยาหรือสั่งยา ตลอดจนถึงผ่าตัดสัตว์ที่เจ็บป่วย บาดเจ็บ
หรือต้องการให้รักษาแล้วศึกษาสาเหตุและการระบอบของโรค
รวมทั้งต้องศึกษาโครงสร้างและการทำหน้าที่ของอวัยวะที่เป็น
โรค เหมือนฉันก็ได้เงินเดือนสูงเหมือนกันพะยะค่ะ ได้ถึง
3,745.-บาท พะ ยะ ค่ะ"
- รจนา "ขอให้จำเรื่อง ๆ เถอะ ขอให้ฉันนึกเสมอว่า
"จะเป็นสัตวแพทย์ต้องเมตตารักษาสัตว์ สรรพัตต์เขี้ยวขวาน่าสงสาร"
- รจนา "เสด็จพ่อเพคะ เหมือนฉันเลือกได้แล้วเพคะ"
- ท้าวสามล "เออ, รจนาลูกพ่อ ลูกชอบใครล่ะ พ่อจะได้จัดการให้เป็นที
เรียบร้อยไม่ว่า พึ่งพักเขาจะได้ไม่ต้องรี ๆ รอ ๆ ไร้เสียเวลา
เราต้องประหยัดกันหน่อยนะลูก ค่าเงินบาทมันลดก็ตั้งอย่างนี้แหละ"
- รจนา "เพคะ เสด็จพ่อลูกขอเลือกหมายเลขสุดท้ายเพคะ พูนกระหม่อมพ่อ
ทุกคนกล่าวพร้อมกัน "หา" รจนาเลือกสัตวแพทย์"

ปิดฉาก..

ปริศนาอาชีพ

1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกลักษณะการทำงานของอาชีพต่าง ๆ ได้

วิธีดำเนินการ

1. ใบโรวเนียวกิจกรรม 'ปริศนาอาชีพ' เท่าจำนวนกลุ่มที่แบ่ง ประมาณกลุ่มละ 6 - 7 คน
2. บัตรรายชื่ออาชีพกลุ่มละ 30 บัตร (กำหนดให้มีจำนวนบัตรอาชีพมากกว่าจำนวนคำตอบที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อต้องการประเมินการตัดสินใจที่แน่นอนด้วย)
3. ครูให้สมาชิกแต่ละกลุ่มนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม และแจกบัตรรายชื่ออาชีพให้สมาชิกทุกคน ๆ ละเท่า ๆ กัน จะได้ประมาณคนละ 4 - 5 บัตร
4. ครูให้สัญญาณเริ่มต้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเอารายชื่อจากบัตรอาชีพไปเขียนลงในแผ่นปริศนาอาชีพทางด้านขวามือ โดยให้ข้อความสัมพันธ์กันกลุ่มใดทำเสร็จก่อนและถูกต้องมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ
5. กติกาในการทำงานคือ ห้ามส่งบัตรอาชีพของตนให้ผู้อื่นอ่าน แต่อ่านให้ผู้อื่นฟังได้
6. ครูเฉลยคำตอบเพื่อหาผู้ชนะ
7. เมื่อได้ผู้ชนะแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น การที่ได้คำตอบไม่ถูกต้องว่าเป็นเพราะเหตุใด (ครูจะต้องเตรียมคำตอบที่ถูกต้องและให้เหตุผลประกอบด้วย)
8. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อคิดลงในสมุดแนะนำ
9. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร

ตั้งนี้

การทำงานในอาชีพแต่ละอาชีพต่างก็มีสภาพการทำงานที่ไม่เหมือนกัน นักเรียนจะต้องรู้จักพิจารณาเลือกงานที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน จึงจะทำงานได้ผลและตรงตามเป้าหมายของชีวิต

อาชีพแต่ละอาชีพมีลักษณะงานเฉพาะอย่าง นักเรียนควรรู้ลักษณะอาชีพแต่ละอย่าง
 นั้นว่าเป็นอย่างไรและเหมาะสมกับตนหรือไม่ ทั้งนี้จะได้เป็นการเตรียมตัวแต่เนิ่น ๆ ในการศึกษา
 จะประกอบอาชีพนั้น ๆ

อันอาชีพในโลกนี้มีหลายอย่าง
 จงศึกษางานทั้งหลายให้เข้าใจ
 ขอให้คิดถึงปัญญาความสามารถ
 แม้นักเรามาช่วยจักช่วยชู
 จะเป็นครูต้องเสียงดังพูดฟังชัด
 จะเป็นหมอต้องมีธรรมประจำใจ
 เป็นตำรวจต้องเมตตาประชาบาล
 เป็นทหารต้องทรหดต้องอดทน
 เป็นนายช่างถนัดงานด้านศิลปะ
 เป็นนายช่างเครื่องยนต์และกลไก
 จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ใช้ปราดเปรี๊อง
 เป็นคาราต้องชอบงานการแสดง
 เป็นพ่อค้าธุรกิจชอบคิดค้า
 จะเป็นนักปกครองต้องมีคนชม
 เป็นแม่บ้านงานต้องคล่องสันต์
 เป็นพยาบาลงานโรกภัยต้องไม่กลัว
 จะทำงานด้านเกษตรประเทศไทย
 จะเป็นนักอักษรศาสตร์ปราดเปรี๊องตั้ง
 จะเป็นนักประวัติศาสตร์ที่ปราดเปรี๊อง
 จะเป็นนักโบราณคดีที่ชำนาญ
 จะเป็นนักคณิตศาสตร์ฉลาดล้ำ
 จะเป็นผู้เชี่ยวชาญการดนตรี

เลือกถูกทางอนาคตจะสดใส
 ว่างานไหนจะไปได้ให้คิดดู
 ว่าฉลาดเรียนสิ่งใดไม่อคต
 ให้มุ่งสู่เป้าหมายได้สมาธิ
 หรือนักชี่แจ่มแกลงไข
 จะต้องไม่รังเกียจโรคทุกข์โศกคน
 ไม่ชี่ชลาคราบเหล่าร้ายได้ทุกคน
 ต้องพลีตนเพื่อปกป้องคุ้มครองไทย
 ต้องไม่ละเงินตนการดีที่แจ่มใส
 ต้องฝึกไม่ชอบประคิษฐิคิดคดแฉง
 ต้องเก่งเรื่องเคมีและสีแสง
 รู้จักเสริมแสดงทำให้น่าชม
 ต้องสรรหาบริการดีที่เหมาะสม
 ต้องไม่ข่มขู่ประชานน่ากลัว
 ปรนนิบัติไม่ชิงชังทั้งลูกพี่
 คนดีชี่วไม่รังเกียจนิกเกลียดชัง
 ต้องสนใจพัฒนาไม่ล่าหลัง
 ก็ต้องนั่งอ่านค้นคว้าวิชาการ
 ต้องเก่งเรื่องการค้าค้นคว้าหาหลักฐาน
 ต้องเก่งด้านการชุดค้นจนรู้ดี
 ต้องจจจำสูตรทั้งหลายได้เร็วรี
 เรื่องคิดสี่ตีเป้าต้องเข้าใจ

หากใจชอบทำงานด้านสงเคราะห์
 จะเป็นผู้เชี่ยวชาญวิจัย
 อยากรจะเป็นนักประพันธ์ที่ผันเฟื่อง
 อยากรจะเป็นนักเกิ้ลซัดเรื่องยา
 อยากรจะเป็นนักจัดรายการชาวจลาต
 อยากรเป็นนักภาษาศาสตร์ปราศเปรื่องไกล
 แม้อยากรจะทำงานด้านป่าไม้
 อยากรเป็นแพทย์ที่ชำรองพันของคน
 อยากรเป็นหมอเส้นสายกายบำบัด
 อยากรทำงานแก่งกาจราชทัณฑ์
 อยากรเป็นนักธรณีที่ปราศเปรื่อง
 อยากรทำการงานใดในเครื่องบิน
 อยากรทำงานบริการ เขาเราต้องคล่อง
 อยากรทำงานด้านบัญชีมีมากมาย
 จะทำงาน น.ส.พ. ขอเตือนจิต
 จะ เป็นนักสำรวจตรวจป่าดง
 จะ เป็นพวกสับเหร่ออย่าเหนื่อยศ
 แม้จะเป็นเลขานุการงานต้องดี
 จะ เป็นนักเศรษฐศาสตร์ให้ปราศเปรื่อง
 จะ เป็นนักเทคโนโลยีที่ชำนาญ
 จะ เป็นนักประชาสัมพันธ์ผู้สันต์
 จะ เป็นแชมป์นักกีฬาอย่างละวาง
 จะ เป็นช่างเสริมสวยรววยลูกค้า
 เป็นกรรมกรต้องปราศเปรื่องด้วยเรี่ยวแรง
 จะ เป็นนักการเมืองผู้ปราศเปรื่อง

เราต้องเหมาะที่จะช่วยด้วยเลื่อมใส
 ต้องอาศัยสติพิจารณา
 ต้องปราศเปรื่อง เรื่องชีวิตลึกลับสรรหา
 ต้องรู้ค่ายาที่แพ้แก้โรคร้าย
 ต้องสามารถจูงใจคนจนหลงไหล
 ต้องฝึกฝน เรื่องภาษาวาจาคน
 ต้องกล้าตายผจญภัยในไพรสมถ์
 ต้องไม่บ่นว่าคนนี้เหม็นขี้ฟัน
 ต้องสันต์คืบนิ้วศไปแต่ยึดฉันท
 ต้องไม่หวั่นนักโทษโคใจหมิว
 ต้องเก่งเรื่องแร่-น้ำมัน และชั้นหิน
 ต้องบ้ำบั้นขึ้นเวหาท่าความตาย
 เสนอสนองทุกคนไปไม่ขาดหาย
 ใจเราไซ้รู้ต้องยึดถือความเชื่อตรง
 จะต้องคิดถึงจรรยาอย่าลืมหอง
 อย่าลุ่มหลงว่าที่ไหนภัยไม่มี
 ต้องทรหดไม่ขยาดชลาตกลัวผี
 ต้องเร็วรีปรณมิติผู้จัดการ
 ต้องรู้เรื่องการทำกินทุกถิ่นฐาน
 ศาสตร์ทุกด้านต้องประยุกต์ได้ทุกทาง
 ต้องเจนจัดล้มพันธุประชาอย่าเมินหมาง
 ต้องเสริมสร้างบำรุงกายให้แข็งแรง
 เรื่องสนทนาต้องคุยได้หลายแขนง
 ที่แข็งแรงงอตุสหาหามาจะมี
 ต้องสามารถให้คนชมสมศักดิ์ศรี

เป็นนักเทศน์ต้องชำนาญโวหารดี
 เป็นหมอคูใช้วิชาโหราศาสตร์
 เป็นนักคุเทศก์ต้องพูดดีมีวิชา
 เป็นนักปรุงอาหารชาญฉลาด
 จะเป็นทูตต้องพูดดีมีคนชม
 จะเป็นนักบริหารด้านต่าง ๆ
 อันอาชีพอื่นนั้นไซ้หลายหมื่นมี
 จะเป็นนักอะไรนั้นคิดกันเถิด
 แต่อย่าเป็นทรราชย์ชาติใจมาร

รู้จักชี้ตัวอย่างชัดสร้างศรัทธา
 ต้องสามารถทายถึงแก่นแก่นหนักหนา
 รู้จักคำสั่งทั้งหลายชี้ให้ชม
 ต้องสามารถปรุงแต่งจัดสัสดส่วนผสม
 ทั้งเหมาะสมในเรื่องงานการพูดดี
 ต้องเก่งวางบุคคลให้ได้ถูกที่
 ต้องถ่วงถ่วงให้แน่นแก่นของงาน
 ต่างชูเชื้อชาติได้หลายสถาน
 คิดสร้างผลบุญธิปไตยของไทยเออย

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ใบโรเนียว "ปริศนาอาชีพ" เท่าจำนวนกลุ่มที่แบ่ง
2. บัตรรายชื่อกลุ่มละ 30 บัตร
3. เอกสารแนวทางการสรุป

ปริศนาอาชีพ

<u>ลักษณะอาชีพ</u>	<u>ชื่ออาชีพ</u>
- ผู้ที่ชำนาญและมีฝีมือทางตกแต่งทรงผมของสุภาพสตรี 15	นักสังคมสงเคราะห์ 1
- ผู้ทำงานหนักประมาณ 3-4 เดือนต่อปี และจำต้องทำทุกอย่างที่ยื่นให้ 13	ผู้พิพากษา 2
- ผู้ทำงานช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ของครอบครัว แก้ไขปัญหาชีวิต 1	ทันตแพทย์ 3
- ผู้คุ้นเคยกับหนังสือหลายชนิด อ่านหนังสือมาก หาความรู้เพิ่มเติม 7	แอร์โฮสเตส 4
- ผู้ชำนาญในการปฐมพยาบาล สนใจความเป็นอยู่ โรคภัยไข้เจ็บของผู้อื่น 17	ศัลการักษ์ 5
- ผู้ที่ชำนาญเรื่องเกี่ยวกับพัน ดอนพัน อุดเกี่ยวกับพัน 3	เลขานุการ 6
- ผู้ที่ทำหนังสือโต้ตอบจดหมาย บันทึกการนัดหมายของนายจ้าง โดยการจดชวเลข - พิมพ์ดีด 6	บรรณารักษ์ 7
- ผู้ที่มีความสามารถทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรม 2	นักดนตรี 8
- ผู้ที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกสบาย แก่ผู้โดยสารบนเครื่องบิน 4	พนักงานไปรษณีย์ 9
- ผู้ที่นำคณะไปทัศนจารหรือชมสถานที่ที่น่าสนใจ รวมทั้งบริการด้านยานพาหนะ 16	นักปศุสัตว์ 10
- ผู้ควบคุมการขนหรือถ่ายสินค้า จัดเก็บภาษีอากร ลักลอบการหนีภาษี 5	นักแสดงมายากล 11
- ผู้ที่ออกแบบตกแต่งภายใน ให้สี ทาเครื่องเรือน ตกแต่งทาสี 8	นักพยากรณ์อากาศ 12

- ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือบุคคลอื่นให้รู้จักและเข้าใจตนเองทุกด้าน	ผู้อำนวยการเกษตร	27
ช่วยให้รู้จักพัฒนาตนเองและรู้จักนำเอาความสามารถของตนมา	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	28
ใช้ให้เป็นประโยชน์	นักปกครองหรือนักบริหาร	29
	นักเศรษฐศาสตร์	30

<u>หมายเหตุ</u>	ลักษณะอาชีพมี	25	อาชีพ
	ชื่ออาชีพมี	30	อาชีพ

หัวใจเรียกหา

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกสถานที่ประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ตนสนใจได้

วิธีดำเนินการ

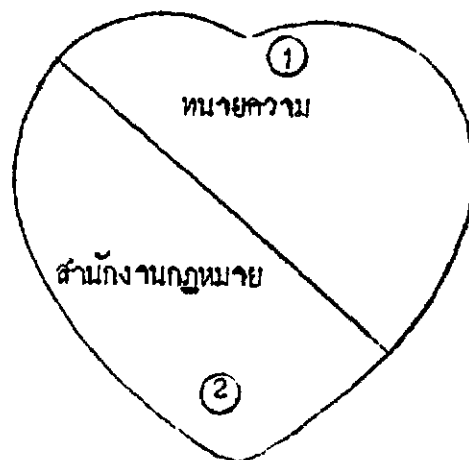
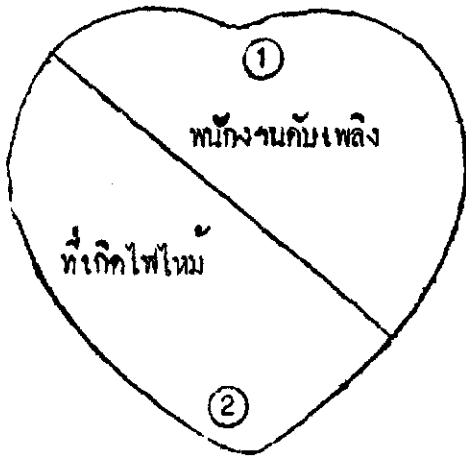
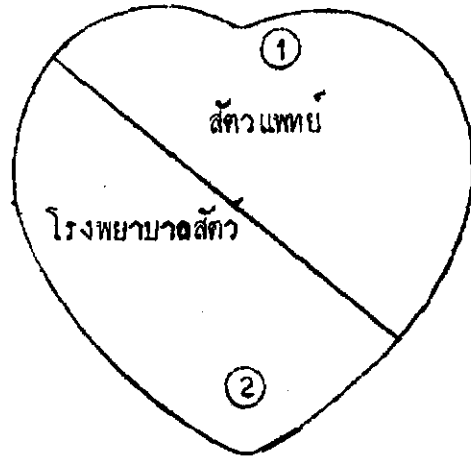
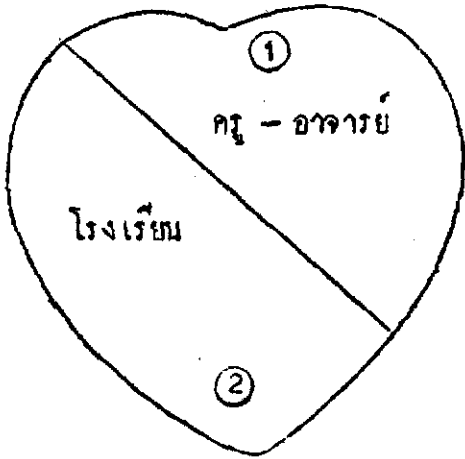
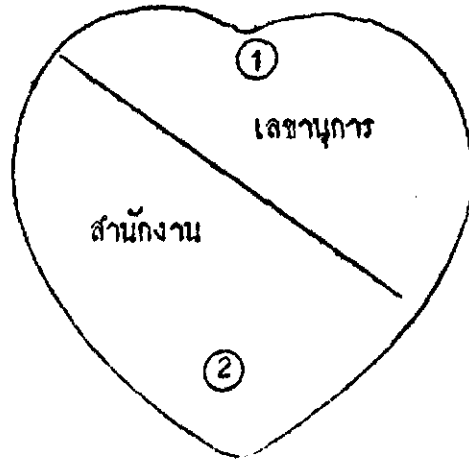
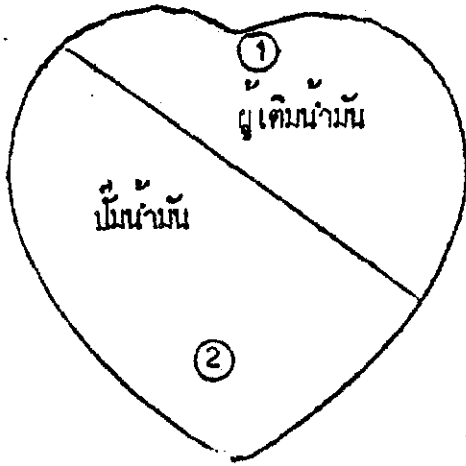
1. ครูเตรียมอุปกรณ์ ต่อไปนี้
  - 1.1 ตัดกระดาษแข็งเป็นรูปหัวใจ ( ) ที่แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนเท่าจำนวนสมาชิก
  - 1.2 เขียนชื่ออาชีพและสถานที่ประกอบอาชีพลงในรูปหัวใจแต่ละดวง (ตามแบบแนบท้าย) โดยกำหนดให้ส่วนที่ 1 เป็นชื่ออาชีพ ส่วนที่ 2 เป็นสถานที่ประกอบอาชีพ เมื่อเขียนเสร็จให้ละชั้นส่วนทุก ๆ ชั้นไว้ดำเนินการต่อไป
2. ครูแจกชิ้นส่วนต่าง ๆ ให้นักเรียนคนละ 1 ชิ้น เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อไปนี้
  - 2.1 ผู้ที่ได้ชิ้นส่วนหมายเลข 1 (ชื่ออาชีพ) ทุก ๆ คน จะต้องเตรียมตัวออกมาแสดงท่าไม้ของอาชีพนั้น ๆ ทีละคนเพื่อให้เพื่อน ๆ ช่วยกันทายว่าเป็นอาชีพอะไรและคู่ของคนที่ได้รับหมายเลข 2 (สถานที่ประกอบอาชีพ) สามารถเอาชิ้นส่วนออกมาประกบได้ถูกต้อง
3. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อติตลงในสมุดแนบแนว
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้

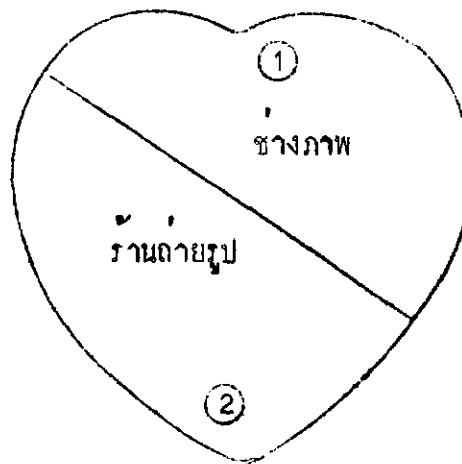
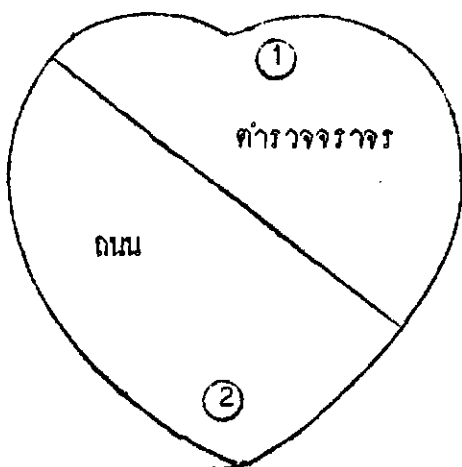
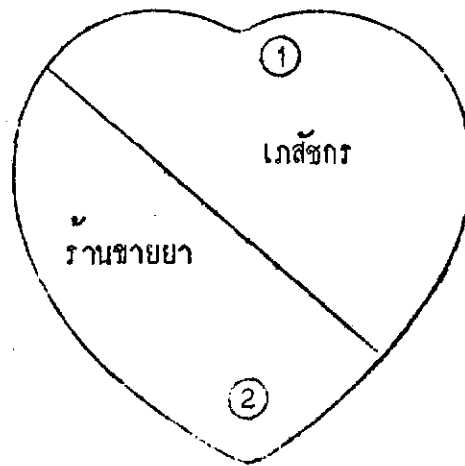
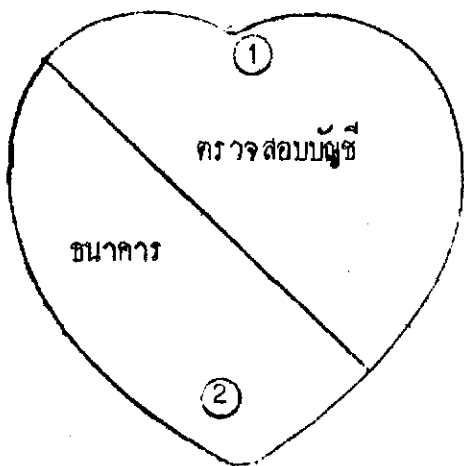
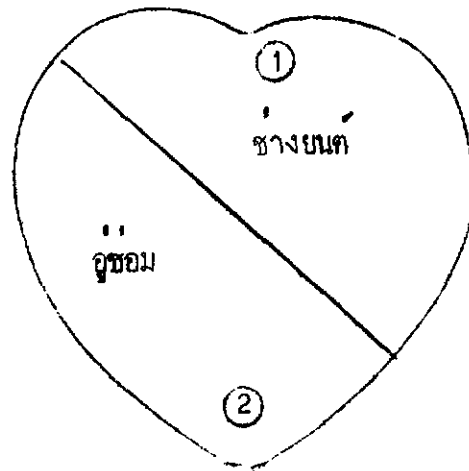
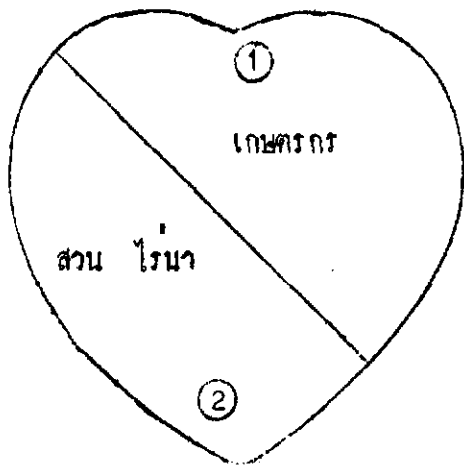
ในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพนั้น ย่อมต้องมีสถานที่ปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไป จึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องรู้จักสถานที่ปฏิบัติงานนั้น ๆ ว่าเหมาะสมสอดคล้องกับตนเองเพียงใด ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น ๆ

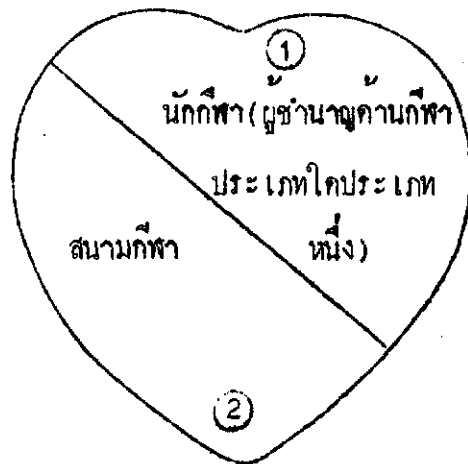
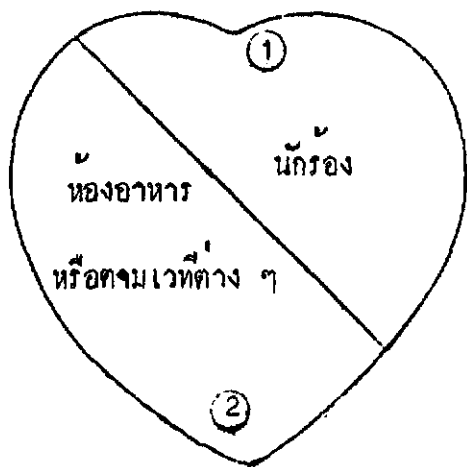
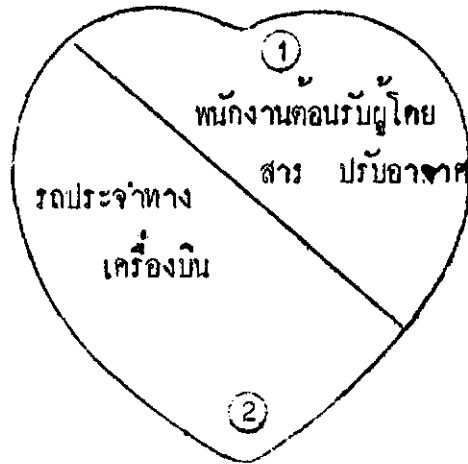
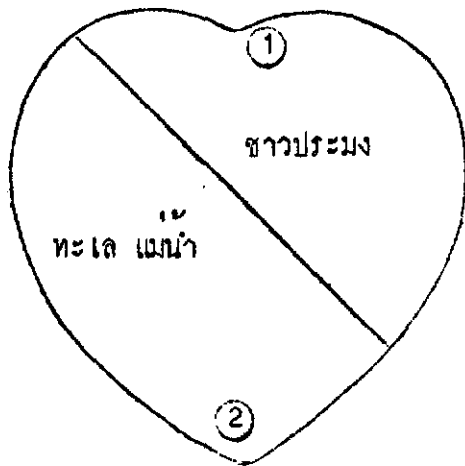
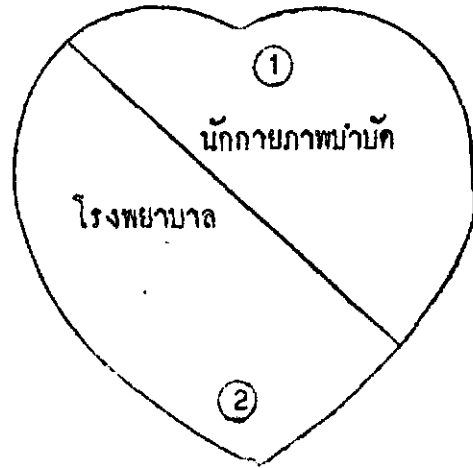
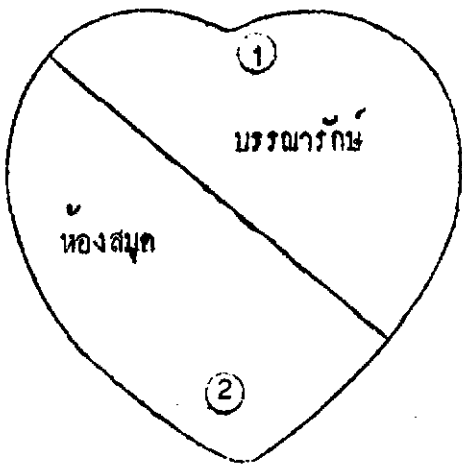
สื่อการจัดกิจกรรม

1. กระดาษแข็งรูปหัวใจตัดเป็น 2 ส่วนเท่าจำนวนสมาชิก (ตามตัวอย่าง)
2. เอกสารแนวทางการสรุป

รูปตัวอย่าง "หัวใจเรียกหา"

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

บอกสภาพการทำงานของอาชีพบางอย่างได้

วิธีดำเนินการ

1. ครูเขียนป้ายชื่ออาชีพตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของฮอลแลนด์ ลงบนกระดาษแข็งให้มีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนทั้งชั้นจะเห็นได้ทั่วกัน
2. ครูขออาสาสมัคร 2 คู่ (6 คน) ให้เป็นผู้เข้าแข่งขันเกมส์มาตามอาชีพ (วิธีการเล่นเช่นเดียวกับเกมส์มาตามนัดทางทีวี)
3. ครูอธิบายวิธีการเล่นพร้อมทั้งกติกาให้นักเรียนเข้าใจ ดังนี้

ในรอบแรก ผู้เข้าแข่งขันแต่ละคู่จะต้องช่วยกันทำคะแนนให้ได้มากที่สุดและถูกต้องที่สุด ในเวลา 5 นาที ที่กำหนดให้ โดยการตกลงกันระหว่างคู่ของตนเองว่าใครจะเป็นผู้ไปอาชีพและใครเป็นผู้ทาย

ในรอบที่สอง จะนำคู่ที่ทำคะแนนได้สูงสุดมาแข่งกันเองเพื่อหาผู้ชนะ

กติกา ห้ามผู้ที่ทำหน้าที่ไปอาชีพกล่าวถึงคำที่มีอยู่ในชื่ออาชีพนั้น ๆ ถ้ามีถือว่าผิด กติกาต้องเปลี่ยนเป็นอาชีพใหม่

4. ครูขออาสาสมัคร 1 คน เป็นผู้จับป้ายชื่ออาชีพชั้นสูง ๆ ให้ทุก ๆ คนเห็น ยกเว้นคนที่เป็นผู้ทายอาชีพ (ให้อาสาสมัครยืนอยู่ข้างหลังผู้ทายอาชีพ)
5. ครูให้สัญญาณเริ่มต้น ผู้ที่ทำหน้าที่ไปอาชีพจะต้องพยายามพูดให้คู่ของตนทายให้ถูกว่าอาชีพนั้นคืออะไร (โดยไม่ผิดกติกา) ถ้าตอบถูกคิดเป็น 1 คะแนน แต่ถ้าไม่ตอบให้ผู้ทายพูดคำว่า 'ผ่าน' อาสาสมัครจะเปลี่ยนอาชีพใหม่ให้ทำเช่นนี้จนครบเวลา 5 นาที รวมคะแนนในรอบแรกของแต่ละคู่เพื่อหาคู่ที่ได้คะแนนสูงสุด
6. นำคู่ที่ได้คะแนนสูงสุดมาแข่งกันเองอีกครั้ง เพื่อหาผู้ชนะเลิศ
7. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อติดตามในสมุดแนะนำ
8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้

การตั้งเป้าหมายว่าจะศึกษาอะไรเพิ่มเติม หรือเพื่อประกอบอาชีพอะไรในอนาคตนั้น เป็นเรื่องสำคัญต่อชีวิตเรามาก ถ้าเราตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างรีบร้อนไม่รอบคอบ เราอาจต้องจำใจทำงานที่ไม่ตรงกับลักษณะนิสัยและความสามารถของเรา ซึ่งเป็นผลทำให้ทำงานนั้นไม่ดีเท่าที่ควร ไม่มีความเจริญก้าวหน้า ก่อให้เกิดความเบื่อกว่าหน่ยต่อการทำงานนั้น ๆ เป็นเหตุให้อยากเปลี่ยนงานและอาจเป็นผู้ว่างงานในที่สุด

ดังนั้นนอกจากเราจะต้อง รู้จักตัวเองดีเพียงพอแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ เราจะต้องมีความรู้กว้างขวางพอประมาณเกี่ยวกับโลกของงาน เช่น ประเภทและลักษณะของงานอาชีพ สภาพของตลาดแรงงาน และความต้องการแรงงาน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ป้ายชื่ออาชีพต่าง ๆ
2. เอกสารแนวทางการสรุป

การตั้งเป้าประสงค์

2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

สามารถตั้งเป้าประสงค์ที่เหมาะสมกับตนได้

วิธีดำเนินการ

1. ครูเตรียมกรณีตัวอย่าง 4 กรณี เท่าจำนวนนักเรียน
2. ครูแจกกรณีตัวอย่างให้นักเรียนทุกคน (แจกทีละกรณี)
3. ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนเพื่อปรึกษากันและตอบคำถามข้างท้ายกรณีตัวอย่างแต่ละกรณี (ให้ทำสัปดาห์ละ 2 กรณี)
4. ครูสุ่มนักเรียนให้ออกมารายงาน เกี่ยวกับคำตอบและเหตุผลในกรณีตัวอย่างแต่ละกรณี พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ไม่เห็นด้วยกับคำตอบนั้น ๆ โต้แย้งได้
5. ครูเฉลยคำตอบ
6. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อติดลงในสมุดแนบแนว
7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้

เกณฑ์การตั้งเป้าประสงค์ มีดังนี้

1. เป้าประสงค์ต้องมีความหมาย จงเลือกเป้าประสงค์ที่มีความหมายสำหรับตัวเอง เช่น ถ้าบิตา มารดา ต้องการให้ขยันเรียนมากขึ้นก็จะตั้งเป้าประสงค์ให้นักเรียนว่าจะต้องดูหนังสือคืนละ 2 ชั่วโมง เป้าประสงค์นี้จะมีมีความหมายสำหรับตัวบิตา มารดา มากกว่าตัวนักเรียนเอง หากเป็นเช่นนั้นแล้วโอกาสที่จะไม่บรรลุเป้าประสงค์ย่อมมีมากที่สุด เพราะเป้าประสงค์ของตนจะให้คนอื่นตั้งให้ไม่ได้
2. เป้าประสงค์ต้องสามารถเอาชนะได้ จงเลือกเป้าประสงค์ที่มีเหตุผล หมายความว่า การตั้งเป้าประสงค์ที่จะทำได้ในเวลาที่กำหนด และสามารถเอาชนะเป้าประสงค์นั้นได้ เป้าประสงค์นี้จะต้องไม่ยากเกินไปหรือง่ายเกินไป

สื่อการจัดกิจกรรม

1. กรณีตัวอย่าง 4 กรณี พร้อมคำเฉลย
2. เอกสารแนวทางการสรุป

กรณีตัวอย่างที่ 1

มาลี เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เธอขยันเรียนมาก เธอเป็น บุตรสาวคนที่ 2 พี่สาวของเธอชื่อสุภา เรียนจบจากมหาวิทยาลัยเดียวกันกับมาลี มาลีคิดถึง พี่สาวที่เคยเลือกเรียนวิชาการพูดและการละครเป็นวิชาเอก เมื่อทลคิดกลับไป มาลีจำได้ว่า เมื่ออยู่ในมหาวิทยาลัย สุภาเป็นคนที่เพื่อนนักศึกษานิยมมาก เคยเป็นผู้นำในการแสดงละคร เคยได้รับเลือกเป็นราชินีในงานวันคืนสู่เหย้าเป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงสร้างปัญหาให้มาลี เพราะ ทั้งครูและบิดามารดาของเธอหวังที่จะให้ เธอเป็นเช่นสุภา

เมื่อทำป็นเองในการแสดงละครของคณะ มาลีไม่สนใจและอยากทำงานอื่นมากกว่า แต่ เธอได้รับความกดดันคือมารดาของเธอขอร้องให้ เธอไปลองแสดงดู เธอปฏิเสธ และใน ขณะเดียวกันเธอรู้สึกผิดหวังเกี่ยวกับตัวเอง มาลีหงุดหงิดและกังวลเป็นที่สุด เพราะเธอ ตัดสินใจไม่ได้ว่า เธอควรพยายามอ่านบทละคร เตรียมไปแสดงหรือไม่ แต่ในที่สุด เธอก็ตัดสินใจ เข้าร่วมแสดงโดยเกิดความคิดว่า ถ้ามีความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น เธอจะต้อง พยายามเป็นคาราละครที่มีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยอย่างพี่สาวของเธอให้ได้

ในวันแสดงจริงผลที่ออกมาปรากฏว่า มาลีถูกคนดูให้แสดงความไม่พอใจ เนื่องจาก เธอแสดงได้ไม่ดีและจำบทละครผิด ๆ ถูก ๆ มาลีรู้สึกผิดหวังและล้มเหลวระคนกันอยู่ และ เกิดความคิดว่า เธอเป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถ นอกจากนี้มาลียังเกิดความคิดต่อไปอีกว่า เธอคงไม่มีหวังที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพใด ๆ เลย

จงวิจารณ์ข้อปัญหาต่อไปนี้

- ทำไมมาลีจึงรู้สึกหงุดหงิดและกังวล

เฉลย ตัดสินใจไม่ได้ระหว่างความต้องการของคนอื่นกับความต้องการของตัวเอง

- มาลีได้ทำอะไรเพื่อหลีกเลี่ยงความหงุดหงิดกังวลนี้

เฉลย ลองทำตามความต้องการของคนอื่น

3. มาลีชอบการแสดงละครจริง ๆ หรือเปล่า

เจดย   เปล่า

4. มาลีเป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

เจดย   ไม่ใช่ แต่เป็นเพราะไม่รู้จักตัวเองดีพอ และทำในสิ่งที่ตนไม่ชอบ ไม่มีความถนัดและความสามารถ

5. มาลีควรทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จในอาชีพในอนาคต

เจดย   ศึกษาตัวเองเสียใหม่เพื่อให้เกิดความรู้จักตัวเอง ในด้านความชอบ ความสนใจ ทักษะความสามารถ แล้วจึงเลือกงานให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตนมีอยู่

กรณีตัวอย่างที่ 2

พิศมัยมีอายุ 30 ปี เธอมีบุตร 2 คน สามีทำงานอยู่บริษัทการพิมพ์มีรายได้ดี ดังนั้นพิศมัยจึงไม่ต้องทำงานนอกบ้าน เมื่อเร็ว ๆ นี้เธอและสมศักดิ์ (สามี) ได้คุยกันถึงเรื่องที่ว่าพิศมัยอยากจะมีส่วนช่วยในการหาเงินบ้าง โดยใช้ความชำนาญที่เธอเคยได้รับจากมหาวิทยาลัย พิศมัยมีความพอใจในความคิดนี้และหวังว่าจะได้เปลี่ยนแปลงเส้นที่ สมศักดิ์เอาใจช่วย

เพื่อนร่วมงานคนหนึ่งของสมศักดิ์ได้บอกแก่เธอว่า บริษัทที่ทำการวิจัยแห่งหนึ่งต้องการจ้างคนทำงานในบริษัทหลายตำแหน่ง เมื่อพิศมัยได้รับคำบอกเล่า เธอแสดงความสนใจมาก แม้ว่าเธอจะไม่ทราบว่าการวิจัยคือ งานชนิดใด มีหน้าที่การงานอย่างไร พิศมัยต้องการรีบฉวยโอกาสนี้ เธอได้ติดต่อและนัดพบผู้อำนวยการบริษัทวิจัย ทั้งนี้ด้วยเกรงว่าจะมีคนอื่นมาสมัครก่อน

ในบ่ายวันนั้นพิศมัยได้ไปพบกับผู้อำนวยการของบริษัทวิจัย สิ่งที่เธอหวังและสนใจมากกลับกลายเป็นตรงกันข้าม พิศมัยกับผู้อำนวยการพูดกันไม่รู้เรื่อง มีหลายคำที่เธอไม่เข้าใจเลย การสนทนากันรู้สึกว่าจะถูกตะกัก และหยุดพูดกันไปในที่สุด พิศมัยรู้สึกว่าไม่สามารถหาคำถามที่ถูกต้องมาถามผู้อำนวยการได้ และผู้อำนวยการมีท่าทีไม่สนใจในตัวเธอ

ต่อมาในเย็นวันนั้น พิศมัยได้เล่าถึงผลของการสัมภาษณ์ซึ่งไม่ได้ผลดีเลยให้สมศักดิ์ฟัง ตัวเธอนั้นก็ยังเข้าใจหน้าที่ของงานวิจัยและงานของบริษัท แม้ว่าเธอคิดว่าอาจจะทำงานนั้น เธอรู้สึกว่าเธอมีหวังน้อยมากในการหางานทำ ในที่สุด พิศมัยก็หางานทำไม่ได้

จงวิจารณ์ข้อปัญหาต่อไปนี้

1. ทำไมพิศมัยจึงไม่ได้งานทำ

เฉลย   หางานที่ไม่ตรงกับความสามารถที่มีอยู่

2. พิศมัยควรทำอย่างไรบ้างที่จะทำให้เธอมีโอกาสได้งานทำ

เฉลย   หางานใหม่ที่ตรงกับความสามารถของตน

กรณีตัวอย่างที่ 3

ถาวรเป็นเด็กหนุ่มที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเป็นนักกีฬาอาชีพ ตั้งแต่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมต้น เขาเล่นกีฬาหลายประเภท

สำหรับด้านการเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเรื่อยมา ถาวรรู้สึกว่าการอ่านเป็นวิชาที่ยากสำหรับเขา ด้วยเหตุที่เขาอ่านไม่คล่องเขาจึงสอบวิชาต่าง ๆ ได้คะแนนรวมต่ำ

ในชั้นมัธยมปลาย ถาวรได้ไปปรึกษาอาจารย์แนะแนวถึงเรื่องการวางแผนการศึกษาต่อของเขา อาจารย์แนะแนวแนะนำว่า เขาควรเรียนวิชาที่มีการอ่านน้อย ๆ มากกว่าที่จะเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านโดยตรง ในการสนทนากับอาจารย์แนะแนว ถาวรได้บอกอาจารย์ว่าเขาสนใจที่จะเป็นนายควม อาจารย์แนะแนวได้ถามถาวรว่า เขารู้ไหมว่าการเรียนวิชากฎหมายเป็นอย่างไรต้องอาศัยการอ่านมากน้อยแค่ไหนแต่ถาวรก็ทำเฉย ๆ เสีย

อาจารย์แนะแนวให้ถาวรไปเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งอาศัยการอ่านน้อย แต่จะเน้นหนักทางภาคปฏิบัติ ครั้งแรกถาวรปฏิเสธ เขามองโรงเรียนอาชีวศึกษาว่าเป็นสถานที่ที่อาจารย์แนะแนวพยายามส่งเด็กที่เรียนไม่เก่งไปเรียน ต่อมาเขาได้ดูโปรแกรมการเรียนอย่างละเอียด ถาวรจึงได้ตัดสินใจเข้าเรียนในวิชาซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ณ โรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง เขาสนใจในวิชานี้มาก และก็ประสบความสำเร็จในที่สุด

จงวิจารณ์ข้อปัญหาต่อไปนี้

1. ในตอนแรกถาวรอยากเป็นอะไร

เฉลย นักกีฬาอาชีพ, ทนาย

2. ถาวรเปลี่ยนเป้าหมายของตัวเองหรือไม่

เฉลย เปลี่ยน

3. ทำไมถาวรจึงประสบความสำเร็จในอาชีพ

เฉลย เพราะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน

4. อาจารย์แนะแนวช่วยถาวรได้อย่างไร

เฉลย ช่วยให้การรู้จักตัวเองดียิ่งขึ้น

5. ใครเป็นผู้ตัดสินใจให้ถาวร

เฉลย ตัวเขาเอง (ครูแนะแนวเป็นแต่เพียงผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่เขาเท่านั้น)

กรณีตัวอย่างที่ 4

เมื่อสันติกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา เขาคิดถึงอนาคตของเขาวouldจะมีอาชีพอะไร เขาควรเรียนต่อในมหาวิทยาลัยหรือไม่ และค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อเท่าไร ตัวเขาเองมีความสนใจ ความถนัด ความสามารถอะไร สันติได้พบอาจารย์แนะแนวของโรงเรียนหลายครั้ง เพื่อซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการวางแผนชีวิตของเขา ซึ่งอาจารย์แนะแนวก็ได้ให้ความกระจ่างแก่เขามากทีเดียว สันติได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดของสถานที่เรียนต่าง ๆ จากครูแนะแนว นอกจากนั้นเขายังได้หาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ด้วยตัวของเขาเองอีกด้วย โดยการพูดคุยกับผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่เขาสนใจ

ตลอดเวลาที่ผ่านมาสันติได้ทำทุกอย่างด้วยตัวเอง ซึ่งแม้แต่ตัวเขาเองก็ยังแปลกใจว่าเขาทำได้อย่างไร เดิมนั้นเขาเรียนสำเร็จแล้ว เขามีความสุขความพอใจในการทำงานมาก สันติคิดอยู่เสมอว่า ระหว่างความชอบและความพอใจในงานเมื่อเปรียบเทียบความสำคัญกับรายได้และความเจริญก้าวหน้าแล้ว เขาคิดว่าความชอบและความพอใจในงานเป็นสิ่งสำคัญกว่า เพราะทำให้เขาไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่ทำ

จงอภิปรายข้อปัญหาต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าสันติได้ทำอะไรบ้าง ซึ่งมีส่วนช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการทำงาน

เฉลย วางแผนล่วงหน้า คุยกับครูแนะแนว หาข้อมูลเพิ่มเติม

2. สันติเบื่อหน่ายงานที่เขาทำหรือไม่ เพราะเหตุใด

เฉลย ไม่เบื่อ ทั้งนี้เพราะเขาได้ทำงานที่ตัวเองชอบ

แนะแนวนักเรียนสำคัญไฉน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม บอกว่าบริการแนะแนวมีอิทธิพลต่อการเลือกของตนได้

วิธีดำเนินการ

1. ครูนำแบบสำรวจการใช้บริการแนะแนวให้นักเรียนทำ (ตามแบบแนบท้าย)
2. เมื่อนักเรียนทำแบบสำรวจแล้ว ครูสุ่มถามนักเรียนถึงเหตุผลในการเลือกตอบแต่ละข้อ
3. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อตัดสินใจในสมุดแนะแนว
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้

นักเรียนควรรู้จักขอคำปรึกษาด้านอาชีพจากครูแนะแนว ครูประจำชั้น บิคา มารดา หรือบุคคลที่นักเรียนคิดว่าจะให้แนวทางในเรื่องของการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพแก่นักเรียนได้ ซึ่งจะเป็นการแสดงให้เห็นว่า นักเรียนฉลาดที่รู้จักใช้บริการแนะแนวและรู้จักขอคำปรึกษาจากบุคคลที่ควรปรึกษา และผลจากการกระทำดังกล่าวนี้จะทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับตน แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่านักเรียนจะให้บุคคลอื่น ๆ เป็นผู้ตัดสินใจเลือกอาชีพให้ นักเรียนจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจ เลือกอาชีพด้วยตัวของนักเรียนเอง เพียงแต่นักเรียนขอคำปรึกษาจากผู้รู้อื่น ๆ เท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจ

สื่อการจัดกิจกรรม

1. แบบสำรวจการใช้บริการแนะแนว
2. เอกสารแนวทางการสรุป

แบบสำรวจการใช้บริการแนะแนว

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านข้อความข้างล่างนี้แล้ว เลือกวงกลมล้อมรอบข้อความที่นักเรียนเลือก (เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

1. ถ้านักเรียนไม่แน่ใจว่าตนเองจะอะไร จะปรึกษากับใคร
  - ก. ครูประจำชั้น (ครูที่ปรึกษา)
  - ข. ครูประจำวิชา
  - ค. ครูที่นักเรียนรักและไว้ใจ
  - ง. พ่อแม่
  - จ. อยู่เฉย ๆ
  - ฉ. ครูแนะแนว
2. ถ้านักเรียนไม่รู้ข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับสถานที่เรียนต่อและประกอบอาชีพ นักเรียนจะอย่างไร
  - ก. ปรึกษาครูแนะแนว เพื่อให้ติดต่อขอเอกสารด้านการศึกษาต่อและอาชีพมาให้
  - ข. ตั้งใจฟังวิทยากรที่ครูแนะแนวเชิญมาพูด เกี่ยวกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ
  - ค. ซักถามปัญหาข้อข้องใจ เกี่ยวกับการศึกษาต่อและอาชีพจากครูแนะแนว
  - ง. ศึกษาจากเอกสารที่ครูแนะแนวแจกให้
3. ถ้านักเรียนเรียนภาษาอังกฤษไม่รู้เรื่องจะขอความช่วยเหลือจากใคร
  - ก. ครูประจำชั้น (ครูที่ปรึกษา)
  - ข. ครูประจำวิชาภาษาอังกฤษ
  - ค. อยู่เฉย ๆ ไม่ขอความช่วยเหลือจากใคร
  - ง. เพื่อนที่เรียนเก่งวิชาภาษาอังกฤษ

4. ถ้านักเรียนไม่รู้ข้อมูลและกังวลใจเกี่ยวกับการเลือกแผนการเรียน นักเรียน
จะทำอย่างไร

- ก. ไปพบครูแนะแนวเพื่อขอคำปรึกษาและข้อมูล
- ข. ติดต่อสอบถามครูประจำชั้น (ครูที่ปรึกษา)
- ค. สอบถามจากเพื่อน ๆ
- ง. ศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่ในห้องสมุด

การวางแผนในปีหน้า

2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สามารถวางแผนทางการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนได้
เหมาะสมกับตน

วิธีดำเนินการ

ในคาบที่ 1

1. ครูอธิบายแผนการเรียนทุก ๆ แผนให้นักเรียนจะต้องเลือกคนละ 1 แผน เพื่อเรียนในชั้น ม.2 พร้อมทั้งให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จนเข้าใจ
2. ครูให้นักเรียนลองเลือกแผนการเรียนที่ตนสนใจ คนละ 1 แผน
3. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามแผนการเรียนที่แต่ละคนเลือก ให้แต่ละกลุ่ม คัดเลือกตัวแทนกลุ่มละ 2 คน เพื่อเตรียมตัวไว้ว่าที่ ในสัปดาห์ต่อไป

ในคาบที่ 2

1. ตัวแทนแต่ละกลุ่มโต้วาที่กัน (ต่างฝ่ายจะต้องการเหตุผลมาอ้างว่าแผนการเรียนที่กลุ่มตนเลือกนั้นดีที่สุดโดยต้องให้เหตุผลประกอบด้วย) ผลัดกันพูดกลุ่มละ 3 นาที
2. การโต้วาที่แบ่งเป็น 2 รอบ
3. ครูแจกเอกสารแนวทางการสรุปแก่นักเรียนทุกคน เพื่อตัดสินใจในสมุดแนะแนว
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางในเอกสาร ดังนี้

แผนการเรียนทุก ๆ แผนมีความดีและความเหมาะสมอยู่ในตัวเอง ดังนั้นไม่มีแผนการเรียนใดดีกว่ากัน สุดแต่ว่านักเรียนจะมีความฉลาดในการเลือกให้เหมาะสมกับตัวเองมากน้อยแค่ไหน การรู้จักวางแผนในชีวิตไว้ล่วงหน้าเป็นสิ่งที่ดี ทั้งนี้เพราะ ถ้าคนเราทุกคนมีความคิดและมีการวางแผนในชีวิตไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพหรืออื่น ๆ ว่าจะทำอะไรบ้างก่อน - หลังและพยายามทำสิ่งที่ตนวางแผนไว้ให้สำเร็จ ก็เท่ากับว่าได้พยายามใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่าไม่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ชีวิตก็จะก้าวหน้าพัฒนาไปได้สมบูรณ์ขึ้น และการเลือกอาชีพก็จะไม่เกิดความผิดพลาด

5. ครูให้นักเรียนทดลองเลือกแผนการเรียนใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยให้โอกาสนักเรียนเปลี่ยนแปลงแผนการเรียนจากที่เลือกไว้แต่เดิมได้
6. เมื่อนักเรียนเลือกแผนการเรียนแล้ว ครูให้นักเรียนเขียนแผนการเรียนที่ตนเลือกพร้อมเหตุผล ในใบทดลองเลือกแผนการเรียน (ตามแบบแนบท้าย)
7. ครูนัดหมายนักเรียนมาพบเป็นส่วนตัว เพื่อให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนต่อไป

สื่อการจัดกิจกรรม

1. แผนการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียน
2. ใบทดลองเลือกแผนการเรียน (ตามตัวอย่าง)
3. เอกสารแนวทางการสรุป

ใบทดลองเลือกแผนการเรียน ม. 2

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....

แผนการเรียนที่เลือกได้แก่ แผนการเรียนที่.....

วิชาที่เรียน

จำนวนคาบ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

เหตุผลที่เลือก .....

.....

.....

.....

แบบทดสอบวัดภาวะ ทางด้านอาชีพ

ข้อความข้างล่างนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับการเลือกอาชีพและงาน
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่าง ๆ เหล่านี้ แล้วตอบลงในกระดาษคำตอบ

ถ้านักเรียนเห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเห็นด้วย
แต่ถ้าไม่เห็นด้วย ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่องไม่เห็นด้วย และโปรดตอบทุก ๆ
ข้อ กรุณาอย่าขีดเขียนเครื่องหมายอื่นใดลงในแบบสำรวจนี้

1. เมื่อนักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งแล้ว นักเรียนไม่สามารถเลือกอาชีพอื่นได้อีก
2. ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ นักเรียนจำเป็นต้องรู้จักตนเองว่าเป็นคนอย่างไร
3. นักเรียนคิดว่า การเลือกอาชีพตามสายงานที่บิดามารดาแนะนำให้ เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับนักเรียน
4. นักเรียนคิดว่าทุก ๆ คนต้องทำงานไม่ช้าก็เร็ว แต่นักเรียนยังไม่คิดถึงเรื่องนี้
5. คนเราจะสามารถทำงานอะไรก็ได้ ครอบคลุมเท่าที่เขายังมีความพยายาม
6. นักเรียนยังไม่วิตกเรื่องการเลือกอาชีพ จนกว่าจะเรียนจบเสียก่อน
7. นักเรียนมีความเห็นว่าอาชีพเป็นสิ่งสำคัญ เพราะอาชีพจะเป็นสิ่งกำหนดว่านักเรียนจะหาเงินได้มากน้อยแค่ไหน
8. ความสำคัญยิ่งของงานอยู่ที่ว่างงานจะทำให้นักเรียนสามารถมีรายได้ไว้ซื้อหาสิ่งที่นักเรียนต้องการได้
9. สิ่งที่น่าสนใจยิ่งของการประกอบอาชีพก็คือ โอกาสที่จะช่วยให้นักเรียนเจริญก้าวหน้า
10. นักเรียนคิดฝันอยู่เสมอที่จะเป็นโน่นเป็นนี่ แต่นักเรียนก็ยังไม่เคยเลือกสายงานใด ๆ อย่างจริงจังเลย
11. ในการเลือกอาชีพนั้น การรู้ว่าตัวเองเก่ง ทางด้านใดด้านหนึ่งและทำสิ่งใดได้ดี นักเรียนคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่า การรู้ว่าตัวเองชอบอะไร

12. บิตามารดาของนักเรียนจะเป็นผู้ที่รู้ดีกว่าใคร ๆ ว่า นักเรียนควรเลือกประกอบอาชีพอะไร
13. ในการประกอบอาชีพนักเรียนจะมีความสุขมาก ถ้าสามารถช่วยคนอื่น ๆ ได้ในงานที่นักเรียนถนัด
14. งานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายและไม่สนุกเลย
15. คนเราแต่ละคนมีความคิดเห็นในเรื่องการเลือกอาชีพแตกต่างกันไป ก็เลยทำให้ให้นักเรียนไม่แน่ใจว่าจะเลือกอาชีพอะไรดี
16. นักเรียนยังไม่ทราบเลยว่านักเรียนจะอย่างไร จึงจะได้ทำงานตามที่นักเรียนอยากจะทำ
17. อนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ดังนั้นจึงไม่ควรพยายามตัดสินใจเลือกอาชีพไว้ล่วงหน้า
18. นักเรียนจะยอมเสียเวลาแม้ว่าจะมากเท่าใดก็ตาม เพื่อที่จะสามารถทำงานที่นักเรียนรู้ว่าตัวเองไม่อาจจะทำได้
19. นักเรียนอยากเรียนต่อไป แต่ก็ไม่รู้ว่าจะเลือกวิชาอะไร หรือจะเลือกอาชีพอะไรดี
20. ถ้าประสบความสำเร็จในอาชีพหนึ่งแล้ว ก็สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพอื่น ๆ โดยไม่ยาก
21. เมื่อนักเรียนอายุได้ 15 ปี นักเรียนควรจะตัดสินใจเลือกอาชีพได้เรียบร้อยแล้ว
22. ในการเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งนั้น มีสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาหลาย ๆ อย่างด้วยกัน ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะตัดสินใจ
23. นักเรียนมักไม่ค่อยคิดถึงอาชีพที่อยากจะทำเท่าไรนัก
24. อาชีพที่นักเรียนจะเลือก ไม่มีความสำคัญเท่ากับ รายได้ที่นักเรียนจะได้รับจากอาชีพนั้น
25. นักเรียนจะเลือกอาชีพไม่ผิด ถ้าทำตามคำแนะนำของบิตามารดา
26. การประกอบอาชีพใด ๆ เปรียบเหมือนการไปโรงเรียนนั่นเอง ไม่จำเป็นต้องคิดอะไรมากมาย

27. นักเรียนไม่มีความรู้ในการเตรียมตัวเพื่องาน ที่นักเรียนอยากจะทำ
28. นักเรียนมีความรู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นว่า อาชีพต่าง ๆ ต้องการคุณสมบัติและข้อจำกัดที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง
29. อาชีพที่นักเรียนเลือกจะต้องเป็นอาชีพที่ทำให้ความเป็นอิสระแก่นักเรียนมากที่สุด ในการที่จะทำสิ่งใดก็ได้ที่นักเรียนอยากจะทำ
30. วิธีที่ดีที่สุดในการเลือกอาชีพก็คือ การทดลองทำอาชีพหลาย ๆ อาชีพเสียก่อน แล้วจึงเลือกอาชีพที่นักเรียนชอบที่สุด
31. แต่ละบุคคลจะมีอาชีพได้เพียงคนละหนึ่งอาชีพเท่านั้น
32. ความสนใจในอาชีพไม่สำคัญเท่ากับ ความสามารถในการประกอบอาชีพ
33. นักเรียนไม่เข้าใจว่าคนบางคนสามารถกำหนดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาต้องการ ในการประกอบอาชีพได้อย่างไร
34. นับตั้งแต่จำความได้นักเรียนก็รู้ตัวแล้วว่า ตนเองต้องการทำอาชีพอะไร
35. นักเรียนต้องการประสบความสำเร็จเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างในงานที่ทำ เช่นได้ค้นพบบางสิ่งบางอย่างที่ยังไม่มีใครค้นพบ หรือหาเงินได้มาก ๆ หรือ ได้มีโอกาสช่วยคนอื่นได้
36. นักเรียนคิดว่าจะประกอบอาชีพหนึ่งในอนาคต ด้วยความบังเอิญเสียมากกว่า
37. สิ่งสำคัญในการเลือกอาชีพก็คือ การที่นักเรียนรู้ว่าตัวเองควรประกอบอาชีพอะไร ไม่ใช่รู้ข้อมูลหรือรายละเอียดในการประกอบอาชีพนั้น
38. เมื่อถึงเวลาที่จะเลือกอาชีพ นักเรียนจะตัดสินใจเลือกอาชีพ ด้วยตัวของนักเรียนเอง
39. นักเรียนควรเลือกอาชีพที่ทำให้ตัวเอง มีโอกาสช่วยเหลือคนอื่น ๆ ได้
40. เวลาเรียนหนังสือนักเรียนมักพบว่า ตัวเองชอบคิดฝันว่าเมื่อเริ่มทำงานจริง ๆ แล้วมันเป็นอย่างไ
41. นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับงานเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีความคิดเกี่ยวกับงานเลยว่ นักเรียนชอบงานอะไร

42. จริง ๆ แล้วนักเรียนก็ไม่สามารถประกอบอาชีพใด ๆ ได้ทั้งหมดจากบรรดาอาชีพที่นักเรียนรู้จัก
43. นักเรียนควรเลือกอาชีพเสียก่อน แล้วจึงวางแผนว่าจะเข้าสู่อาชีพนั้นได้อย่างไร
44. นักเรียนจะเลือกอาชีพที่จะทำให้นักเรียนมีชื่อเสียง หรือเป็นใหญ่เป็นโตในวันข้างหน้า
45. ถ้านักเรียนมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ นักเรียนจะปรึกษาหรือขอคำแนะนำจากบิดามารดา ครูแนะแนว เพื่อน ๆ ของนักเรียน หรือผู้อื่น
46. ถ้านักเรียนมีความเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ นักเรียนควรที่จะเลือกอาชีพที่เปิดโอกาสหรือสนับสนุน ให้นักเรียนได้ทำตามความเชื่อนั้น ๆ
47. ส่วนที่สำคัญที่สุดของงานก็คือ ความพอใจที่ได้จากการทำงานนั้น
48. นักเรียนเปลี่ยนแปลงการเลือกอาชีพของนักเรียนไปเรื่อย ๆ
49. เมื่อถึงเวลาที่นักเรียนจะต้องเลือกอาชีพ ก็จะต้องเลือกจนได้ไม่ช้าก็เร็ว
50. ไม่จำเป็น ต้องวิตกกังวลในการเลือกอาชีพ เพราะนักเรียนยังไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพเลย

กระดาษคำตอบ

ชื่อ.....

ชั้น.....

ข้อ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		

ข้อ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
22		
23		
24		
25		
26		
26		
28		
29		
30		
31		
32		
33		
34		
35		
36		
37		
38		
39		
40		
41		
42		

ชื่อ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
43		
44		
45		
46		

ชื่อ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
47		
48		
49		
50		

ผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการพัฒนาจิตภาวะทางอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

ปทุมมาศ พูนเกษม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2529

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อ
การพัฒนาคุณลักษณะทางอาชีพ และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางอาชีพของนักเรียน ระหว่าง
การใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
ครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2528 จำนวน 60 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนว
อาชีพ มีคุณลักษณะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 และวิธีสอนแต่ละวิธีทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะทางอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อน
การสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF USING CAREER GUIDANCE MANUAL
ON THE VACATIONAL MATURITY DEVELOPMENT
OF MATHAYOMSUKSA I STUDENTS IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

PATUMMAS POONGASAME

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1986

The purposes of this research were to make a career guidance manual for Mathayomsuksa I students, to study the results from using a career guidance manual to develop career maturity, and to compare the career maturity of the students who were taught with a career guidance manual and the ones who were taught with normal teaching. The subjects for the research were 60 Mathayomsuksa I students in Samsenwittayalai School, Bangkok, 1985.

The results appeared that the career maturity of the students who were taught with a career guidance manual was higher (.01 in significant statistics) than of the others taught with normal teaching. Both of these teaching techniques increased the students' career maturity (.01 in significant statistics).